

اصلاح الگوی مصرف در همه زمینه ها

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به مناسبت آغاز سال نو، سال جدید را سالی مهم خواندند و با ابراز امیدواری درباره غلبه قدرت ایمانی ملت ایران بر همه حوادث و تحولات این سال، افزودند: با توجه به اهمیت حیاتی و اساسی مصرف مدبرانه و عاقلانه منابع کشور، سال جدید را در همه زمینه ها و امور، سال اصلاح الگوی مصرف می دانم. ایشان، نزدیکی نوروز امسال را به ایام ولادت خاتم النبیین (ص) و امام جعفر صادق (ع)، باعث شرافت بیشتر عید نوروز دانستند و با تبریک این عید سعید به آحاد ملت عزیز ایران، هم میهنان خارج از کشور و ملت هایی که نوروز را گرامی می دارند، برای همگان سالی سرشار از نیکی و سعادت آرزو کردند. ۲

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بازدید از مصلاي تهران تأکید کرد

گسترش تسهیلات نمایشگاه ۲۲

♦ وزارت ارشاد از ناشران آثار فاخر در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران حمایت می کند

ع

بازارهای جهانی کتاب ایرانی

حضور کتاب های منتشر شده در کشور ما در منطقه و جهان به سه گروه کتاب های عربی، انگلیسی و فارسی تقسیم می شود که هر یک خصوصیات خاص خود را دارند. این کتاب ها امکان حضور ایران را در نشر منطقه و جهان فراهم می آورند و بررسی وضعیت و دایره مخاطبان آنها می تواند در جهت برنامه ریزی های فرهنگی، برای دست اندرکاران نشر موثر واقع شود. دکتر محمدرضا وصفی مدیر کل دفتر مجامع، تشکل ها و فعالیت های فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به دلیل چندین سال تجربه در حوزه تصدی خود، به موضوع وضعیت حضور ایران در نشر جهان، اشراف دارد. وصفی معتقد است که وضعیت کتاب های عربی چاپ ایران به دلیل فعال بودن حوزه نشر دین، بیش از کتاب های فارسی و انگلیسی قابل قبول است. به گفته وی به نظر می رسد به دلیل فعال بودن حوزه نشر دینی و نزدیک بودن بازار کشورهای عربی همسایه، کتاب های عربی از وضعیت قابل قبول تری برخوردار باشند. وی در ادامه می گوید: «کتاب های این حوزه در شکل سنتی از سوی ناشران عربی قم، تهران و مشهد تولید و توزیع می شود.»

دکتر حسن انوری از روند گردآوری «فرهنگ اعلام سخن» می گوید

تمدن سازان زیر سقف فرهنگنامه

«فرهنگ اعلام سخن» با سرپرستی دکتر حسن انوری از سوی انتشارات سخن در سه جلد به تازگی منتشر شده است. انتشار این فرهنگ به عنوان یک اثر مرجع در ادبیات فارسی خلأهای بسیاری را پر کرده است. «فرهنگ اعلام سخن» ادامه سلسله فرهنگ های سخن است که انتشارات سخن حدود یک دهه قبل تهیه و چاپ آن را تدارک دیده بود. ۱۰

ناشران از دغدغه های نیازسنجی و بازاریابی نشر می گویند

سرشماری مخاطب قبل از چاپ

یکی از مسائلی که در نشر جهانی بسیار مورد توجه قرار می گیرد، مخاطب سنجی پیش از چاپ آثار است. این مسئله سبب می شود که این نوع آثار پس از انتشار به خودی خود بازار را در اختیار داشته باشند و بعضاً دیده شده است که پیش از انتشار خریدار خود را هم یافته اند. اما در بازار نشر ایران مخاطب سنجی کمتر اتفاق می افتد و اگر هم از سوی برخی ناشران خصوصی انجام می شود، آنچنان که باید قاعده مند نیست ضمن اینکه چرخه بازاریابی در نشر ایران ضعیف عمل می کند که نتیجه آن نرسیدن کتاب به دست مخاطب است. از همین رو پای صحبت برخی ناشران نشستیم و با آنها درباره مخاطب سنجی پیش از چاپ و بازاریابی در نشر ایران گفت و گو کرده ایم. رضا حاجی آبادی مدیر انتشارات هزاره ققنوس، ناشر کتاب های ادبیات، تاریخ و اسلام در این باره می گوید: «به رغم آمارهای خوبی که از عناوین منتشر شده در کشور وجود دارد، نشر ایران - چه خصوصی و چه دولتی - هنوز در زمینه مخاطب شناسی حرفه ای عمل نمی کند البته برخی ناشران خصوصی تکلیف خود را با مخاطبانشان می دانند و در زمینه مخاطب های آن سوی مرزها موفق بوده اند. برخی هم در داخل مرزها تکلیف خود را با خوانندگان می دانند و کار تخصصی طنز، کودک و نوجوان، علوم سیاسی یا روان شناسی انجام می دهند بنابراین مخاطب سنجی دارند. این مسئله درباره برخی ناشران دولتی هم صدق می کند اما به طور کلی به نظر می رسد شیوه

خاص و مدونی برای مخاطب سنجی پیش از انتشار آثار وجود ندارد.» او با توجه به سابقه طولانی کار در یک واحد انتشارات دولتی می گوید: «ما در انتشارات هزاره ققنوس از روی تجربه به یک سیکل انتخاب رسیده ایم اما چون جزو ناشران کوچک هستیم، خیلی هم در پی استفاده از کارشناسان برای مخاطب سنجی نیستیم.» در این میان علیرضا گنج دانش مدیر انتشارات گنج دانش ناشر تخصصی کتاب های حقوقی نیز در این باره می گوید: «مخاطب سنجی بیشتر بر اساس تجربه ناشران انجام می گیرد و روش مدونی ندارد.» او درباره مخاطب سنجی در انتشارات خود نیز می گوید: «به دلیل این که کار تخصصی انجام می دهیم و مخاطبان ما فارغ التحصیلان رشته حقوق هستند، باید به مخاطب سنجی پیش از انتشار فکر کنیم. ضمن این که به بار علمی، میزان مطالعات مولف و منابع مورد مطالعه هم دقت می کنیم و اگر بار علمی یک اثر بالا باشد، آن را منتشر می کنیم.» محمدرضا جاسسی مدیر انتشارات پیام آزادی و ناشر کتاب های مذهبی و کودک نوجوان نیز در ابتدا به نشر خارج از کشور اشاره می کند و می گوید: «در کشورهای دیگر ناشران با توجه به مخاطب سنجی صحیحی که انجام می دهند، در صد بالایی از کتاب های خود را پیش از انتشار از طریق پایگاه های اینترنتی می فروشند اما این کار در ایران کم سابقه است. اگر هم مخاطب سنجی پیش از چاپ صورت بگیرد، به صورت تجربی است؛ کاری که ما در انتشارات پیام آزادی انجام می دهیم.» ۶

رقابت در سایه روشن ترجمه

گزارش حاضر در وهله نخست در پی بررسی کارنامه چهار تن از مترجمان برجسته کشورمان است. در دامان این بحث گفت و گوهایی درباره کیفیت و ویژگی های ترجمه، ترجمه های همزمان و ضعف های این حوزه نیز صورت گرفته است. سبیده خلیلی، مترجمی را حرفه ای می داند که به نظم احتیاج دارد؛ به گفته او هر مترجم حرفه ای باید یک برنامه بلندمدت برای ترجمه در یک زمینه و یا زمینه های مورد علاقه اش داشته باشد. او معتقد است که هیچ چیز نمی تواند و نباید برنامه یک مترجم حرفه ای را برای ترجمه خدشه دار کند؛ حتی ترجمه همزمان. عده ای از مترجمان هنگامی که می بینند کتابی را که قصد داشته اند ترجمه کنند، یا در حال ترجمه آن هستند، با ترجمه مترجمی دیگر به بازار می آید دست از کار می کشند و به سراغ ترجمه ای دیگر می روند اما من شخصاً معتقدم مترجمی که به کار خود ایمان دارد باید کارش را به اتمام برساند و حتی ناشران هم در سال های اخیر نشان دادند که از چاپ ترجمه های جدید باکی ندارند. ۹

شنبه ۱۵ فروردین ۱۳۸۸
۸ ربیع الثانی ۱۴۳۰، ۴ آوریل ۲۰۰۹
شماره ۱۷۵، پیاپی ۸۲۶
۲۴ صفحه، ۲۰۰ تومان

ISSN:1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدram پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۲، طبقه چهارم
تلفن: ۶۶۹۶۶۱۵۱-۴
سازمان آگهی ها: ۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

انتشار ۵۴ هزار عنوان کتاب در سال گذشته

آمار کتاب های منتشر شده از ابتدای سال ۱۳۸۷ تا ۲۱ سال گذشته از سوی خانه کتاب اعلام شد. بر اساس این آمار، بیشترین تعداد کتاب های منتشر شده در سال گذشته متعلق به حوزه دین است. در این گزارش آمده است: از آغاز سال ۱۳۸۷ تا ۲۱ اسفندماه، ۵۳ هزار و ۹۱۲ عنوان کتاب با موضوعات کلیات، فلسفه، دین، علوم اجتماعی، زبان، علوم طبیعی و ریاضیات، علوم عملی، هنر، ادبیات، تاریخ و جغرافیا در کشور منتشر شده که از این رقم، ۱۱ هزار و ۹۱۲ عنوان به بخش ترجمه و ۴۱ هزار و ۵۰۹ عنوان به بخش تالیف اختصاص دارد. ضمن این که ۴۲ هزار و ۵۳۲ عنوان کتاب در تهران انتشار یافته و سهم ناشران شهرستانی نیز در این میان ۱۰ هزار و ۸۸۹ عنوان کتاب بوده است. ۲

در تحول فرهنگی جامعه ما مطمئناً نیاز به آن هست که ما در باب فرهنگ و علوم و معارف بشری، هم رقاء فرهنگی پیدا بکنیم، هم شمول فرهنگی و هم خلوص فرهنگی؛ یعنی خالص کردن فرهنگ اسلامی و ایرانی خود از چیزهایی که زاید و مضر است. بلاشک معارف کنونی که در اختیار ماست، به خاطر ضعف و انحطاط فرهنگی که در طول دوره‌های اخیر دچارش بودیم، با برخی زواید، آن هم زواید مضر همراه است که بایستی فرهنگ ملت ما - که بر پایه‌های اسلامی و بینش اسلامی هم متکی است - از آنها استخلاص بشود. این سه چیز برای تحول فرهنگی جامعه لازم است: رقاء فرهنگی، خلوص فرهنگی، شمول فرهنگی... هوشمندی و با فرهنگ بودن، حتماً بایستی به همه قشرها و به همه مردم گسترش پیدا کند؛ و این تلاش و مجاهدت لازم دارد.

بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در مراسم چهارمین دوره انتخاب کتاب سال ۱۳۶۵/۱/۱۹

خانه کتاب اعلام کرد

انتشار ۵۴ هزار عنوان کتاب در سال گذشته

آمار کتاب‌های منتشر شده از ابتدای سال ۱۳۸۷ تا ۲۱ سال گذشته از سوی خانه کتاب اعلام شد. بر اساس این آمار، بیشترین تعداد کتاب‌های منتشر شده در سال گذشته متعلق به حوزه دین است.

در این گزارش آمده است: از آغاز سال ۱۳۸۷ تا ۲۱ اسفندماه، ۵۳ هزار و ۹۱۲ عنوان کتاب با موضوعات کلیات، فلسفه، دین، علوم اجتماعی، زبان، علوم طبیعی و ریاضیات، علوم عملی، هنر، ادبیات، تاریخ و جغرافیا در کشور منتشر شده که از این رقم، ۱۱ هزار و ۹۱۲ عنوان به بخش ترجمه و ۴۱ هزار و ۵۰۹ عنوان به بخش تالیف اختصاص دارد. ضمن این که ۴۲ هزار و ۵۳۲ عنوان کتاب در تهران انتشار یافته و سهم ناشران شهرستانی نیز در این میان ۱۰ هزار و ۸۸۹ عنوان کتاب بوده است. بنابراین گزارش، تعداد ۲۲ هزار و ۸۸۴ عنوان کتاب برای نخستین بار (چاپ اول) و ۳۰ هزار و ۵۳۷ عنوان کتاب تجدید چاپ شده‌اند. شمارگان کل کتاب‌های منتشر شده در سال گذشته ۲۱۰ میلیون و ۴۱۲ هزار و ۸۶۵ جلد و شمارگان متوسط در هر بخش ۳۹۸۷ جلد کتاب اعلام شده است.

همچنین در مجموع ۴۱ میلیون و ۱۵۰ هزار و ۸۴۶ صفحه کتاب منتشر شده و متوسط ۲۴۳ صفحه برای هر کتاب تا ۲۱ اسفندماه سال ۱۳۸۷ گزارش شده است.

بنا بر این گزارش بهای کل کتاب‌های منتشر شده، ۴ میلیارد و ۵۰۷ میلیون و ۹۱۱ هزار و ۲۲۸ ریال، بهای متوسط هر جلد کتاب ۳۳ هزار و ۷۳۳ ریال و متوسط بهای هر صفحه ۱۲۱ ریال اعلام شده است. شایان ذکر است کتاب‌های منتشر شده در حوزه دین با ۱۰ هزار و ۲۳۱ عنوان، بالاترین آمار و کتاب‌های منتشر شده در حوزه کلیات با ۱۸۴۱ عنوان کتاب، پائین‌ترین آمار انتشار کتاب در سال گذشته را به خود اختصاص داده‌اند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیام نوروزی خود تاکید کردند

اصلاح الگوی مصرف در همه زمینه‌ها

حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به مناسبت آغاز سال نو، سال جدید را سالی مهم خواندند و با ابراز امیدواری درباره غلبه قدرت ایمانی ملت ایران بر همه حوادث و تحولات این سال، افزودند: با توجه به اهمیت حیاتی و اساسی مصرف‌مدیرانه و عاقلانه منابع کشور، سال جدید را در همه زمینه‌ها و امور، سال اصلاح الگوی مصرف می‌دانم.

ایشان، نزدیکی نوروز امسال را به ایام ولادت خاتم النبیین (ص) و امام جعفر صادق (ع)، باعث شرافت بیشتر عید نوروز دانستند و با تبریک این عید سعید به آحاد ملت عزیز ایران، هم میهنان خارج از کشور و ملت‌هایی که نوروز را گرامی می‌دارند، برای همگان سالی سرشار از نیکویی و سعادت آرزو کردند.

رهبر انقلاب اسلامی سال ۸۷ را سالی پر ماجرا خواندند و با اشاره به حوادث مهم داخلی و خارجی این سال خاطر نشان کردند: سال ۸۷ با خبرهای خوش هسته‌ای که اثبات‌کننده توانایی ملت ایران و دانشمندان متبحر این سرزمین بود، آغاز شد و پرتاب ماهواره امید، ایران را در این سال در ردیف چند کشور صاحب این فناوری مهم قرار داد که این پیشرفت‌های حقیقتاً شگفت‌آور، ارج و اعتبار جدیدی برای ملت ایران به همراه آورده است.

حضرت آیت الله خامنه‌ای با اشاره به راه‌اندازی موقت و آزمایشی نیروگاه بوشهر افزودند: دنیا قانع شده است که راه پیشرفت هسته‌ای ملت ایران را نمی‌شود بست. زیرا پیشرفت‌های ایران در عرصه‌های مختلف علمی و غیر علمی، نشان دهنده بی‌اثر بودن تحریم هاست و اثبات می‌کند که ملت بزرگ ایران از درون می‌جوشد و رشد می‌کند و با اتکا به جوانان پر تلاش و سرافراز خود، تبلیغات و ترفندهای دشمنان را خنثی می‌نماید.

رهبر انقلاب اسلامی در این پیام نوروزی همچنین با اشاره به تشکیل مجلس هشتم و کارهای خوبی که مجلس و دولت با همکاری یکدیگر انجام داده‌اند افزودند: امیدواریم این همکاری‌ها همچنان ادامه داشته باشد.

ایشان در زمینه مسائل اقتصادی به بحران عظیم اقتصادی جهان اشاره و خاطر نشان کردند: برغم این بحران بزرگ که از آمریکا شروع شد و طوفان سهمگینی در جهان ایجاد کرد و با وجود تحریم‌ها، مسئولان کشور توانستند کشور و ملت را از افتادن در موج عظیم مشکلات ناشی از بحران جهانی تا حدود زیادی، دور نگه دارند که البته باید همچنان مراقب بود و تلاش کرد تا آن‌شاءالله پیشرفت‌های اقتصادی روز بروز شکوفاتر شود.

حضرت آیت الله خامنه‌ای از بروز نوآوری‌ها و

مردم برای ایجاد تحول در زندگی شخصی و اجتماعی بستگی دارد.

ایشان در تشریح زمینه‌هایی که نیازمند تغییر و تحول جدی است به موضوع اسراف‌های شخصی و عمومی و مصرف بی‌رویه منابع مختلف کشور اشاره کردند و افزودند: اسلام عزیز و همه عقلا عالم، بر این نکته تأکید می‌کنند که مصرف باید مدیرانه و عاقلانه مدیریت شود.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، رهبر انقلاب اسلامی در پایان پیام نوروزی تأکید کردند: همه ما بخصوص مسئولان قوای سه‌گانه، شخصیت‌های اجتماعی و آحاد مردم باید در سال جدید در مسیر تحقق این شعار مهم، حیاتی و اساسی یعنی اصلاح الگوی مصرف در همه زمینه‌ها، برنامه‌ریزی و حرکت کنیم تا با استفاده صحیح و مدیرانه از منابع کشور، مصداق برجسته‌ای از تبدیل احوال ملت به نیکوترین حال‌ها، ظهور و بروز یابد.

شکوفایی‌های چشم‌گیر در سال ۸۷ ابراز خرسندی کردند و افزودند: عمل به این شعار در مرحله مقدماتی خوب بوده است اما باید شعار نوآوری و شکوفایی را همچنان با جدیت پیگیری کنیم تا به فضل الهی، به نقطه‌ای که شایسته ملت ایران است برسیم.

ایشان همچنین در تشریح مسائل مهم جهانی در سال ۸۷، علاوه بر بحران اقتصادی جهانی، به حمله ناکام ۲۲ روزه رژیم صهیونیستی به غزه و مقاومت تحسین برانگیز مردم مظلوم فلسطین اشاره و تأکید کردند: شکست مفتضحانه صهیونیست‌ها، این تجربه بسیار مهم را برای مردم دنیا به ارمغان آورد که می‌توانند در مقابل ستمگران بایستند و پیروز شوند.

رهبر انقلاب اسلامی سال جدید را سالی مهم دانستند و با اشاره به دعای حلول سال نو افزودند: تبدیل احوال ملت ایران به نیکوترین احوال، نیازمند توجه و لطف پروردگار است اما باید متوجه بود که جلب لطف و رحمت الهی به تلاش و همت آحاد

معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: کتاب‌های درسی در سرانه مطالعه محاسبه نشده‌اند

از مناطق مختلف شهری و روستایی کشور انجام شده، به دست آمده است. دکتر پرویز افزود: نیش از این در نیمه نخست امسال، دو آمار درباره سرانه مطالعه ارائه شد که یکی از سوی پژوهشگاه هنر و ارتباطات وزارت ارشاد و دیگری در آذربایجان شرقی انجام شد. در تحقیق پژوهشگاه هنر و ارتباطات، فقط از شهر تهران نمونه‌گیری شد که نتیجه آمار از چند دقیقه تا چند ساعت را نشان می‌داد. در تحقیق پژوهشگران آذربایجان شرقی نیز سرانه ۱۵ دقیقه در روز اعلام شد. وی خاطر نشان کرد: نکته‌ای که باعث توجه خاص وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به آمار اخیر نهاد کتابخانه‌های عمومی شد، لحاظ کردن بافت روستایی و نمونه‌گیری از مناطق مختلف کشور بوده است.

معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تصریح کرد: در این سرانه، برای قابل مقایسه بودن با پژوهش‌های پیشین و پرهیز از بروز برخی مسائلی و حواشی، مطالعه قرآن مجید، ادعیه و کتاب‌های درسی و کمک آموزشی دانش‌آموزان که مورد توجه یونسکو نیز قرار دارند، لحاظ نشده‌اند.

وی تأکید کرد: سرانه ۱۷۵ دقیقه در روز، میانگین کل کشور بدون در نظر گرفتن مطالعه از صفحات وب است و در برخی از مناطق این سرانه بیشتر است.

معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، دو برابر شدن شمارگان کتاب‌های منتشر شده در سال‌های اخیر در کنار افزایش عناوین تازه‌های نشر و نیز اختصاص بخش‌هایی از روزنامه‌ها را به معرفی تازه‌های نشر، در رشد سرانه مطالعه موثر دانست و گفت: در این سرانه، برای قابل مقایسه بودن با پژوهش‌های پیشین و پرهیز از بروز برخی مسائلی و حواشی، مطالعه قرآن مجید، ادعیه و کتاب‌های درسی و کمک آموزشی دانش‌آموزان که مورد توجه یونسکو نیز قرار دارند، لحاظ نشده‌اند.

دکتر محسن پرویز افزود: تعداد عناوین منتشر شده در سال نسبت به پیش از انقلاب اسلامی از ۶۰۰ عنوان با رشدی قابل ملاحظه به ۵۵ هزار عنوان رسیده است. رشد در تعداد عناوین و تنوع در انتشار آثار مکتوب در حوزه‌های مختلف، در کنار رشد کمی و کیفی کتابخانه‌های عمومی، از عوامل موثر در افزایش سرانه بوده است. همچنین در سال‌های اخیر کتابخانه‌های مدارس، مساجد و روستاها رشد قابل توجهی داشته‌اند.

وی خاطر نشان کرد: آمار ارائه شده سرانه مطالعه (۱۷۵ دقیقه در روز) بر اساس یکی از مطالعات نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور که به شکل علمی با نمونه‌گیری

اندیشه نوروزی یک هدیه الهی است

رییس جمهوری در پیامی به مناسبت آغاز سال ۱۳۸۸ و عید نوروز، نوروز را مظهر تجدید حیات و نو شدن طبیعت دانست و گفت: نوروز مظهر نو شدن دلها و جانها و مظهر هویت ایرانی و ماندگاری تاریخی ملت بزرگ ایران است.

دکتر محمود احمدی نژاد همچنین عید نوروز را به همه ملت ایران، فارسی زبانان و رهبر معظم انقلاب تبریک گفت و اظهار امیدواری کرد به فضل الهی سال جدید سال پیشرفت و حرکت شتابان ملت ایران باشد. متن کامل پیام نوروزی رییس جمهور به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم
اللهم عجل لولیک الفرج والعافیه والنصر واجعلنا من خیر انصاره و اعوانه و المستشهدین بین یدیه.
یا مقلب القلوب و الابصار، یا مدبر اللیل و النهار، یا محول الحول و الاحوال، حول حالنا الی احسن الحال.

عید بزرگ نوروز را به همه ملت ایران، همه فارسی زبانان، همه ملت هایی را که نوروز را جشن می گیرند، همه بشریت و رهبری عزیز انقلاب صمیمانه تبریک عرض می کنم.

اندیشه نوروزی بدون تردید یک هدیه الهی است. نوروز مظهر تجدید حیات و نو شدن طبیعت است. نوروز مظهر نو شدن دلها و جانهای انسانهاست. مظهر دوستی و عشق و محبت و خانواده و خوشیاوندی است و نوروز مظهر هویت ایرانی و ماندگاری تاریخی ملت بزرگ ایران است.

سالی که گذشت سرشار از فراز و نشیب ها و پیروزی های بزرگ برای ملت عزیز ایران بود. سالی که گذشت سال تحولات شگرف در عرصه های جهانی بود. ملت بزرگ ایران با امید و نشاط، سخت ترین گردنه ها را فتح کرد. در عرصه های علمی و فناوری، سازندگی، عمرانی و اقتصادی و در سیاست خارجی کارهای بزرگ و دستاوردهای عظیم در اختیار ملت ایران قرار گرفت. در مدت کوتاهی معادل چند سال کار انجام شد و دستاورد به دست آمد که همه اینها نشان از ظرفیت عظیم ملت ایران دارد. پروژه های بزرگ و اثر گذار و ماندگار، اصلاحات ساختاری، نوآوری های علمی و فناوری های بزرگ، مدیریت اقتصاد کشور در برابر بحران عظیم اقتصاد جهانی، پیروزی های بزرگ در عرصه سیاست بین الملل و حضور فعال و تأثیر گذار در صحنه های گوناگون جهانی، رفع سایه تهدید، تثبیت استقلال و اراده ملت ایران، از دستاوردهای سال گذشته بود و همه این ها یعنی بر اثر تلاش های مجدانه ملت بزرگ، فرصت های جدید و مهمی در برابر ملت قرار گرفته است و ملت می تواند بدون دغدغه برای فرداهای روشن خود برنامه ریزی و عمل کند. بر اثر ایستادگی و مجاهدت ملت بزرگ امروز جایگاه ایران در عرصه جهان جایگاهی شایسته و عزتمند است. ملت ایران پرچمدار خداپرستی و عدالت و صلح است. به فضل الهی و بر اثر یکدلی، یکپارچگی ملت، ایمان ناب، تلاش مجدانه، امید و نشاط و پیوستگی با خط امامت و ولایت، ملت ایران سرزنده و عزتمند است. به فضل الهی سال جدید نیز سال پیشرفت و حرکت شتابان ملت ایران خواهد بود. تحولات بزرگ به نفع ملت ایران، به نفع عدالت و به نفع خوبی ها در راه است. پیگیری امر ساختن و آباد کردن و اصلاح امور و طرح تحول بزرگ اقتصادی یعنی سپردن مدیریت اقتصاد کشور به دست مردم از برنامه های سال جاری است. مردم با هدف مند کردن یارانه ها خود صاحب منابع کشور می شوند و به طور مستقیم در مدیریت منابع و مصارف مشارکت جدی و اثر گذار خواهند داشت.

در سال جاری صحنه های پر شور و تعیین کننده دیگری در راه است که ملت بزرگ ایران آینده روشن

و درخشان خود را با عزم و اراده الهی رقم خواهد زد. آینده از آن ملت ایران و ملت های آزاده جهان است. در عرصه بین الملل هم شاهد تحولات بزرگ بودیم. ناکارآمدی ساختارهای قدرت جهانی به روشنی آشکار شد قدرت های جهانی به بن بست کامل رسیده اند. بن بست در عرصه نظر و مدیریت و اجرا. آنها در تهاجم فرهنگی علیه ملت ها و تحقیر ملت ها شکست خوردند. بحران های بزرگ سیاسی و امنیتی در جهان عمیق و عمیق تر شد و امروز هم بحران فراگیر و بزرگ اقتصادی نشان از شکست همه جانبه سیاست ها، اندیشه ها و اهداف توسعه طلبانه قدرت های مادی جهان دارد و همه اینها نشان شکست کامل آنها در مبانی نظری و عملی و هم در صحنه مدیریت جهانی است و این یعنی لیبرالیسم غربی و مکاتب مادی به پایان راه و بن بست رسیده اند. البته در کنار این رویداد عظیم شاهد یک جریان زیبا و شکوفا هستیم: خیزش ملت ها، ترویج روحیه عدالت طلبی و گرایش و همبستگی واقعی بین ملت ها و مردم جهان. افق نگاه مدیریت مسلط امروز تیره و تار است و اما در برابر آن امید روزافزون به آینده روشن، نیاز جهانی را به اندیشه و ساز و کارهای جدید ملموس کرده است. عدالت جهانی ضرورت قطعی برای پاسخگویی به نیازهای واقعی و حقیقی بشریت است. باید عدالت حاکم شود تا همه ظرفیت ها و استعدادها شکوفا گردد. البته این وعده بزرگ الهی است که در سایه مدیریت انسان کامل و منجی عالم بشری محقق خواهد شد. همانگونه که طبیعت بهار دارد دلها نیز بهار دارد. روزگار نیز سرسبزی و خرمی دارد. در

دعا می خوانیم که امام عصر (عج) ربیع الانام است، یعنی بهار مردمان، بهار دلها و جانها و می خوانیم امام نضرة الایام است یعنی خرمی و سرسبزی دوران. امروز جامعه بشری نیاز به او را بیش از همیشه احساس می کند. امروز جامعه بشری مشتاق تر از گذشته منطبق مکتب، مرام و مدیریت او را می طلبد و آرزو می کند. امروز به روشنی می توان نشانه های آمدن او را مشاهده کرد. عصر، عصر ظهور است و باید از صمیم جان او را بخواهیم و برای ظهورش دعا کنیم و برای فراهم آمدن هر چه بیشتر زمینه های حکومت جهانی اش تلاش نماییم.

یاد و نام امام راحل و شهیدان و جانبازان و آزادگان و ایثارگران که این راه نورانی را در برابر ما و بشریت گشودند گرامی می داریم. از همه کسانی که در همه ایام نوروز در حال خدمتند تا ملت در آرامش و نشاط باشند. سپاسگزارم و یاد همه کسانی که سال گذشته در عید نوروز در بین و در جمع ما بودند و امروز نیستند گرامی می داریم و رحمت و مغفرت خدا را برای همه آنها مسالت داریم. از خدای بزرگ شفای عاجل همه مرضیان را آرزو مندیم. به عنوان خادمی کوچک صمیمانه از ملت بزرگ ایران بخاطر همه خوبی ها، محبت ها، صبوری ها، همراهی ها و بزرگواری ها سپاسگزار می کنم.

عهد می بندیم که همه توان خود را برای سرفرازی ایران و عزت و عظمت ملت ایران و حاکمیت همه خوبی ها و زیبایی ها بکار بندیم. از خدای متعال بهروزی و سعادت همه ملت ها و حاکمیت عدالت و خداپرستی را مسألت دارم. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

مسؤول راه اندازی مخابرات نمایشگاه کتاب تهران پیش بینی کرد

۴۰۰ هزار تراکنش کارت در نمایشگاه ۲۲

مسؤول راه اندازی تجهیزات مخابراتی بیست و دومین نمایشگاه کتاب تهران با اشاره به اینکه کار راه اندازی دستگاه های کارتخوان نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از ۶ ماه پیش آغاز شده گفت: سال گذشته حدود ۳۱۰ هزار تراکنش کارت در نمایشگاه کتاب تهران انجام شد که امسال پیش بینی می شود این تراکنش ها به حدود ۴۰۰ هزار برسد.

به گفته علیرضا دژبان این در حالی است که حدود ۲۵۰۰ دستگاه کارتخوان در نمایشگاه کتاب تهران نصب خواهد شد و حدود ۳ هزار خط مخابراتی نیز برای استفاده در این مکان پیش بینی شده است. وی تصریح کرد: معاونت فرهنگی وزارت ارشاد حدود ۹۵۰ هزار کارت الکترونیک خرید کتاب را در میان قشر های مختلف مردم توزیع کرده است که بیشترین استفاده از این کارت ها در نمایشگاه کتاب تهران صورت می گیرد.

دژبان همچنین با بیان اینکه در ۸ نمایشگاه استانی کتاب در سال جاری دستگاه های کارتخوان راه اندازی شد گفت: در استان هایی که امکانات مخابراتی فراهم بود از این دستگاه ها استفاده شد. به گفته وی بیشترین تراکنش کارت در نمایشگاه استانی به استان کرمان اختصاص داشت. در این نمایشگاه ۸۷۰۰ تراکنش انجام شد که آمار مطلوبی به شمار می آید.

۱۹ فروردین در دانشگاه تهران

کتاب دکتر احمدی نژاد

رونمایی می شود

کتاب دکتر احمدی نژاد که مشتمل بر صحبتها، سخنرانی ها و یادداشت های وی درباره موضوع هسته ای است ۱۹ فروردین ماه جاری در دانشگاه تهران رونمایی می شود.

مدیرکل امور فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با بیان مطلب بالا و با یادآوری اینکه ۲۰ فروردین ماه روز ملی هسته ای است، گفت: گردآوری این کتاب به همت نهاد ریاست جمهوری انجام شده و رونمایی آن بر عهده اداره کل امور فرهنگی وزارت علوم است.

افزایش سرانه مطالعه

از نگاه نمایندگان مجلس

به گفته یکی از اعضای هیات رییس مجلس شورای اسلامی، تأمین نیازهای اولیه عاملی برای گرایش جامعه به سوی برطرف ساختن نیازهای نظیر مطالعه است.

حجت الاسلام موسی قربانی، نماینده مردم قائنات افزود: تلاش دست اندرکاران نظام فرهنگی و اجتماعی در توسعه کتابخانه ها و فراهم کردن زمینه نیاز جویندگان کتاب و مطالعه، از دیگر عوامل رشد سرانه مطالعه به شمار می روند.

عضو هیات رییس مجلس شورای اسلامی در پایان خاطر نشان کرد: با انجام تحقیقات علمی و نیازسنجی در جامعه و تالیف در حوزه هایی که نیاز مردم جامعه است، روند مطالعه و میزان گرایش خانواده ها به سوی کتابخوانی افزایش خواهد یافت.

نقش اثرگذار یارانه های فرهنگی

در عین حال به گفته یک عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی اکنون برخی از آثار و اوضاع، ارزشمند و جهت دار تألیف می شوند و نباید از تأثیر آنها در ارتقای انگیزه مطالعه غافل شد.

حجت الاسلام حسین ابراهیمی، نماینده مردم بیرجند در مجلس شورای اسلامی، با بیان مطلب بالا اظهار داشت: به تناسب افزایش سطح علمی جامعه و گسترش ارتباط های جهانی، علاقه مردم به مطالعه و دسترسی آنها به کتاب نیز بیشتر شده است.

وی افزود: در سال های اخیر علاوه بر ارتقای سطح محتوایی تالیفات، شاهد تأسیس کتابخانه های متعدد نیز بوده ایم که این کتابخانه ها در بالا بردن انگیزه مطالعه بی تأثیر نبوده اند.

نماینده مردم بیرجند از فعالیت های جمعی مراکز تحقیقات و پژوهشگاه ها به عنوان یکی دیگر از دلایل افزایش سرانه مطالعه یاد کرد و گفت: فعالیت های رسانه ملی، مطبوعات، مسوولان و دولت نهم، در این باره بی اثر نبوده و امکاناتی که به حوزه های فرهنگ داده شده، از قبیل تخصیص یارانه در بخش تولید و عرضه آثار فرهنگی، از دیگر عواملی به حساب می آیند که خوانندگان را به سوی مطالعه ترغیب کرده اند.

ابراهیمی پیشرفت جامعه در زمینه های دانش، فناوری و تحقیقات را نیز مرهون ارتقای میزان مطالعه دانست و یادآور شد: افزایش سرانه مطالعه، اتفاق خوبی است که چنانچه بتوان آن را به شکلی مناسب هدایت، جهت دهی و تقویت کرد، می توان در دستیابی به اهداف فرهنگی موفق شد.

وی با بیان ضرورت حمایت از این روند رو به رشد و تسهیل دسترسی به کتاب خاطر نشان کرد: جامعه ای که به سوی مطالعه و کتاب روی آورد، ناهنجاری های آن به طور محسوسی از بین خواهد رفت، زیرا جامعه عالم و فهمیده در شان خود نمی داند که بخواند آلوده شود.

انتشار کتاب خاطرات

همسر امام خمینی (ره)

به گفته رئیس موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، خاطرات بانو خدیجه تقی - همسر امام خمینی (ره) - از سالیان خطیر و پر خاطره همراهی با امام، به صورت کتاب منتشر می شود. بانو خدیجه تقی در سالیان خطیر و پر خاطره مبارزات و تبعید امام (ره) و بعد از آن به نگارش و ثبت خاطرات آن روزها پرداخت.

همسر امام خمینی (ره) پس از عمری صبر و استقامت و ماه ها بیماری، اول فروردین ۱۳۸۸ به جوار رحمت خداوند شتافت و دوستان ارادتمند امام (ره) را داغدار کرد.

مظاهر مصفا و نگاهی تازه

به «جوامع الحکایات»

دکتر مظاهر مصفا از پایان تصحیح «جوامع الحکایات» محمد عوفی با همکاری امیر بانو مصفا (امیری فیروزکوهی) خبر داد.

این شاعر، مصحح و استاد زبان و ادبیات فارسی با اعلام این خبر افزود: جوامع الحکایات صد باب دارد که تاکنون ۹۲ باب را به اتفاق همسر مقابل و تصحیح کرده ایم و هم اکنون مشغول تصحیح ۸ باب باقیمانده این کتاب هستیم.

به گفته مصفا این کتاب که متن انتقادی جوامع الحکایات و لوامع ارویات نام دارد مجموعه ای هشت جلدی است که تاکنون ۶ جلد این کتاب از سوی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی منتشر شده است و دو جلد دیگر پس از پایان کار تصحیح منتشر خواهد شد. شایان ذکر است جوامع الحکایات یکی از معتبرترین متون فارسی است که سیدالدین محمد بن محمد عوفی در سال ۶۳۰ هجری قمری نوشته است.

نگاه پدیدار شناسانه

به «حکمت تطبیقی مسیحی»

شهرام پازوکی از رو به اتمام بودن جدیدترین اثر تالیفی اش با موضوع حکمت تطبیقی مسیحی خبر داد.

وی درباره این کتاب گفت: حکمت تطبیقی مسیحی دربر گیرنده مباحثی درباره مسیحیت از قدیم تا جدید یعنی الهیات جدید مسیحی است و این که مساله الهیات مسیحی چیست و نیز بحث در باره لوگوس از یک منظر تطبیقی با حکمت و عرفان اسلامی را شامل می شود. مؤلف سیری در فلسفه مارتین هایدگر در باره شیوه کار خود در نگارش این کتاب نیز گفت: در این مجموعه مقالاتی که طی این بیست سال نوشته شده بود را به صورت تاریخی و با فصولی درباره مسیحیت بازنگری کردم، البته بحث من، بحثی تاریخی نیست و به نوعی پدیدارشناسانه و از منظر فلسفی و عرفانی است.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بازدید از مصلاهی تهران تأکید کرد

گسترش تسهیلات نمایشگاه ۲۲

وی درباره نحوه حمایت برگزار کنندگان نمایشگاه کتاب تهران از ناشران کتاب های فاخر نیز گفت: این حمایت به صورت رایبه مکان هایی با وسعت مطلوب و محل مناسب صورت می گیرد.

وی تصریح کرد: امسال نیز چون سال های قبل، چینش غرفه های نمایشگاه کتاب تهران به صورت الفبایی خواهد بود اما تلاش می شود به ناشرانی که کتاب های فاخر منتشر کرده اند، محلی مناسب تعلق گیرد.

سالاری درباره اینکه منظور از کتاب های فاخر چه نوع

کتاب هایی اند؟ اظهار داشت: کتاب هایی که در جوایز معتبری چون کتاب سال و کتاب فصل حائز رتبه می شوند یا جوایز ادبی را به خود اختصاص می دهند، کتاب های فاخر به حساب می آیند. به گزارش اینامدیر کمیته ناشران داخلی نمایشگاه کتاب تهران تأکید کرد: ناشران با توجه به عملکردی که در طول سال ۱۳۸۷ داشته اند، امتیاز مثبت و منفی دریافت کرده اند و تلاش داشته ایم این امتیاز بندی در نمایشگاه کتاب تهران نیز لحاظ شود.

بیست و دومین نمایشگاه کتاب تهران رایبه دادند.

حمایت از آثار فاخر در نمایشگاه ۲۲

در عین حال مدیر کمیته ناشران داخلی بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از حمایت وزارت ارشاد از ناشران کتاب های فاخر در نمایشگاه کتاب تهران خبر داد.

محمود سالاری افزود: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در بازدید خود از مصلاهی، با حمایت از ناشران کتاب های فاخر موافقت کرد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی هشتم فروردین ماه جاری به همراه مسوولان برگزاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از محل و مراحل آماده سازی برگزاری این نمایشگاه در مصلاهی تهران بازدید کرد. محمد حسین صفارهرندی در این بازدید بر ایجاد هر چه بیشتر تسهیلات برای دسترسی راحت مردم به بخش های مختلف نمایشگاه تأکید کرد.

وی در این بازدید، هماهنگی را از جمله عوامل موفقیت در کار عنوان کرد و از برگزار کنندگان خواست

هر چه منسجم تر به فعالیت های خود ادامه دهند.

در این بازدید که سه ساعت به طول انجامید، دکتر محسن پرویز (رئیس بیست و دومین نمایشگاه کتاب تهران)، محمود سالاری (مدیر کمیته ناشران داخلی)، حمید قبادی (معاون اجرایی رئیس نمایشگاه)، محمد الهیاری (دبیر شورای سیاستگذاری)، حسین صفری (مدیر کمیته اجرایی نمایشگاه) و مهدی ثمرزاده (مدیر کمیته پشتیبانی نمایشگاه) توضیحاتی درباره آماده سازی

مدیرعامل موسسه نمایشگاه های فرهنگی خبر داد

برگزاری ۲۰ نمایشگاه بزرگ استانی در سال ۸۷

رشد سرانه مطالعه موثر بوده است. به گفته حجتی از سال ۱۳۷۰ تاکنون حدود ۱۵۰ نمایشگاه کتاب استانی از سوی موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران برگزار شده که ۵۰ مورد آن در کارنامه سه ساله اخیر موسسه است. وی تصریح کرد: توزیع، از مهم ترین مشکلات چرخه نشر از تولید تا عرضه آن است. بسیاری از ناشران، خصوصاً در شهرستان ها و پرتین مناسب برای عرضه آثار خود ندارند و از سوی دیگر برای همه اهل کتاب امکان آشنایی با کتاب های بازار نشر وجود ندارد.

حجتی همچنین با اشاره به تخفیف ۴۰ درصدی فروش کتاب در نمایشگاه های استانی گفت: کتاب های عرضه شده در نمایشگاه با ۲۰ درصد تخفیف از سوی ناشر و ۲۰ درصد تخفیف معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عرضه می شود که این امر با استقبال فراوان مردم روبرو شده است.

مدیرعامل موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران خاطر نشان کرد: با برنامه ریزی های صورت گرفته در اطلاع رسانی کارآمد و اتخاذ شیوه های مفید برای برگزاری هر چه بهتر نمایشگاه های استانی، در سه سال اخیر اقبال عمومی به نمایشگاه ها رشد قابل توجهی یافته است.

وظیفه متولیان فرهنگی است که کتاب های چاپ شده را در اختیار مردم قرار دهند و نمایشگاه کتاب نیز گامی در این راستاست.

حجتی با اشاره به دسترسی آسان مردم به کتاب در نمایشگاه استانی تصریح کرد: در استانی چون هرمزگان که در ۳۰ سال گذشته تنها ۶ نمایشگاه کتاب در آن برگزار شده، با تلاش بسیار توانستیم در دو سال پی در پی ۲ نمایشگاه در آن برگزار کنیم. این کار قطعاً در گسترش سرانه مطالعه موثر است.

مدیرعامل موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران همچنین درباره عدم برگزاری نمایشگاه در برخی از استان های کشور اظهار داشت: برگزاری نمایشگاه در استان های مختلف نیازمند مقدماتی چون محل مناسب برگزاری است که با توجه به نبود این مقدمات در برخی از استان های کشور، در آنها نمایشگاه کتاب برگزار نشد.

وی افزود: موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران اکنون آمادگی گسترش نمایشگاه کتاب خود را در شهرهای مختلف کشور دارد؛ ولی این امر مستلزم ایجاد شرایط مقدماتی در استان ها است.

حجتی با بیان اینکه تسهیل در دسترسی مردم به کتاب به رشد سرانه کتاب کمک می کند، افزود: فعالیت های ما در راستای نهضت کتابخوانی بوده است و بدون تردید در دسترس قرار دادن کتاب در

مدیرعامل موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران با اشاره به برگزاری ۲۰ نمایشگاه استانی کتاب در سال گذشته تأکید کرد: این نمایشگاه ها، فرصت انتخاب کتاب را برای مردم استان های مختلف ایجاد می کند و موجب رشد سرانه مطالعه در کشور می شود. احسان الله حجتی همچنین از آغاز دور جدید فعالیت های این موسسه خبر داد و گفت: این فعالیت ها پس از برگزاری نمایشگاه کتاب تهران آغاز خواهد شد.

وی در عین حال درباره دستاوردهای برگزاری ۲۰ نمایشگاه استانی کتاب در سال گذشته گفت: گاهی به دنبال این هستیم که نتیجه کار را مشاهده کنیم و زمانی نیز فرایند یک فعالیت حائز اهمیت است؛ اما موسسه نمایشگاه های فرهنگی این دو هدف را به صورت همزمان در فعالیت های خود دنبال می کند و قطعاً رایبه فرصت به مردم برای انتخاب کتاب هایی که دوست دارند دستاوردی مثبت بوده است.

وی افزود: در عرصه توزیع کتاب مشکلاتی وجود دارد و گاهی اوقات دست اندرکاران توزیع، حاضر نیستند این ریسک را بپذیرند که کتاب های خود را با طی مسافت های زیاد به شهرستان ها بفرستند، در این زمینه ایرادی به ناشران که با نگاه فرهنگی تجارت می کنند وارد نیست؛ بلکه این

شعر کودک دفاع مقدس اوج می گیرد

خالق کتاب «باران بهانه بود»، داشتن زبان کودکانه، رعایت دایره واژگانی و ایجاد ارتباط با دنیای کودکان را به عنوان معیارهای داوری این بخش در هفدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس معرفی و تأکید کرد: شعر کودک و نوجوان دفاع مقدس، نسبت به بزرگسالان محدودتر است. بسیاری از شاعران این حوزه، در دوران جنگ تحمیلی، کودک بوده اند و به همین دلیل، خاطرات روشنی از آن دوران به یاد ندارند. اما شاعران پیشکسوتی که در صحنه نبرد حضور داشتند، توانایی توصیف بهتر و بیشتر دفاع مقدس را دارند.

به گفته یکی از داوران هفدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس اشعار حوزه کودک و نوجوان، سال گذشته برای نخستین بار در کنگره شعر دفاع مقدس مورد داوری قرار گرفته اند، بنابراین نباید انتظار بیش از حد داشت. قطعاً این حوزه در سال های آینده، با شناخت بیشتر شاعران مورد استقبال قرار خواهد گرفت.

جواد محقق با تأکید بر عدم استفاده از مفاهیم کلیشه ای در شعر کودک دفاع مقدس، افزود: عناصر هر حوزه موضوعی، در شعر آن متبلور می شوند. اما به کارگیری این عناصر، به سلیقه و نوع تصمیم گیری شاعر بستگی دارد.

استفاده از حداکثر امکانات مصلی در نمایشگاه ۲۲

دوازدهمین جلسه شورای سیاستگذاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، با حضور نمایندگان تشکل های نشر برگزار شد. در این جلسه معاون فرهنگی وزارت ارشاد از مذاکره با وزارت مسکن و شهرسازی و مسؤولان مصلی برای استفاده از حداکثر امکانات برای آماده سازی نمایشگاه بیست و دوم خبر داد. در این نشست همچنین مسایلی چون نحوه فعالیت های کمیته جنبی نمایشگاه تشریح شد.

محمد الهیاری فومنی، دبیر شورای سیاستگذاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران با بیان مطلب بالا درباره مصوبات این نشست گفت: در این نشست، نمایندگان تشکل های نشر همکار در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب برای ارائه نقطه نظرات خود و تشریح مساعی حضور یافته بودند.

الهیاری افزود: در این جلسه دکتر محسن پرویز رئیس شورای سیاستگذاری نمایشگاه توضیحاتی درباره فعالیت های تیم اجرایی نمایشگاه که چند ماهی است در مصلی تهران مستقرند، ارائه داد.

به گفته وی، رئیس شورای سیاستگذاری همچنین از مذاکره با وزارت مسکن و شهرسازی و مسؤولان مصلی برای استفاده از حداکثر امکانات مصلی برای آماده سازی نمایشگاه بیست و دوم خبر داد.

مشاور معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با بیان این که در این جلسه، رئیس کمیته ناشران داخلی نمایشگاه نیز گزارشی جامع از وضعیت و آمار ثبت نام ناشران داخلی قرائت کرد، گفت: نماینده ناشران دانشگاهی نیز با ارائه پیشنهادهایی درباره وضعیت حضور این ناشران در نمایشگاه از این که آماده سازی نمایشگاه نسبت به سال های گذشته زودتر آغاز شده، از مسولان فرهنگی تقدیر و تشکر کرد.

بر این اساس، نماینده ناشران کودک و نوجوان نیز با قرائت گزارشی از حضور اعضای این تشکل در نمایشگاه پیشنهادهایی را درباره چگونگی حضور

ناشران کودک و نوجوان در نمایشگاه بیست و دوم ارائه داد.

الهیاری گفت: در ادامه این جلسه حمید قبادی به عنوان معاون اجرایی نمایشگاه، از افزایش فضای مفید مصلاهی تهران در نمایشگاه بیست و دوم سخن گفت. دبیر شورای سیاستگذاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران افزود: در این جلسه مهدی حجتی گزارشی از حواله ارزی مطالبات ناشران خارجی قرائت کرد و از تسویه حساب کامل با ناشران خارجی شرکت کننده در نمایشگاه بیست و یکم خبر داد.

وی تصریح کرد: در این جلسه همچنین مدیر عامل خانه کتاب که مسوولیت کمیته فعالیت های جنبی را نیز بر عهده دارد اعلام کرد، نشست های نمایشگاه بیست و یکم در حال قطعی شدن است و سه سالن برای برگزاری این نشست ها در نظر گرفته

سفر نظریه پرداز مطرح ادبیات کودک به ایران

پروفسور پیترو هانت نظریه پرداز مطرح ادبیات کودک، برای حضور در دومین همایش ادبیات کودک مرکز مطالعات ادبیات کودک دانشگاه شیراز، اردیبهشت سالجاری به تهران سفر می کند. این همایش تخصصی با همکاری گروه ادبیات کودک و نوجوان انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران و قطب علمی پژوهش های فرهنگی و ادبی فارس برگزار خواهد شد.

پروفسور هانت در این همایش با موضوع خوانش کودکان در ادبیات کودک سخنرانی خواهد کرد. به گزارش اینها در این همایش که ۲۱ اردیبهشت ماه سالجاری در دانشگاه شیراز برگزار می شود، مقالاتی با موضوعاتی چون تفاوت میان ادبیات داستانی کودک و ادبیات داستانی نوجوان، تفاوت میان ادبیات داستانی کودک و نوجوان و ادبیات داستانی بزرگسال، عناصر داستانی در ادبیات کودک و نوجوان، رویکردهای تازه به نقد داستان کودک و نوجوان، چگونگی تأثیرپذیری داستان های کودک و نوجوان از نظریه های جدید ادبی، لذت های ادبیات داستانی کودک (برای کودک و بزرگسال)، وضعیت ادبیات داستانی کودک و نوجوان در ایران، سیر تحول در ادبیات داستانی کودک و نوجوان ارایه خواهند شد.

شده است. به گفته وی همچنین سالن کارنامه نشر نیز به صورت اختصاصی در نمایشگاه کتاب فعالیت خواهد کرد.

الهیاری در پایان گفت: علی شجاعی صائین در ادامه صحبت هایش از اولویت برنامه های کمیته جنبی در بحث سالی انقلاب در نشست های نمایشگاه خبر داد.

به گفته دبیر شورای سیاستگذاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، برای بزرگداشت مشاهیر و مفاخر معاصر نیز برنامه ریزی لازم صورت گرفته که در نمایشگاه بیست و دوم به شیخ بهایی به صورت ویژه پرداخته خواهد شد.

مؤسسه امام صادق (علیه السلام)
سیمای فرزندان ابد شوم
تألیف
حضرت آیت الله العظمی جعفر سبحانی
قرمیدان شماره ۱ - اشتهاد توحید
تلفن: ۰۲۵۱۷۷۴۵۴۵۷
جمراه: ۰۹۱۲۱۵۱۹۲۷۱

خانه کتاب منتشر کرد
خیابان انقلاب بین فلسطین و مهاب
جنوبی شماره ۱۱۷۸

فراخوان شرکت در هفتمین دوره بازار جهانی کتاب ایران

هفتمین دوره بازار جهانی کتاب ایران همزمان با بیست و دومین دوره نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (۱۶ تا ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۳۸۸) در محل مصلاهی تهران برگزار می شود.

بر اساس فراخوان دبیرخانه بازار جهانی کتاب ایران، فعالیت های این مجموعه در راستای معرفی آثاری است که از سوی موسسه های انتشاراتی و یا فرهنگی به زبان فارسی و

زبان های خارجی تولید شده و قابلیت ارایه در بازارهای جهانی کتاب را دارند.

در این فراخوان، شرایط واگذاری غرفه در هفتمین دوره بازار جهانی کتاب ایران چنین اعلام شده است: آثار موسسه شرکت کننده باید از سوی پدیدآورنده ایرانی تهیه شده و رویکرد فراکشوری داشته باشد، مربوط به سال ۱۳۸۵ و پس از آن باشد و در قالب کتاب، کتاب الکترونیک و مجله الکترونیک باشد.

در عین حال بنا بر اعلام دبیرخانه بازار جهانی کتاب ایران هزینه اجاره غرفه ۳۰ یورو به ازای هر متر مربع است.

در این فراخوان شماره های تلفن ۸۸۳۴۲۹۷۶ و ۸۸۳۴۲۹۸۱ برای کسب اطلاعات بیشتر اعلام شده است. همچنین ناشران و موسسه های فرهنگی علاقه مند می توانند درخواست خود را به همراه فهرست کتاب ها حداکثر تا تاریخ ۲۵ فروردین ماه ۱۳۸۸ از طریق دورنگار به شماره های ۸۸۳۱۸۶۵۵ و ۸۸۳۱۸۶۵۶ به دبیرخانه بازار جهانی کتاب ایران ارسال کنند.

در این فراخوان همچنین تصریح شده است که دبیرخانه بازار جهانی کتاب ایران آمادگی دارد به منظور استفاده از تجارب و دیدگاه های صاحب نظران، محققان و دست اندرکاران حوزه نشر با در اختیار قرار دادن فضا و تجهیزات مناسب، امکان برگزاری نشست های تخصصی را به منظور بررسی مسایل حوزه نشر بین الملل فراهم کند.

به این ترتیب از موسسه ها و نهادهای علاقه مند به برگزاری نشست در بازار جهانی کتاب ایران دعوت شده است حداکثر تا تاریخ ۲۵ فروردین ماه ۱۳۸۸ ضمن اعلام آمادگی، موضوع نشست را به همراه اسامی سخنرانان و تاریخ های پیشنهادی به دبیرخانه ارسال کنند.

فراخوان هشتمین دوره جایزه کتاب فصل
دبیرخانه جایزه کتاب فصل به منظور حمایت از کتاب های برتر و تشویق محققان، مؤلفان، مترجمان و مصححان متعهد و شایسته کشور و برای ارتقای فرهنگ و دانش و پیشبرد فرهنگ کتابخوانی در کشور، هشتمین دوره جایزه کتاب فصل (زمستان ۱۳۸۷) را برگزار می کند. از ناشران، مؤلفان، مترجمان و مصححان محترم دعوت می شود آثار خود را که برای نخستین بار در زمستان ۱۳۸۷ منتشر شده است، به دبیرخانه این جایزه ارسال نمایند.
مهلت ارسال آثار:
بیست و پنجم فروردین ۱۳۸۸
نشانی دبیرخانه:
خیابان انقلاب اسلامی - بین خیابان برادران مظفر و فلسطین جنوبی شماره ۱۱۷۸، موسسه خانه کتاب، طبقه ۲ - دبیرخانه جایزه کتاب فصل

ناشران از دغدغه‌های نیازسنجی و بازاریابی نشر می‌گویند

سرشماری مخاطب قبل از چاپ

وی البته بر مذاکرات معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با صدا و سیما برای پایین آوردن مبلغ تبلیغات تاکید می‌کند و معتقد است در نتیجه این توافقات، قیمت تبلیغات کتاب کمتر می‌شود و خواه ناخواه بازاریابی هم بهتر صورت می‌گیرد. اما فریدونی با اشاره به اقتصادی نبودن بازاریابی کتاب می‌گوید: «چون کتاب سودآوری کمی دارد، عملاً بازاریابی برای آن نیز اقتصادی نیست.»

با توجه به آنچه درباره وضعیت بازاریابی از زبان ناشران گفته شد، گمان نمی‌رود که ناشران برای این نکته اهمیت ویژه‌ای قائل باشند.

حاجی آبادی در این زمینه می‌گوید: «با توجه به شناختی که از اکثر همکاران خود دارم، فکر می‌کنم که اکثر آنها کار بازاریابی بعد از انتشار را بر عهده خود مولف می‌گذارند بنابراین در درجه اول مولفان و در درجه دوم برخی توزیع کنندگان، بازاریابان بالقوه ناشران هستند. البته متأسفانه اطمینان کافی درباره شیوه عملکرد این واحدهای توزیع وجود ندارد و به دلیل مشکلاتی که در پرداخت‌های آنها وجود دارد، به ناشران ظلم می‌شود.»

گنج دانش نیز می‌گوید: «شاید از میان ۲۵۰۰ ناشر فعال کشور، ۱۰ درصد آنها هم بازاریابی نکنند. بازاریابی آنها هم محدود به چاپ دفترک و ارائه آن در نمایشگاه‌های کتاب است.»

فریدونی نیز با اشاره به اقتصادی نبودن کار نشر، تاکید می‌کند که ناشران انگشت شماری کار بازاریابی انجام می‌دهند. او می‌گوید: «چون نشر در کشور ما مطابق تعریف‌های جهانی حرفه‌ای به حساب نمی‌آید، بازاریابی آن هم حرفه‌ای نیست البته توزیع کنندگان این کار را انجام می‌دهند ولی تعداد ناشرانی که بازاریابی می‌کنند، اندک است.»

او معتقد است که بازاریابی کار موزعان است اما با توجه به این که موزعان هنوز اتحادیه و جایگاه قانونی ندارند، به همین دلیل بازاریابی در نشر ما بی‌معنی است.

چون و چراهای بازاریابی

مسائلی که ناشران و توزیع کنندگان در بازاریابی با آنها روبه‌رو هستند، به گران بودن هزینه تبلیغات کتاب محدود نمی‌شود.

حاجی آبادی تعریف نشدن این رشته را در بازار نشر از مهم‌ترین معضلات می‌داند و می‌گوید: «کل مجموعه نشر از بازاریابی شناخت کافی ندارد. نشر یک فعالیت صنعتی و فرهنگی توأمان است اما متأسفانه در خیلی از تولیدات نشر کشور نمی‌توان این دو وجه را در کنار هم دید چون برخی ناشران دولتی به دلیل داشتن بودجه کافی، به قیمت پشت جلد اهمیت نمی‌دهند و در نتیجه به فروش و بازاریابی هم توجهی ندارند و ناشران خصوصی نیز با توجه به هزینه بر بودن بازاریابی از خیر آن می‌گذرند.»

گنج دانش نیز می‌گوید: «باید در ابتدا کاری کرد که تعداد افراد کتابخوان زیاد شود تا کتاب‌ها مخاطبان خود را بیابند چرا که اگر مخاطب وجود نداشته باشد، بازاریابی هم بی‌معناست.»

جاسبی نیز یکی از مشکلات مهم بازاریابی را همراه شدن آن با مشکلات توزیع می‌داند و می‌گوید: «مشکلاتی که در زمینه توزیع و ویرتین کتاب وجود دارد، باعث شده که بازاریابی به صرفه نباشد چون زمانی که تاسیس کتابفروشی یا ادامه کار در این حوزه، هزینه بر باشد، کمتر کسی پا پیش می‌گذارد و همین مسئله باعث می‌شود که بازاریابی هم به صورت ضعیف انجام شود.»

کند، می‌توان با همکاری نهادهای خصوصی فرهنگی مرتبط با کودک و نوجوان، مخاطب‌شناسی را از پایه بنیان نهاد و برای آن برنامه‌ریزی کرد.»

عبدالعظیم فریدونی مدیر انتشارات محراب قلم ناشر کتاب‌های کودک و نوجوان و کمک آموزشی نیز با تاکید بر تجربی بودن مخاطب‌سنجی پیش از نشر می‌گوید: «برای این کار الگوی طراحی شده‌ای وجود ندارد که بر اساس اصول علمی اتفاق بیفتد. اگر هم این کار صورت می‌گیرد، تجربی است اما چون تجربه‌های ناشران متفاوت است، پس نوع مخاطب‌سنجی هم با توجه به نوع نگاه ناشران و سابقه کار آنها تفاوت خواهد کرد.»

فریدونی البته بر این نکته تاکید می‌کند که برخی ناشران حرفه‌ای با استفاده از بازخوردهای نمایشگاه‌ها و فروشگاه‌های کتاب، اقدام به مخاطب‌سنجی می‌کنند که بر موضوع، قطع و ساختار کتاب‌های بعدی آنها اثر می‌گذارد.

به گفته او انتشارات محراب قلم به دلیل نگاه تجربی و استفاده از معلمان با سابقه آموزش و پرورش در بدنه خود و همچنین به دلیل تعامل با مدارس و مخاطبان، مخاطب‌سنجی انجام می‌دهد. وی در عین حال می‌گوید: «تعامل‌های گذشته بر کار ما اثر گذاشته است اما این نکته را که تا چه حد موفق بوده‌ایم مخاطبان باید بگویند.»

وضعیت بازاریابی

بازاریابی یکی از مهم‌ترین مراحل پس از انتشار کتاب است که در ایران به صورت حرفه‌ای دنبال نمی‌شود. در نتیجه بسیاری از کتاب‌ها از رسیدن به دست مخاطب باز می‌مانند.

به گفته او انتشارات محراب قلم به دلیل نگاه تجربی و استفاده از معلمان با سابقه آموزش و پرورش در بدنه خود و همچنین به دلیل تعامل با مدارس و مخاطبان، مخاطب‌سنجی انجام می‌دهد. وی در عین حال می‌گوید: «تعامل‌های گذشته بر کار ما اثر گذاشته است اما این نکته را که تا چه حد موفق بوده‌ایم مخاطبان باید بگویند.»

به گفته او انتشارات محراب قلم به دلیل نگاه تجربی و استفاده از معلمان با سابقه آموزش و پرورش در بدنه خود و همچنین به دلیل تعامل با مدارس و مخاطبان، مخاطب‌سنجی انجام می‌دهد. وی در عین حال می‌گوید: «تعامل‌های گذشته بر کار ما اثر گذاشته است اما این نکته را که تا چه حد موفق بوده‌ایم مخاطبان باید بگویند.»

به گفته او انتشارات محراب قلم به دلیل نگاه تجربی و استفاده از معلمان با سابقه آموزش و پرورش در بدنه خود و همچنین به دلیل تعامل با مدارس و مخاطبان، مخاطب‌سنجی انجام می‌دهد. وی در عین حال می‌گوید: «تعامل‌های گذشته بر کار ما اثر گذاشته است اما این نکته را که تا چه حد موفق بوده‌ایم مخاطبان باید بگویند.»

به گفته او انتشارات محراب قلم به دلیل نگاه تجربی و استفاده از معلمان با سابقه آموزش و پرورش در بدنه خود و همچنین به دلیل تعامل با مدارس و مخاطبان، مخاطب‌سنجی انجام می‌دهد. وی در عین حال می‌گوید: «تعامل‌های گذشته بر کار ما اثر گذاشته است اما این نکته را که تا چه حد موفق بوده‌ایم مخاطبان باید بگویند.»

به گفته او انتشارات محراب قلم به دلیل نگاه تجربی و استفاده از معلمان با سابقه آموزش و پرورش در بدنه خود و همچنین به دلیل تعامل با مدارس و مخاطبان، مخاطب‌سنجی انجام می‌دهد. وی در عین حال می‌گوید: «تعامل‌های گذشته بر کار ما اثر گذاشته است اما این نکته را که تا چه حد موفق بوده‌ایم مخاطبان باید بگویند.»

یکی از مسائلی که در نشر جهانی بسیار مورد توجه قرار می‌گیرد، مخاطب‌سنجی پیش از چاپ آثار است. این مسئله سبب می‌شود که این نوع آثار پس از انتشار به خودی خود بازار را در اختیار داشته باشند و بعضاً دیده شده است که پیش از انتشار خریدار خود را هم یافته‌اند.

اما در بازار نشر ایران مخاطب‌سنجی کمتر اتفاق می‌افتد و اگر هم از سوی برخی ناشران خصوصی انجام می‌شود، آنچنان که باید قاعده‌مند نیست ضمن اینکه چرخه بازاریابی در نشر ایران ضعیف عمل می‌کند که نتیجه آن نرسیدن کتاب به دست مخاطب است. از همین رو پای صحبت برخی ناشران نشستیم و با آنها درباره مخاطب‌سنجی پیش از چاپ و بازاریابی در نشر ایران گفت‌وگو کرده‌ایم.

رضا حاجی آبادی مدیر انتشارات هزاره ققنوس، ناشر کتاب‌های ادبیات، تاریخ و اسلام در این باره می‌گوید: «به رغم آمارهای خوبی که از عنوان منتشر شده در کشور وجود دارد، نشر ایران - چه خصوصی و چه دولتی - هنوز در زمینه مخاطب‌شناسی حرفه‌ای عمل نمی‌کند البته برخی ناشران خصوصی تکلیف خود را با مخاطبان‌شان می‌دانند و در زمینه مخاطب‌های آن سوی مرزها موفق بوده‌اند. برخی هم در داخل مرزها تکلیف خود را با خوانندگان می‌دانند و کار تخصصی طنز، کودک و نوجوان، علوم سیاسی یا روان‌شناسی انجام می‌دهند بنابراین مخاطب‌سنجی دارند. این مسئله درباره برخی ناشران دولتی هم صدق می‌کند اما به طور کلی به نظر می‌رسد شیوه خاص و مدونی برای مخاطب‌سنجی پیش از انتشار آثار وجود ندارد.»

او با توجه به سابقه طولانی کار در یک واحد انتشارات دولتی می‌گوید: «ما در انتشارات هزاره ققنوس از روی تجربه به یک سبک انتخاب رسیده‌ایم اما چون جزو ناشران کوچک هستیم، خیلی هم در پی استفاده از کارشناسان برای مخاطب‌سنجی نیستیم، ما با توجه به جو جامعه و شناختی که از مخاطبان داریم، از این مسائل برای مخاطب‌شناسی استفاده می‌کنیم.»

در این میان علیرضا گنج دانش مدیر انتشارات گنج دانش ناشر تخصصی کتاب‌های حقوقی نیز در این باره می‌گوید: «مخاطب‌سنجی بیشتر بر اساس تجربه ناشران انجام می‌گیرد و روش مدونی ندارد.»

او درباره مخاطب‌سنجی در انتشارات خود نیز می‌گوید: «به دلیل این که کار تخصصی انجام می‌دهیم و مخاطبان ما فارغ‌التحصیلان رشته حقوق هستند، باید به مخاطب‌سنجی پیش از انتشار فکر کنیم. ضمن این که به بار علمی، میزان مطالعات مولف و منابع مورد مطالعه هم دقت می‌کنیم و اگر بار علمی یک اثر بالا باشد، آن را منتشر می‌کنیم.»

محمد رضا جاسبی مدیر انتشارات پیام آزادی و ناشر کتاب‌های مذهبی و کودک نوجوان نیز در ابتدا به نشر خارج از کشور اشاره می‌کند و می‌گوید: «در کشورهای دیگر ناشران با توجه به مخاطب‌سنجی صحیحی که انجام می‌دهند، درصد بالایی از کتاب‌های خود را پیش از انتشار از طریق پایگاه‌های اینترنتی می‌فروشند اما این کار در ایران کم سابقه است. اگر هم مخاطب‌سنجی پیش از چاپ صورت بگیرد، به صورت تجربی است؛ کاری که ما در انتشارات پیام آزادی انجام می‌دهیم.»

این ناشر ادامه می‌دهد: «اما برای مخاطب‌سنجی به نیاز جامعه توجه می‌کنیم و پس از آن اقدام به انتشار آثار می‌کنیم. متأسفانه در ایران شیوه مدونی برای این کار وجود ندارد اما اگر آموزش و پرورش همکاری

حمید قبادی مشاور معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از تمرکززدایی فعالیت های فرهنگی گفت

یارانه کتاب در مسیر استان ها

کاهش بودجه، با برنامه ریزی مناسب توانسته ایم حجم قابل توجهی از اعتبارات و فعالیت های فرهنگی را به ادارات کل استان ها سوق بدهیم. برای نمونه می توان به برنامه ریزی های فعالیت های استانی اشاره کرد. البته در کنار این مسئله، برخی جشنواره های معاونت فرهنگی مانند جایزه گام اول نیز در مراکز غیر از تهران برگزار شده است. در کنار این جایزه، جشنواره شعر فجر نیز به دو صورت استانی و ملی برگزار شده است که برگزیده های انتخاب شده در استان ها از سوی ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی تقدیر می شوند.»

وی از میان برنامه های پیشنهادی استان ها به تدوین اطلس جامع هر استان اشاره می کند و می گوید: «این اطلس ها، تمامی شاخصه های فرهنگی را از منظر اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و مشاهیر هر استان در برمی گیرد و در صورت انتشار، کار ماندگاری خواهد بود.»

جهت دهی یارانه ها

به سمت توسعه فعالیت های فرهنگی

یکی از مسائلی که در هنگام حذف یارانه کاغذ به آن اشاره شد، جهت دهی یارانه ها به سمت فعالیت های فرهنگی و مصرف کننده بود.

قبادی در پاسخ به این سوال که این یارانه ها در جهت فعالیت های ادارات کل استان ها نیز صرف می شود یا خیر، می گوید: «بخش عمده فعالیت ما از محل تغییر جهت یارانه هاست. در آیین نامه جایگزین یارانه کاغذ، به برگزاری نمایشگاه های استانی و تخفیف کتاب هم اشاره شده است. همچنین اهدای کتاب و بن خرید کتاب و کارت الکترونیک خرید کتاب نیز از محل همین یارانه صورت می گیرد. در نهایت فعالیت های ما بر چارچوب جایگزینی یارانه کاغذ و نشر استوار است.»

او تأکید می کند: «فعالیت های ادارات کل استان های ما در سال های ۸۶ و ۸۷ در قالب همین آیین نامه بوده که سمت و سوی مصرف یارانه را برای ما ترسیم کرده است.»

قبادی با اشاره به این نکته که تفویض اختیارات فرهنگی به ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، اثر مثبتی بر فرهنگ کشور دارد، می گوید: «وقتی یک اداره کل با ملاحظه نیازهای منطقه خود، سیاستگذاری و نظام توزیعی خاص خود را برقرار می کند، می تواند در حوزه فرهنگ اثرگذاری بالایی داشته باشد. اگر ما در ستاد مرکز بنشینیم و طرح بدهیم، مسلماً اثرگذاری زیادی نخواهد داشت اما ادارات کل استان ها، اجزای موثری کارگزاران فرهنگی کشور هستند و بیش از دیگران از نیازهای فرهنگی مناطق تحت پوشش خود باخبرند.»

بنابراین وقتی قصد دارند حمایتی انجام دهند، بهتر از مرکز نشینان تصمیم می گیرند و می توانند به طور مستقیم از اهالی فرهنگ و هنرمندان حمایت کنند.» او می افزاید: «فعالیت فرهنگی زمانی اثرگذار است که از گستره قابل توجهی برخوردار باشد و بتواند تمامی گروه های هدف را پوشش دهد. این رومهم ترین دستگاه ها برای عملی کردن این برنامه ها، ادارات کل فرهنگ و ارشاد استان ها هستند.»

قبادی در پایان تأکید می کند: «برنامه هایی که در ادارات کل استان ها پیگیری شده است، قابل توجه بوده و گستره آن تمامی استان های کشور را در برمی گیرد. چنین فعالیت گسترده ای در طی سال اخیر سابقه نداشته و امیدواریم شاهد شکوفایی روزافزون آن باشیم.»

مجوز از حساسیت های خاصی برخوردار است و جوانب متعددی دارد. در حال حاضر بر اساس تصمیمی که در معاونت امور فرهنگی و هیئت نظارت بر اجرای ضوابط نشر کتاب گرفته شده و به تصویب شورای انقلاب فرهنگی نیز رسیده است، در پنج استان مجوز انتشار کتاب صادر می شود؛ اما هیئت نظارت باید ارزیابی هایی انجام دهد تا ببینیم این تفویض اختیار تا چه حد موفق بوده است و بر اساس نتیجه این ارزیابی تصمیم بگیریم که آیا باید این اختیارات را به استان های دیگری نیز تعمیم دهیم یا در آن بازنگری صورت گیرد.» او می افزاید: «در قانون ضوابط نشر کتاب، هیئت نظارت بر اجرای ضوابط نشر کتاب مسئولیت انتشار کتاب را به صورت سراسری در اختیار دارد و سیاستگذاری و نظارت بر اجراء از مهم ترین وظایف آن است. هیئت ها و بررسی های استانی نیز بر اساس سیاست های همین هیئت فعالیت می کنند. بنابراین توسعه استانی صدور مجوز نیز از وظایف هیئت نظارت است و در همین راستا اداره کل کتاب و کتابخوانی مأمور شده است برای بررسی فعالیت های صدور مجوز استانی اقدام و گزارشی تهیه کند تا بر مبنای آن تصمیم گیری شود.»

توسعه طرح حمایتی

قبادی می گوید: «به رغم محدودیت های مالی و اعتبارات ابلاغی، تلاش کرده ایم از اعتبارات محدود خود به بهترین نحو استفاده کنیم. ما معتقدیم که صرف اعتبارات و بودجه های کلان، فرهنگ کشور را پیش نمی برد و باید متناسب با اعتبارات، برنامه ریزی صورت بگیرد.»

او در پاسخ به این سوال که آیا برنامه های تعیین شده در سال جاری نیز ادامه می یابد، می گوید: «سال ۸۸ طبیعتاً سال شکوفایی برخی فعالیت های چند ساله اخیر است و شاهد به بار نشستن این فعالیت ها خواهیم بود. فعالیت های ما با ارزیابی عملکردهای استانی کامل می شود و ضمن برنامه ریزی برای امسال، باید میزان موفقیت طرح حمایتی را نیز بررسی کنیم تا فعالیت های آینده بر اساس توانمندی و امکانات استان ها برنامه ریزی شود. توسعه یا ادامه فعالیت های استانی ناظر بر عملکرد ادارات کل استان های ماست.» قبادی درباره چشم انداز توسعه طرح حمایتی نیز می گوید: «اگر اعتبارات ما و ادارات کل استان ها نیز با برجا باشد و ادارات کل استان ها آمادگی داشته باشند، این فعالیت ها را توسعه می دهیم.» او تصریح می کند: «به رغم محدودیت اعتبارات و

کتاب در میان اهالی قلم و حوزه های فرهنگی برخی از این فعالیت هاست.»

او درباره کارت الکترونیک خرید کتاب می گوید: «با ابتکار برخی ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ها، از این مسئله استقبال خوبی شده است و تعداد قابل توجهی از اهالی قلم و فرهنگ و هنرمندان استان ها از این امکان بهره مند شده اند.»

قبادی حمایت از برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی و اعطای تخفیف خرید در هنگام برگزاری این نمایشگاه ها را از اقدامات دیگر در راستای فعالیت های حمایتی ذکر می کند و می گوید: «در کنار این فعالیت ها از انتشار کتاب های داستانی به مناسبت سی امین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی نیز حمایت کرده ایم و ۱۵ درصد از قیمت پشت جلد این آثار را به مولفان آنها پرداخت کرده ایم که یک فعالیت حمایتی ارزنده است.» او حمایت از انتشار کتاب های ارزشمند استانی را از دیگر برنامه های حمایتی معاونت فرهنگی ذکر می کند و می گوید: «در معاونت فرهنگی کمیته ای با عنوان «کمیته کتاب های ارزشمند» تأسیس شده است که بر مبنای حمایت از کتاب های سودمند پایه گذاری شده است. کتاب هایی که می توانند مرجع مخاطبان باشند.»

قبادی همچنین بر حمایت از راه اندازی کتابخانه در مراکز بهداشت روستایی تأکید می کند و می گوید: «بر اساس تفاهم نامه ای که میان وزرای بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی امضا شده است، ادارات کل استانی فرهنگ و ارشاد اسلامی متعهد شده اند که کتاب های این مراکز را تأمین کنند.»

مشاور فرهنگی معاونت فرهنگ و ارشاد حمایت از خرید کتاب های استانی را از دیگر برنامه های حمایتی معاونت فرهنگی ذکر می کند و می گوید: «این کار برای اولین بار به صورت جامع انجام می شود. ما بر اساس دستورالعملی که داریم، به ادارات کل استان ها اجازه داده ایم در سقف اعتبارات تعیین شده از ناشران استان خود کتاب خریداری کنند. این کار هم حمایت از مولفان استانی است و هم کتاب های مناسب را برای کتابخانه ها تأمین می کند.»

حمایت از برگزاری مسابقات کتابخوانی در استان ها، حمایت از برگزاری جشنواره صنعت چاپ به صورت سراسری و استانی، بررسی و نظارت بر عملکرد چاپخانه ها و حوزه نشر در برخی استان ها و حمایت از برگزاری نمایشگاه های شهرستانی کتاب از دیگر برنامه های حمایتی معاونت فرهنگی است.

قبادی همچنین بر تفاهم نامه دیگری درباره کتاب های اهدایی تأکید می کند و می گوید: «بر اساس این تفاهم نامه ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ها موظف شده اند که ۵۰ درصد از کتاب های اهدایی از طرف معاونت فرهنگی را برای تجهیز کتابخانه ها و افزایش منابع در اختیار نهاد کتابخانه های عمومی استان ها قرار دهند. به عبارتی این حمایت ها به صورت هدفمند انجام می شود تا در نهایت دستاران فرهنگ بتوانند از امکانات بهتری برخوردار شوند.»

صدور مجوز کتاب در پنج استان

در پنج استان قم، خراسان رضوی، آذربایجان شرقی، اصفهان و کرمان مجوز انتشار کتاب به طور مستقیم به ناشران اعطا می شود.

قبادی در پاسخ به این سوال که آیا صدور مجوز در ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان های دیگر هم انجام خواهد شد یا خیر، می گوید: «مسئله صدور

یکی از مسائلی که در حوزه عملکرد معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح می شود، تمرکززدایی و مشارکت هر چه فعال تر ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ها در فعالیت های فرهنگی است.

به گفته حمید قبادی، مشاور فرهنگی این معاونت، فعالیت سال ۸۷ معاونت فرهنگی در این زمینه طی سی سال گذشته بی سابقه بوده است چرا که در این سال بین ۹ تا ۱۵ فعالیت فرهنگی برای ۳۰ استان کشور طراحی شده است.

قبادی در گفت و گو با کتاب هفته به تشریح این فعالیت ها و دلایل شکل گیری آنها پرداخته است.

سیاست های کلیدی و راهبردی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر همکاری و مشارکت در انجام فعالیت های فرهنگی در جهت تمرکززدایی استوار است.

حمید قبادی در این باره می گوید: «با توجه به اینکه جامعه مخاطبان ما در سراسر کشور پراکنده هستند و فعالیت های فرهنگی در تهران خلاصه نمی شود، سمت و سوی سیاستگذاری های معاونت فرهنگی باید در جهت همکاری با ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی طراحی شود تا بتوانیم مخاطبان مقولات فرهنگی را در سراسر کشور پوشش دهیم و از آنها حمایت کنیم.»

او درباره تمرکززدایی از فعالیت های فرهنگی می گوید: «بر اساس سیاست موجود که منبعت از قانون برنامه چهارم توسعه است و همچنین برنامه هایی که وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به هنگام اخذ رأی اعتماد به مجلس ارائه داده بودند و نیز سیاست های معاونت فرهنگی، تصمیم گرفته شد که به طور مشخص فعالیت هایی را تعریف کنیم و حمایت های لازم را از این فعالیت ها به عمل آوریم.»

مشاور فرهنگی معاونت فرهنگ و ارشاد می دهد: «ادارات کل فرهنگ و ارشاد استان ها در طول سال ۸۷ فعالیت های مشترکی را تعریف کرده اند. تعریف این فعالیت ها از آن جهت اهمیت دارد که ادارات کل، نیازهای استانی و جامعه خود را بهتر از مرکز می دانند. این مدیران کل و مسئولان ادارات ارشاد هستند که نیازهای فرهنگی را تشخیص می دهند تا در چارچوب وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای آن برنامه ریزی کنند.»

وی می گوید: «معاونت فرهنگی وظیفه دارد در راستای انجام این فعالیت ها ادارات کل استان ها یاری دهد. بنابراین در قالب تفاهم نامه حمایت از فعالیت های فرهنگی ادارات کل استان ها، بین ۹ تا ۱۵ فعالیت برای هر استان پیش بینی شده که این فعالیت ها با توجه به امکاناتی که در هر استان وجود دارد صورت می گیرد.»

به گفته او این حمایت ها از محل اعتبارات سال ۸۷ انجام شده است. او در این باره می افزاید: «در این تفاهم نامه تأکید کرده ایم که از تجمل گرایی و اسراف و تبذیر پرهیز شود و کارها صرفاً در قالب فعالیت های فرهنگی صورت پذیرد.»

فعالیت های حمایتی

قبادی در ادامه فهرست فعالیت های حمایتی معاونت فرهنگی را در راستای این طرح بر می شمارد و می گوید: «تأمین نیازهای واحدهای تازه های کتاب در استان ها، حمایت از برگزاری نمایشگاه کتاب «یاد یار مهربان» بر اساس اعلام آمادگی هر استان، اهدای کتاب در گستره قابل توجه و حجم قابل بهره برداری برای تأمین نیازهای هر استان و توزیع کارت الکترونیک خرید

ایران و نمایشگاه‌های
بین‌المللی کتاب

یکی از مهم‌ترین عرصه‌های معرفی نشر جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب است. دلیل این گفته آن است که همه آنهایی که

باید توانمندی ما را ببینند دور همدیگر در یک فضای چندروزه و فقط به همین منظور گرد آمده‌اند، ناشران، انجمن‌های نشر، نویسندگان، مترجمان، تصویرگران، خبرنگاران و خلاصه همه آنهایی که در صنعت نشر دستی بر آتش دارند هستند.

کسانی که به غرغه نشر ایران در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب مراجعه می‌کنند خواسته‌های متفاوتی دارند. برخی می‌خواهند به اطلاعات کاملی از وضعیت نشر، ناشران، شمارگان کتاب‌ها، چاپ اول یا تجدید چاپ بودن آنها، تالیفی یا ترجمه بودن و اطلاعاتی از این دست برسند. برخی می‌خواهند کیفیت چاپ در ایران را بررسی کنند و به سراغ کتاب‌های هنری می‌روند. برخی می‌خواهند بدانند در ایران آیا ناشران به چاپ کتاب به زبان غیر فارسی اقبال دارند؟ برخی سراغ دواوین شعری معروف ایران را می‌گیرند. برخی دیگر به دنبال ادبیات و شعر امروز ایران هستند. غرغه ایران برای برخی‌ها محل مراجعه و درخواست کتاب‌های مذهبی است. برخی قرآن‌های نفیس و ادعیه می‌خواهند. برخی به دنبال جاذبه‌های گردشگری ایران هستند. برخی می‌خواهند به نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بیایند و فرم‌های شرکت در آن را می‌خواهند.

برخی به دنبال نویسندگان درجه یک ایرانی در غرغه هستند. عده‌ای می‌خواهند بدانند چگونه می‌توانند با ناشران ایرانی ارتباط برقرار کنند؟ اثری را از فارسی به زبان خود ترجمه کنند یا برعکس بدانند آیا عناوین چاپ شده آنها در ایران با اقبال مواجه می‌شود و اگر چنین است چگونه می‌توانند با یک ناشر مرتبط به توافق برسند. برخی‌ها شنیده‌اند ایرانی‌ها مهمان نوازند و در جست و جوی همین شنیده به غرغه ایران مراجعه می‌کنند. گز و پسته و صنایع دستی و تصاویر بزرگ مناطق مختلف ایران چشم‌عده دیگری را از دور می‌نوازد و به غرغه ایران می‌آیند. تنها یک عدد پسته می‌خورند و چند عدد دیگر برمی‌دارند که طی چند روز آینده یکی یکی آنها را بخورند.

عده‌ای نیز مجذوب پرچم سهرنگ و مقدس ایران شده و دست کم برای گرفتن یک عکس یادگاری به غرغه می‌آیند. عده‌ای همین که نام ایران را می‌بینند برایشان جذاب است که سری به غرغه بزنند و بلافاصله شنیده‌های خود را جمع به ایران از شبکه‌های خبر پراکنی شان را با آنچه و با نهایت صمیمیت در غرغه ایران می‌بینند مقایسه کنند و به این نتیجه برسند که شنیدن کی بود مانند دیدن؟ برای برخی نیز که در نمایشگاه‌های مختلف آنها را دیده‌ایم، مسائل هسته‌ای ایران اهمیت دارد و از انرژی هسته‌ای ایران سوال می‌کنند. بلافاصله نیز بمب هسته‌ای ایران که روی میزها و قفسه‌های غرغه چشم‌نوازی می‌کند به آنها نشان داده می‌شود، دیوان حافظ و رودکی و سعدی، کتاب‌های علمی و دانشگاهی، کتاب‌های مذهبی و...

همه این عده و این برخی‌ها که در بالا به آنها اشاره شد، از ملیت‌ها و اقوام مختلف هستند، ایرانی و غیر ایرانی.

ادامه در صفحه ۹

با دکتر محمدرضا و صفی، مدیرکل دفتر مجامع، تشکل‌ها و فعالیت‌های فرهنگی درباره صادرات کتاب ایران

بازارهای جهانی کتاب ایرانی

نسل‌های اول، دوم و سوم ایرانیان مقیم خارج از کشور، از مصرف‌کنندگان عمده این کتاب‌ها هستند. اما نسل چهارم ایرانیان مقیم خارج از کشور را نمی‌توان مخاطب کتاب‌های فارسی محسوب کرد چون آشنایی این دسته از ایرانیان با زبان فارسی، یک آشنایی شفاهی است و بیشتر آنها توانایی خواندن و نوشتن به زبان فارسی را ندارند.»

به گفته او در جوامع اروپا و آمریکا که روزنامه‌هایی فارسی منتشر می‌شود، بازار کتاب فارسی هم وجود دارد. او در این باره می‌افزاید: «در جغرافیای خارج از مرزها به اقتضای گروه‌های مهاجر، کشور آمریکا بیشترین مصرف‌کنندگان کتاب‌های فارسی چاپ داخل کشور را دارد اما در اروپا بیشترین مصرف‌کننده متعلق به ایرانیان مقیم کشورهای آلمان و انگلستان است.» از طرف دیگر آکادمی‌های علوم و مطالعات اسلام و ایران در سراسر دنیا نیز از مصرف‌کنندگان کتاب‌های فارسی هستند. وصفی تصریح می‌کند: «در کشورهای شرقی چند آکادمی در کشورهای هند، پاکستان، اندونزی و ژاپن، کتاب‌های فارسی منتشر می‌کنند اما دیگر آکادمی‌های مرتبط با ایران و اسلام، مشتریان بالقوه کتاب‌های فارسی

به عنوان مثال ادبیات معاصر فارسی منابع متعددی دارد که ترجمه آنها به زبان انگلیسی، راه را برای جهانی‌تر شدن بازار نشر ایران باز می‌کند.

کتاب‌های فارسی

کتاب‌های فارسی نیز مصرف‌کنندگانی در آن سوی مرزها دارند. وصفی در این باره می‌گوید: «مصرف‌کنندگان این کتاب‌ها در خارج از کشور به سه گروه تقسیم می‌شوند. نخستین مصرف‌کنندگان این کتاب‌ها کشورهای همسایه هستند که مهم‌ترین آنها افغانستان است. در حال حاضر نظام آموزش عالی در افغانستان مهم‌ترین مصرف‌کننده کتاب‌های فارسی است. عمده این کتاب‌ها نیز در حوزه‌های علمی نظیر پزشکی، انفورماتیک و... است و بیشترین فعالیت در این حوزه به ناشران دانشگاهی مانند انتشارات سمت اختصاص دارد.»

در عین حال به گفته وصفی کتاب‌های فارسی چاپ داخل کشور مصرف‌کنندگان دیگری هم در آن سوی مرزها دارد.

دکتر وصفی در ادامه می‌گوید: «ایرانیان مهاجر، وسیع‌ترین گروه مخاطبان کتاب‌های فارسی هستند.

مطابق آنچه شنیده می‌شود، آموزش خط فارسی در دبستان‌های تاجیکستان اجباری شده است و خواه ناخواه این کشور به زودی به بازار مناسبی برای کتاب‌های فارسی تبدیل خواهد شد

به شمار می‌روند.» به طور کلی به نظر می‌رسد که بازار گسترده بالقوه‌ای در اختیار ناشران ایرانی باشد تا بتوانند در خارج از مرزها - چه در نشر منطقه و چه در نشر جهانی - فعالیت گسترده‌ای داشته باشند اما این توان بالفعل نشده است و باید برای به فعل رسیدن آن، فکر دیگری کرد.

راهکارهای گسترش حضور ایران در نشر منطقه

محدود بودن دایره مخاطبان خط و زبان فارسی در کشورهای دیگر، یکی از مواردی است که نشر ایران با آن روبه‌روست. این در حالی است که مردم برخی کشورها نظیر تاجیکستان با وجود سخن گفتن به زبان فارسی، از توان خواندن و نوشتن به خط فارسی بی‌بهره‌اند. این مسئله سبب می‌شود که مردم این کشورها به صورت خودکار از دایره مخاطبان کتاب‌های فارسی خارج شوند. وصفی اما با تأکید بر آموزش خط فارسی در مدارس تاجیکستان می‌گوید: «مطابق آنچه شنیده می‌شود، آموزش خط فارسی در دبستان‌های این کشور اجباری شده است و خواه ناخواه این کشور به زودی به بازار مناسبی برای کتاب‌های فارسی تبدیل خواهد شد.»

اما با توجه به انتشار کتاب‌های فارسی در برخی کشورها نظیر هند و پاکستان، نمی‌توان دست روی دست گذاشت و به این مخاطبان بالقوه به چشم خریداران بالفعل نگاه کرد چرا که به نظر می‌رسد نشر ایران در این شرایط باید به فکر سرمایه‌گذاری در این بازار باشد.

وصفی در پایان به کتاب هفته می‌گوید: «از طرف دیگر با توجه به اینکه ترجمه کتاب‌های ایرانی به زبان انگلیسی می‌تواند راهکاری برای جذب گسترده مخاطبان در خارج از کشور باشد، باید به سرمایه‌گذاری در این حوزه نیز توجه کرد.»

کتاب‌های ایران به سه حوزه نشر عربی، انگلیسی و فارسی می‌گوید: «به نظر می‌رسد به دلیل فعال بودن حوزه نشر دینی و نزدیک بودن بازار کشورهای عربی همسایه، کتاب‌های عربی از وضعیت قابل قبول‌تری برخوردار باشند.»

مدیرکل دفتر مجامع، تشکل‌ها و فعالیت‌های فرهنگی در ادامه می‌گوید: «کتاب‌های این حوزه در شکل سنتی از سوی ناشران عربی قم، تهران و مشهد تولید و توزیع می‌شود.»

وی فعال‌ترین ناشران این حوزه را مجمع جهانی اهل بیت (ع)، مجمع تقریب مذاهب اسلامی و انتشارات الهدی وابسته به سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی ذکر می‌کند.

کتاب‌های انگلیسی

بخشی از کتاب‌های ایران به زبان انگلیسی تولید یا ترجمه می‌شود. این نوع کتاب‌ها نیز بازار خاص خود را دارد. وصفی در این باره می‌گوید: «مراد از کتاب‌های انگلیسی، آن دسته از کتاب‌هایی که به صورت افست در داخل کشور چاپ می‌شود، نیست بلکه کتاب‌هایی است که از سوی ناشران معتبر از فارسی به انگلیسی ترجمه و منتشر می‌شوند.»

او ادامه می‌دهد: «این گروه از کتاب‌ها عمدتاً به صورت وابسته به موسسات پژوهشی و دانشگاهی منتشر می‌شود. ناشران این کتاب‌ها ارتباطات محدودی با موزمان خارج از کشور دارند و ارتباط‌های لازم را پیدا نمی‌کنند. این کتاب‌ها فقط در صورتی به دست مخاطبان در کشورهای خارجی می‌رسند که از سوی پژوهشگران دست به دست شوند.»

بدیهی است که با وضعیت موجود، نمی‌توان در جهت گسترش مخاطبان این نوع کتاب‌ها، تنها به پژوهشگرانی چشم‌دوخت که هر از گاهی کتاب‌های ترجمه شده فارسی را به هم سلکان خود معرفی می‌کنند.

کارشناسان از ضرورت نیازسنجی و سیاستگذاری ترجمه گفتند

رقابت در سایه روشن ترجمه

گزارش حاضر در وهله نخست در پی بررسی کارنامه چهار تن از مترجمان برجسته کشورمان است. در دامان این بحث گفت و گوهایی درباره کیفیت و ویژگی های ترجمه، ترجمه های همزمان و ضعف های این حوزه نیز صورت گرفته است.

سپیده خلیلی، مترجمی را حرفه ای می داند که به نظم احتیاج دارد؛ به گفته او هر مترجم حرفه ای باید یک برنامه بلندمدت برای ترجمه در یک زمینه و یا زمینه های مورد علاقه اش داشته باشد. او معتقد است که هیچ چیز نمی تواند و نباید برنامه یک مترجم حرفه ای را برای ترجمه خدشه دار کند؛ حتی ترجمه همزمان. عده ای از مترجمان هنگامی که می بینند کتابی را که قصد داشته اند ترجمه کنند، یا در حال ترجمه آن هستند، با ترجمه مترجمی دیگر به بازار می آید دست از کار می کشند و به سراغ ترجمه ای دیگر می روند اما من شخصا معتقدم مترجمی که به کار خود ایمان دارد باید کارش را به اتمام برساند و حتی ناشران هم در سال های اخیر نشان دادند که از چاپ ترجمه های جدید باکی ندارند. به عقیده مترجم

می توان با ترجمه این کاستی ها را از بین برد.

شعله آذر اخیرا ترجمه اثری از پل بایلی نویسنده انگلیسی را به پایان برده است که تا چندی دیگر از سوی نشر ققنوس روانه بازار کتاب خواهد شد. یکی از نکات قابل توجه در مورد ترجمه این کتاب، تغییر نام آن از سوی مترجم است. جالب آن که مترجم «خیانت» اثر پینتر، کتاب دیگری هم در حال انتشار دارد؛ اثری با عنوان اصلی «جریان پارادوکس رد و تایید» که شعله آذر آن را با عنوان «همه می گویند دوست دارم» ترجمه کرده است.

آذر در مورد این تغییرات می گوید: «مترجم در واقع نویسنده دوم کتاب است. او به عمیق ترین وجه ممکن با ماجراها و حس های کتاب درگیر می شود و درونمایه آن را با تمام وجود لمس می کند. به این ترتیب، مترجم می تواند تشخیص دهد که مفهوم احساس یا تاثیرگذاری متن مبدا با چه کلامی در متن مقصد حاصل می شود و چه بسا گاه لازم باشد که متنی را طریقی فرآیند ترجمه با واژگانی دیگر بیان کنیم.» وی همچنین در مورد تغییر نام «جریان پارادوکس رد و تایید» به «همه می گویند دوست دارم» توضیح می دهد که این کتاب پژوهشی در مورد سه فیلم از آثار وودی آلن، یعنی «آنی هال»، «زینگ» و «خاطرات استاد است» است.

از آن جاکه کتاب مذکور به بررسی نگاه روانکاوانه وودی آلن در این سه فیلم می پردازد و از دیگر سو عنوان اصلی کتاب تا حدی غامض است، مترجم با همفکری ناشر، عنوان کتاب را به «همه می گویند دوست دارم» تغییر داده است. شعله آذر بر این باور است که در طول سالیان گذشته، در حوزه ادبیات با کتاب های به اصطلاح خاص پسند روبه رو بوده ایم؛ کتاب هایی که گویی تنها برای طیف خاصی از جامعه نوشته شده اند. از این رو جای خالی کتاب های ادبی که طیف متوسط جامعه، به لحاظ فکری و فرهنگی را مخاطب قرار دهند به وضوح حس می شود. مترجم «نقدی بر جست و جوی زمان از دست رفته» ریشه این مسئله را گرایش برخی از مترجمان به فرهنگ هایی می داند که با فرهنگ ماقربا ندارند. به اعتقاد او مترجمان حوزه ادبیات باید پیش از پیش به نوشته های نویسندگان مشرق زمین توجه نشان دهند، چراکه این نویسندگان در شرایط مشابه شرایط ما زندگی می کنند و افکارشان برای ما قابل درک تر است.

دخیل می داند که سبب می شود، ترجمه قابلیت کنشی هنرمندانه را نیز پیدا کند.

مهدی نصرالله زاده در مورد کارهای اخیر خود می گوید: «پژوهشی در فن شعر ارسطو عنوان کتابی از استیون هالیول است که کار ترجمه آن را به پایان برده ام و گمان می کنم تا تاریخ برگزاری نمایشگاه کتاب به چاپ برسد. علاوه بر این، مجموعه مقالاتی را با همکاری دکتر منصور براهیمی با عنوان تئاتر، مشارکت، حقیقت آماده چاپ کرده ایم که هر دوی این کتاب ها از سوی انتشارات مینوی خرد در اختیار علاقه مندان قرار خواهد گرفت.»

مترجم «راهبردهای نمایشنامه نویسی جدید» در ادامه به ترجمه های همزمان می پردازد. وی بر این باور است که هر ترجمه ای نقاطی تاریک و روشن دارد و نمی توان دو ترجمه را یافت که کاملا شبیه یکدیگر باشند. بدین ترتیب ترجمه های متعدد از یک متن، موجب روشن شدن نقاط تاریک آثار می شود. در حقیقت با کنار هم گذاشتن چند ترجمه از یک متن می توان معنای اثر مبدا را بهتر دریافت.

اما چيستایثربى برخلاف سپیده خلیلی بر این باور است که مترجم باید حتی الامکان در حوزه ای تخصصی کار کند. او معتقد است که در حوزه ترجمه بیش از هر حیظه ای در ترجمه شعر توانایی و تخصص دارد و بیشتر ترجمه های او هم در همین حیظه است. یثربى پس از انتشار «آبی کوچک عشق» که مجموعه ای از شعرهای جهان است، در پی ارائه گلچینی از شعرهای اجتماعی دنیاست که نیمی از شاعران این مجموعه را زنان تشکیل می دهند. او همچنین قصد دارد مجموعه ای از هایکوهای شاعران زن ژاپن را نیز ترجمه کند. چيستایثربى تد هیوز شاعر انگلیسی را به عنوان یکی از بزرگترین و تاثیرگذارترین شاعران جهان می داند و آرزو دارد که روزی تمام اشعار او را به فارسی برگرداند.

نویسنده نمایشنامه هایی چون «بادها برای که می وزند؟» و «پشت سایه های کاج» مردم را منتقدانی هوشیار می داند و می گوید: «یک مترجم توانا از این که ترجمه اش، همراه با ترجمه ای دیگر وارد بازار شود، باکی نخواهد داشت؛ چراکه در چنین مواقعی بی گمان مردم خود به خود اثر برتر را شناسایی می کنند و ترجمه ناسالم را پس می زنند.»

چيستایثربى در ادامه به گنجینه کتاب های فرانسوی و انگلیسی که پدرش گردآورده اشاره می کند و اولین برخورد خود را با آثار ادبی به زبان های دیگر - که انگیزه ترجمه را در او برانگیخته - کتاب های همان کتابخانه خانگی می داند. یثربى به جای جست و جوهای اینترنتی، بیشتر در کتابفروشی ها به دنبال آثار مورد علاقه اش می گردد و آثاری را نیز که برای ترجمه انتخاب می کند از خلال جست و جوهایش در کتابخانه ها و کتابفروشی ها یافته است.

شعله آذر معمولا با عناوین کتاب هایی که ترجمه می کند از طریق اینترنت آشنا می شود. برای او اهمیت کتاب، نقدهایی که بر آن کتاب نوشته شده، جایزه هایی که کسب کرده و میزان استقبال مردم از آن، بسیار مهم است. او در این باره می گوید: «پس از این مولفه ها، چند صفحه ای از کتاب را در اینترنت می خوانم و اگر آن را مناسب ترجمه دیدم، کتاب را تهیه و کار را آغاز می کنم.»

اما مهدی نصرالله زاده مجموعه ای از راهبردهای مختلف را در انتخاب کتاب برای ترجمه لحاظ می کند. یکی از این راهبردها پروژه های شخصی اوست. مترجم کتاب «نظریه اجرا» توضیح می دهد که گاهی در امتداد پروژه های پژوهشی شخصی اش به آثاری مهم برخورد می کند که به فارسی ترجمه نشده اند به این ترتیب او پیشگام می شود و کتاب مورد نظر را ترجمه می کند. اما گاهی هم به طور تصادفی با اثری بزرگ آشنا می شود و آن را به زبان فارسی برمی گرداند. او معتقد است که فرآیند ترجمه، فرآیندی بسیار عمیق و کنشی خودآگاه است. نصرالله زاده توضیح می دهد که خوانش در حوزه یک زبان فرآیندی تقریبا ناخودآگاه است. در واقع هنگامی که متن و خواننده هر دو در یک حوزه زبانی به سر می برند، فرآیند خوانش در بسیاری از مواقع ناخودآگاه و مشابه فرآیندی خودبه خودی است ولی هنگامی که خواننده در مقام مترجم، قصد دارد متنی را از یک حوزه زبانی به حوزه ای دیگر منتقل کند، مجبور است درباره تک تک اجزای جمله و زبان مبدا فکر کند و همین امر سبب می شود خوانش در حین ترجمه به فرآیندی خودآگاه تبدیل شود. نصرالله زاده در این فرآیند گونه ای آشنایی زدایی را

ادامه از صفحه ۸

به جرأت می توان گفت نیاز اکثر این افراد در غرفه نشر ایران در نمایشگاه های بین المللی کتاب مرتفع می شود. چه آنها که خاص تر هستند مانند نشر دانشگاهی یا ناشران و نویسندگانی که به غرفه مراجعه می کنند و چه آنها که افراد عمومی هستند و از نمایشگاه بازدید می کنند. نشر جمهوری اسلامی ایران در دوره معاونت فعلی امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با تعیین سیاست های حضور در نمایشگاه های کتاب خارج از کشور از جایگاه با اهمیتی برخوردار شده و حضور در نمایشگاه های متفاوتی را تجربه کرده است که برخی از آنها عبارتند از فرانکفورت، روسیه، لندن، فرانسه، بولونیا، سن پترزبورگ، یونان، چین، ژاپن، هندوستان، چین تایپه، کره جنوبی، اندونزی، لبنان، کویت، شارجه، ابوظبی، مغرب و... همه انواع و اقسام مختلف تقاضاها و مراجعاتی که در بالا به آنها اشاره شد، حاصل تجربه چندین نمایشگاه است که نام آنها ذکر شد. با تجربه اندوزی از این نمایشگاه ها به مرور حضور در نمایشگاه های کتاب خارج از کشور به پدیده ای با برنامه تر، منسجم تر و هدفمندتر تبدیل شده است.

سایر محمدی

«فرهنگ اعلام سخن» با سرپرستی دکتر حسن انوری از سوی انتشارات سخن در سه جلد به تازگی منتشر شده است. انتشار این فرهنگ به عنوان یک اثر مرجع در ادبیات فارسی خلأهای بسیاری را پر کرده است. «فرهنگ اعلام سخن» ادامه سلسله فرهنگ‌های سخن است که انتشارات سخن حدود یک دهه قبل تهیه و چاپ آن را تدارک دیده بود. از مدتها پیش دکتر حسن انوری به عنوان سرپرست این مجموعه با همکاری گروهی از اهل قلم و فرهنگ‌نویسان، تالیف سلسله فرهنگ‌هایی را آغاز کردند که «فرهنگ بزرگ سخن در هشت جلد» شاخص‌ترین آنهاست و به دنبال آن «فرهنگ فشرده سخن» (دو جلدی)، فرهنگ روز سخن، فرهنگ کنایات سخن (دو جلدی)، فرهنگ کوچک سخن، فرهنگ کودکان سخن و فرهنگ دانش آموز سخن را به علاقه‌مندان ارائه کردند که جمعا بیش از ۱۱ سال روی این آثار کار کرده و «فرهنگ اعلام سخن» جدیدترین اثری است که از تلاش این گروه فراهم آمده است. دکتر حسن انوری از سال ۸۲ عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی بوده است. حسن انوری متولد سال ۱۳۱۲ تکاب است که در رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران دکترا گرفت و پس از آن مشغول تدریس در دانشگاه شد، ضمن آن که با موسسه لغتنامه دهخدا داشته است. وی علاوه بر تدریس و تحقیق، آثار متعددی تالیف و منتشر کرده که «آتشکده آذرگشسب»، «اصطلاحات دیوانی دوره غزنوی و سلجوقی» و «یک قصه پیش نیست» در بررسی ساختاری و محتوایی شعر حافظ، «دستور زبان فارسی»، «صدای سخن عشق» و... عناوین برخی آنهاست. با وجود اهمیت و ارزش آثار دکتر انوری، آنچه بیش از همه مورد توجه قرار گرفته و تحسین بسیاری از صاحب‌نظران داخل و خارج را برانگیخته، «فرهنگ بزرگ سخن» است که با بیش از ۷۵۰ هزار واژه، ۱۶۰ هزار شاهد مستند، دو هزار مثال و هزار و پانصد تصویر، در هشت مجلد و ۸ هزار و ۵۹۲ صفحه انتشار یافت.

دکتر حسن انوری از روند گردآوری «فرهنگ اعلام سخن» می‌گوید

تمدن سازان زیر سقف فرهنگنامه

آقای انوری! به تازگی کتاب سه جلدی «فرهنگ اعلام سخن» را منتشر کرده‌اید. لطفاً درباره این فرهنگ توضیحاتی بفرمایید.

«فرهنگ اعلام سخن» شرح احوال اجمالی سرآمدان دانش، هنر، فن و سیاست است که گردآوری این اثر سه جلدی را از اسفند ۸۴ شروع کردیم و در خرداد ۸۷ یعنی در مدتی کمتر از دو سال و نیم به پایان بردیم، البته اگر به جای دو سال و نیم، چهار سال زمان داشتیم، یقیناً این اثر به شکلی دیگر از کار درمی‌آمد.

این فرهنگ دنباله فرهنگ هشت جلدی سخن محسوب می‌شود اما معیار انتخاب ما برای ذکر نام افراد در این فرهنگ، فقط اشتها بوده است. بدین معنی که معیار اخلاقی و ملاحظات ذوقی و سلیقه‌ای را در نظر نگرفته‌ایم و هر کسی که در زمینه‌ای مشهور بوده در این کتاب جای خود را باز یافته است؛ اعم از دانشمند، فقیه، بازیگر سینما، استاد موسیقی، سلطان، دیکتاتور، هنرمند، شاعر، عارف و... همچنین که سقراط جایی دارد و امثال هیتلر و چنگیز نیز جایشان را پیدا کرده‌اند. با این همه باید گفت اکثر مشاهیر از جهتی همان سازندگان تمدن بشری هستند، سرآمدان اندیشه، هنر، فن و دانش اغلب افرادی هستند که در برابر سختی‌ها و فشارهای گوناگون محیط سر تسلیم فرود نیاورده و در راه و وصول به آرمان خود از هیچ کوششی فروگذار نکرده و توانسته‌اند در مسیر تاریخ دگرگونی‌هایی به وجود آورده و کاروان تمدن بشری را یک گام به جلو ببرند. از این رو فرهنگ اعلام، نوعی تاریخ تمدن نیز می‌تواند به شمار آید. **در گردآوری و تدوین این فرهنگ چه اهدافی را دنبال می‌کردید؟**

در فرهنگ‌نگاری هر مدخلی، جمله یا عبارتی از تاریخ است و می‌توان نویسنده فرهنگ اعلام را از دیدگاهی در حکم مورخ دانست. سخن بر سر این است که ما مورخان آیا توانسته‌ایم بی‌طرفی لازم را که مستلزم تاریخ‌نویسی است حفظ کنیم؟ چراکه هر پژوهشی باید بی‌طرفانه باشد و هیچ هدف و عاملی محرک آن قرار نگیرد، مگر کشف و بیان حقیقت. تا این حد التزام عمل به نظر غیر ممکن می‌رسد با این همه سفارش من به همکاران این بوده تا آنجا که می‌توانند بی‌طرفی را حفظ کنند و به خصوص از به کاربردن صفات خودداری کنند. وقتی درباره شخصیتی، صفت «بزرگ» را به کار می‌بریم در واقع به داور نشسته‌ایم و حتی در عبارت‌هایی مانند فلانی جایزه نوبل را از آن خود کرد یا به او جایزه نوبل اعطا شد، رنگ طرفداری در عبارت متناظر آشکار است و در مواردی که موضوع با آداب و سنن و مذاهب مرتبط است، چاره‌ای جز عدول از بی‌طرفی نیست. دیگر آن که در مواردی کمتر از آنچه لازم بوده قلم‌فرسایی

زبان به شمار آورد و به تعبیری فرهنگ لغات شناسنامه یک ملت است و از آنجا که جامعه در حال تغییر است و به تبع آن زبان نیز تغییر می‌کند، هر دوره فرهنگ خاص خود را می‌طلبد. این به این معناست که در هر دوره باید فرهنگی متناسب با مقتضیات زبانی و اجتماعی نوشته شود و در فرهنگ‌های موجود نسبتاً جدیدتر تجدیدنظر به عمل آید. گفتم در فرهنگ‌های نسبتاً جدیدتر، زیرا فرهنگ‌های قدیمی را دیگر نمی‌توان روزآمد کرد مثلاً فرهنگ برهان قاطع، آندراج و انجمن آرا را دیگر نمی‌توان روزآمد کرد اما فرهنگ‌نسبتاً جدیدی مثل فرهنگ معین را که حدود چهل سال پیش نوشته شده می‌توان روزآمد کرد.

شده است که به علت فقر منابع بوده که این خود نیز عدول از بی‌طرفی است اما چاره‌ای نداشتیم. **در حال حاضر فرهنگ‌نویسی چه ضرورت و چه اهمیتی دارد؟**

زبان، مهم‌ترین پدیده اجتماعی است و بزرگ‌ترین تمایز می‌کند و در عین حال وسیله‌ای است که افراد یک ملت و نیز نسل حاضر را به نسل‌های گذشته مرتبط می‌سازد. زبان از واژگان تشکیل شده و واژگان باید در یک جا به صورت مدون و مربوط به هم جمع آوری شده باشند که این همان «فرهنگ» است. فرهنگ را می‌توان شناسنامه یک

آقای دکتر! فکر گردآوری مجموعه فرهنگ‌های سخن چگونه شکل گرفت؟

از تلاش ناشری که می‌خواست یک دوره فرهنگ چاپ کند و فرهنگ‌نگاری که تجربه فرهنگ‌نویسی داشت. آقای علی اصغر علمی مدیر انتشارات سخن با توجه به پیشینه پدرش که فرهنگ فارسی کاتوزیان را چاپ کرده بود و بنا به خلئی که در امر فرهنگ‌نویسی در کشور احساس می‌شد - چون از عمر فرهنگ معین بیش از چهل سال می‌گذشت - درصدد برآمده بود یک دوره فرهنگ یک زبانه فارسی چاپ و منتشر کند. من هم در موسسه

لغتنامه دهخدا نزدیک به سی سال به امر فرهنگ‌نویسی اشتغال داشتم و تجاربی در این راه کسب کرده بودم. آقای علمی برای امر دیگری سراغ من آمده بود اما اندک اندک فکر تدوین فرهنگ شکل گرفت و به مرحله عمل آمد.

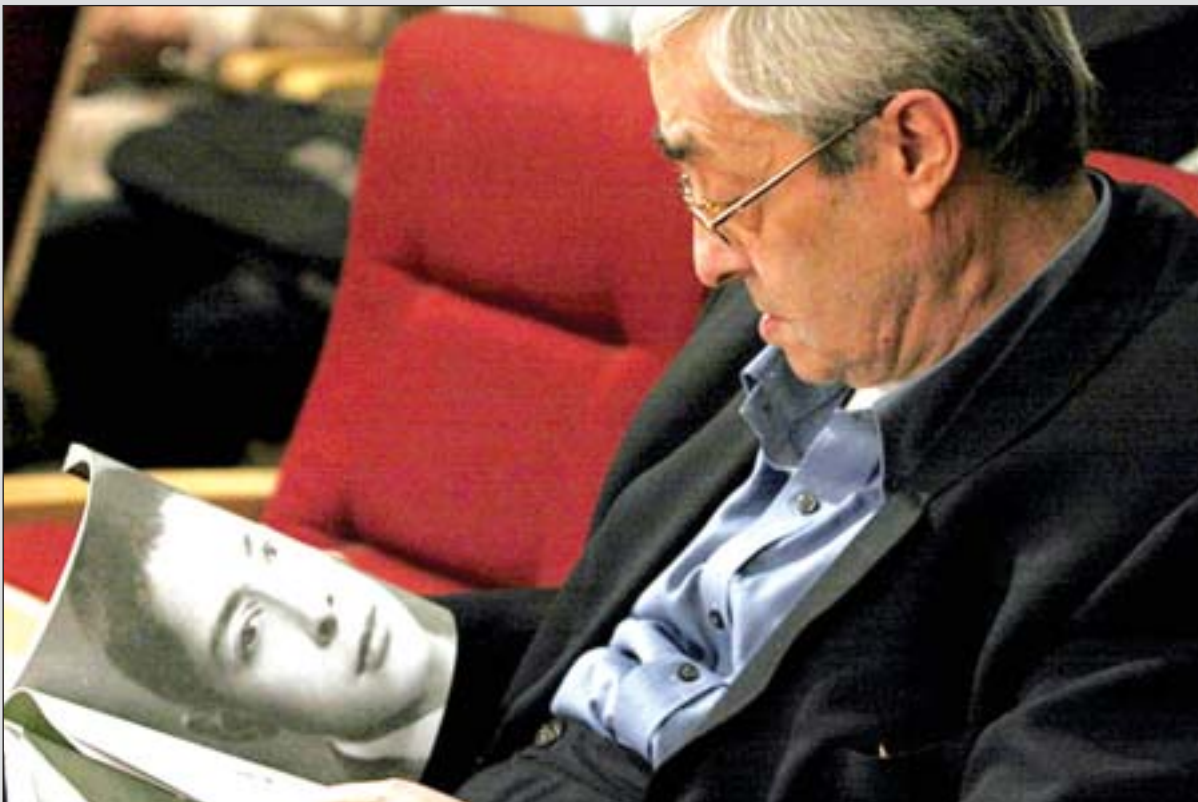
در مقدمه کتاب فرهنگ اعلام آمده که سعی شده است مجموعه تجارب با ارزش فرهنگ‌نویسان پیشین همراه با تازه‌ترین یافته‌های علمی در زمینه تدوین فرهنگ‌ها لحاظ شود. این تازه‌ترین یافته‌های علمی در زمینه گردآوری و تدوین فرهنگ‌ها چه بود؟

این نکته را شما از مقدمه ناشر برداشته‌اید اما من چنین ادعایی نکرده‌ام. حقیقت آن است که در کشور ما هنوز تمهیدات لازم برای نوشتن فرهنگ که کاملاً با فرهنگ‌های مغرب‌زمین برابری کند به وجود نیامده است. من در مقدمه فرهنگ هشت جلدی سخن به این تمهیدات اشاره کرده‌ام تمهیداتی مثل نبود گنجینه واژگان زبان فارسی (بانک زبان)، نبود نظریه عمومی فرهنگ‌نگاری در زبان فارسی، نابسامانی در خط فارسی و نبود دستور خط معیار، نبود منابع غنی ریشه‌شناسی و برخی موانع دیگر. با این همه ما سعی کرده‌ایم چه در فرهنگ بزرگ سخن و چه در فرهنگ اعلام حداکثر تلاشمان را به کار ببریم تا نسبت به فضای

احمد رضا احمدی در مراسم بزرگداشت خود و در واکنش به نامزدی جایزه هانس کریستین آندرسن

بهترین جایزه ها را از هموطنانم گرفته ام

«نخستین کتاب احمدی در سال ۴۱ منتشر و سبب شد که او در شمار شاعران دهه چهل قلمداد شود. شاید به همین دلیل بود که اولین کتاب کودک احمدی با نام «من حرفی دارم که شما بچه ها باور می کنید» که در سال ۴۸ به چاپ رسید، در محاق توقیف افتاد چراکه شاعران در آن روزگار به بهانه کتاب کودک، حرف های سیاسی می زدند.»

معصومه انصاریان از دیگر سخنرانان این مراسم بود. او آثار احمد رضا احمدی را کودکانه ندانست و گفت: «کارهای احمدی نتوانسته اند با مخاطب کودک ارتباط برقرار کنند و این در حالی است که مخاطب، عنصر اساسی کار برای این گروه سنی است.»

او عناصری مانند سفر، پدر، رنگ، ساز و... را بن مایه های اصلی شعر و نوشته های احمدی دانست و گفت: «از چینش این عناصر کنار هم مفاهیمی مانند ترس، تنهایی و اندوه زاده و موجب می شود تا آنچه احمدی می گوید برای ما بزرگ ترها خاطره برانگیز باشد. به عبارتی او کودکی خود را به خوبی بیان کرده است.»

احمد رضا احمدی نیز در پایان مراسم، خود را آدم خوشبختی دانست چراکه در ایران زندگی می کند و تمام کتاب هایش در زمان حیات، منتشر شده.

وی درباره نامزدی جایزه هانس کریستین آندرسن در حوزه ادبیات کودک و نوجوان است گفت: «از خوبی های سالمندی این است که آدم خیلی خوشحال و شگفت زده نمی شود. من بهترین جایزه ها را از کشورم گرفته ام و اگر این جایزه به من تعلق نگیرد، خوشحالم که همان احمد رضا احمدی هستم که جدی ترین مسائل را به شوخی گرفت.»

در این مراسم، جایزه «امدادپرنده» که معتبرترین جایزه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است به همراه لوح تقدیر به احمد رضا احمدی تعلق گرفت.

سیاستگذاری کانون نیز احمد رضا احمدی را شاعری دانست که برخلاف رسم روزگار گرفتار مدرن نشده است؛ شاعری مستقل که با حوادث روزگار، منفعلانه برخورد نکرده و این حقیقتی انکارناشدنی در وجود اوست.

شهرام اقبال زاده، منتقد ادبی و مترجم کتاب های کودک و نوجوان نیز با اشاره به چگونگی حضور و فعالیت احمد رضا احمدی در مراسم نکوداشت نادر ابراهیمی گفت: «احمدی، جهانی سراسر از شادی، آزادی، گذشت و دوستی را برای کودکان و بزرگسالان، آرزو می کند و بیش از فقر و آژگان، نگران فقری است که مداد رنگی را از دسترس بچه ها دور می کند.»

او در ادامه بیان کرد: «احمدی در خیال های رنگارنگ خود، باغی پر از گل، میوه، رنگ و آفتاب برای بچه ها می آفریند و آن را در برابر جهان پر خشم، خشونت، اضطراب، بحران، فقدان، جدایی و تنهایی می گذارد و در واقع مصاف احمدی با جهان، مصاف عشق است و به زودی رنگین کمان خیال او، جهان را درمی نوردد.»

پس از اقبال زاده، مصطفی رحماندوست، احمد رضا احمدی را شاعر دهه چهل و متفاوت با همه شاعران این دهه برشمرد و افزود:

بهترین جایزه ها را از کشورم گرفته ام و اگر این جایزه به من تعلق نگیرد، خوشحالم که همان احمد رضا احمدی هستم که جدی ترین مسائل را به شوخی گرفت

در آخرین روزهای اسفند ۸۷ مراسم بزرگداشتی برای احمد رضا احمدی، شاعر و نویسنده با سابقه کودک و نوجوان در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و با حضور شاعران، نویسندگان و تصویرگران کودک برگزار شد.

محسن چینی فروشان، مدیرعامل کانون پرورش فکری با اشاره به این که این مراسم نه در نکوداشت یک فرد که به منظور گرامی داشتن یک جریان و حرکت فکری و فرهنگی است گفت: «پیش از انقلاب اسلامی، احمد رضا احمدی به جای آن که گرفتار ابتدال حاکم بر موسیقی شود، واحد موسیقی کانون را بنیان گذاشت و با انتشار قصه ها و کتاب های گویا به رشد و گسترش ادبیات کودک و نوجوان، کمک بسیاری کرد. او کسی بود که برای نخستین بار، به ضبط شعرخوانی شاعران و نشر صدای آنها پرداخت.»

چینی فروشان در این مراسم از زنده یاد سیروس طاهباز نام برد و گفت: «مرحوم طاهباز و احمد رضا احمدی، زحمات بسیاری را متقبل شدند تا ادبیات کودک به جایگاهی شایسته دست پیدا کند و خوشحالم که کانون پرورش فکری آثار احمد رضا احمدی و بخش زیادی از کارهای کودکانه سیروس طاهباز را منتشر کرده است.»

حمیدرضا شاه آبادی، مدیر انتشارات کانون پرورش فکری نیز، احمد رضا احمدی را نامی آشنا در ادبیات این سرزمین دانست و گفت: «این نویسنده کودک و نوجوان از ابتدای تاسیس کانون پرورش فکری در این مرکز فرهنگی حضور داشته و امروز هم با وجود بازنشستگی، همواره در شوراهای مشورتی حضور دارد؛ شاعری که سادگی و صمیمیت، ویژگی بارز اوست و این کودک وارگی در آثارش نیز کاملا مشهود است.»

مهدی ارگانی، از اعضای شورای

عمومی نشر در کشور کاری روزآمد عرضه کنیم بدین معنی که از آخرین اطلاعات استفاده کنیم. چند سال قبل، انتشارات فرهنگ معاصر، فرهنگ اعلام یک جلدی را به قلم صدی افشار منتشر کرد. فکری کنید این فرهنگ اعلام چه مزیت هایی نسبت به آن دارد؟

کتاب آقای صدی افشار در نوع خود و در جای خود کتاب خوبی است اما اعلام ما نسبت به کار ایشان در مدخل ها به تفصیل بیشتری گراییده و در مورد معاصران ایرانی ما به منابع بیشتری متکی بوده ایم. به عنوان مثال آقای صدی افشار درباره دکتر علی اکبر سیاسی ساکت است در حالی که ما شرح حال ۱۲۰ کلمه ای همراه با عکس درباره وی آورده ایم. آقای صدی افشار به شخصیت های غربی توجه بیشتری کرده اما ما سعی کرده ایم به شخصیت های ایرانی بیشتر توجه کنیم چنان که ده ها شخصیت غربی در فرهنگ ایشان هست که فرهنگ ما درباره آنها ساکت است. چقدر به نقد و نظر منتقدان اهمیت می دهید و تاکنون نسبت به مجموعه فرهنگ های سخن چه نقدهایی صورتی گرفته است؟

البته نه تنها اهمیت می دهیم بلکه استقبال می کنیم. به قول سعدی: تا متکلم را عیب نگیرند، سخنش صلاح نپذیرد. ما در صدد هستیم که در ویرایش های بعدی به اصلاح کاستی ها و رفع نقیصه ها بپردازیم و این مستلزم این است که نقدها و نظرها را جمع کنیم و بر مبنای آنها به ویرایش بپردازیم البته تاکنون نقدهای فراوانی در داخل و خارج کشور به خصوص درباره فرهنگ هشت جلدی سخن انتشار یافته و هم اکنون مشغول تدوین ذیلی بر این فرهنگ هستیم و مبنای کارمان هم نقدها و نظرهاست.

فرهنگ نویسی در یکی دو دهه اخیر در ایران رشد و گسترش چشمگیری داشته و اغلب نهادها و موسسات فرهنگی دولتی و خصوصی در تدارک گردآوری و نشر فرهنگ های مختلف هستند. انتشار این فرهنگ ها را چقدر ضروری می دانید؟

فرهنگ ها و دایرة المعارف ها معرف و نماد وضعیت علمی یک جامعه است و در واقع یک کار مدنی محسوب می شود. هر قدر تعداد دایرة المعارف ها بیشتر باشند، بر غنای فرهنگی جامعه افزوده می شود از این رو من این نهضت فرهنگی را که در سال های اخیر رو به گسترش نهاده غیر ضروری نمی بینم بلکه ضروری تلقی می کنم. انتشار دایرة المعارف بزرگ اسلامی که تاکنون پانزده جلد از آن منتشر شده و به زبان های عربی و انگلیسی نیز ترجمه شده و دانشنامه جهان اسلام که تاکنون ۱۲ جلد از آن منتشر شده، دانشنامه زبان و ادب فارسی، دانشنامه شبه قاره، دایرة المعارف تشیع و... همگی نشان دهنده پویایی فرهنگی جامعه ماست.

حجم مطالبی که به اشخاص اختصاص داده اید بر اساس چه معیاری است و آیا همان قدر که به اشتراک اختصاص داده اید به یاحقی هم پرداخته اید؟ یا همان قدر که به داستایفسکی اختصاص داده اید از آل احمد هم نام برده اید؟ معمولاً در دایرة المعارف ها حجم هر مدخل با اشتها و اهمیت صاحب مدخل باید متناسب باشد. ما هم سعی کرده ایم این اصل را با رعایت تبصره ای لحاظ کنیم و آن تبصره این است که در مورد افراد ایرانی اگرچه از جهت جهانی و در سطح جهان کمتر شناخته شده اند، به لحاظ ایرانی بودن و به لحاظ این که خواننده ایرانی می خواهد درباره آنان اطلاعات بیشتری کسب کند، اندکی به تفصیل گراییده ایم. اشتراک و یاحقی را مثال زدید. طبعاً یاحقی در سطح جهان بسیار کمتر از یوهان اشتراک شناخته شده است اما ما با توجه به تبصره ای که عرض کردم به یاحقی بیش از اشتراک توجه کرده ایم به عنوان مثال درباره اشتراک ۱۱ سطر و درباره یاحقی ۲۱ سطر نوشته ایم.

گذری بر «ظفرنامه» اثر شرف الدین علی یزدی

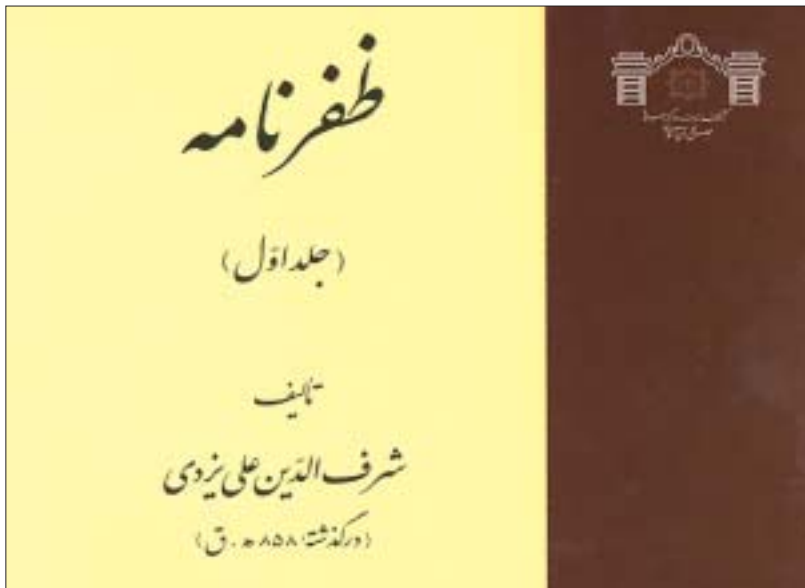
همزیستی تاریخ و ادبیات

صوفی الخیوقی انجام شد. ترجمه ظفرنامه به زبان فرانسه هم برای نخستین بار به وسیله پتی دلاکروا با عنوان تاریخ تیمور در سال ۱۷۲۲ چاپ شد. ج. داربی نیز با استفاده از همین ترجمه، ظفرنامه را به انگلیسی برگرداند و در سال ۱۷۲۲ در لندن منتشر کرد. نسخه ای که در تصحیح ظفرنامه مورد استفاده سید سعید میر محمد صادق و عبدالحسین نوایی قرار گرفته، متعلق به کتابخانه مجلس شورای اسلامی است که به شماره ۴۹۸۹ در این کتابخانه نگهداری می شود. این نسخه به خط نستعلیق و به وسیله کاتب محمد بن حاجی حسن بن سلغر شاه نوشته شده و پایان کتابت آن ۲۶ شوال ۸۶۷ ه. ق. است. علاوه بر این از دو نسخه دیگر نیز در تصحیح ظفرنامه استفاده شده است؛ یکی نسخه فاکسیمیله که در سال ۱۹۷۲ از سوی اوربنایف چاپ شده و دیگری ظفرنامه تصحیح محمدلوی عباسی.

اهمیت تاریخی و ادبی ظفرنامه موجب شد که در دهه ها و سده های بعد، تحریرها و خلاصه هایی از آن ارائه شود. برای نخستین بار سلطان احمد بن خواند شاه حسینی به دستور بدیع الزمان تیموری (فرزند سلطان حسین بن منصور بن بایقرا) کتاب ظفرنامه را خلاصه کرد. عبدالستار لاهوری - فرزند قاسم - در سال ۱۰۲۴ ه. ق. به فرمان جهانگیر گورکانی نیز خلاصه ای از کتاب شرف الدین علی یزدی تهیه کرد. او آیات قرآنی، احادیث، استعارات دور از ذهن، عبارات مبهم و قوافی و سجع های ناخوش آهنگ را از متن ظفرنامه حذف کرد. برخی پژوهشگران بر این عقیده اند که عبدالستار با حذفیات خود، به گونه ای حیرت آور به اصلاح و بهبود کتاب ظفرنامه یاری رسانده است.

در قرن دوازدهم هجری نیز روح الله منشی گزیده ای از ظفرنامه را با حذف اشعار و ابیات عربی تهیه کرد و نام آن را «تاریخ پسندیده» نهاد. کتابی هم با عنوان ظفرنامه از منظر بن حسین یزدی - که خود را از ملازمان تیمور گورکانی قلمداد کرده - در دست است که بیشتر عبارات و وقایع آن، مشابه ظفرنامه شرف الدین علی یزدی است.

کتاب «ظفرنامه» شرف الدین علی یزدی، با تحقیق و تصحیح زنده یاد عبدالحسین نوایی و سید سعید میر محمد صادق به تازگی از سوی کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای ملی در دو جلد و با شمارگان هزار نسخه و بهای ۲۰ هزار تومان منتشر شده است.

تضمین و اقتباس آیات، احادیث و روایات، استفاده از صنایع فنون بیانی و بدیهی، به کارگیری کنایات و امثله، بهره گیری و تضمین اشعار فارسی و عربی و ویژگی های نثر او به شمار می رود.

این نثر تا مدت ها مورد تقلید منشیان و مترسلان و سرمشق اهل فضل بود. نمونه ای از این تقلید را می توان در نامه آصف خان از بزرگان دربار تیموریان هند - معاصر اکبر گورکانی - به حکیم رکنای معروف مشاهده کرد. شرف الدین علی بر این باور است که تکلف و تصلف اخبار تیمور دو فضیلت است و آن را برای خواننده اش واقعی برشمرده و بیان این گونه مطالب را فاقد شائبه سخن آرای می داند. با این حال، او اعتقادی به نثر متکلف کتابش ندارد و می نویسد: «تکلفی در عبارت کرده نشد... و از وقوع تکرار که مترسلان از آن اندیشند، مبالائی چندان نرفت مگر در اشعار که تکرار آن در آن همانا بسیار نباشد.»

ظفرنامه شرف الدین علی به زبان های دیگر نیز ترجمه شده است. کهن ترین ترجمه موجود از ظفرنامه، ترجمه ای است به زبان ازبکی که در قرن ۱۰ هجری به دستور کوچ کونجی خان و از سوی محمدعلی بن درویش علی نجاری به زبان ازبکی انجام شد. نیز طی سال های ۱۸۲۲ تا ۱۸۳۳ میلادی، ترجمه مختصر دیگری در شهر خیوه به قلم خدای بردی ابن قوش محمد

بیان مقادیر و مسافات و وضع شهرها را شرح دهد. از این رو ظفرنامه در این موارد حاوی نوشته های با اهمیتی است. خصوصاً اطلاعات جغرافیایی کتاب در حدی است که لسترنج در کتاب «جغرافیای تاریخی سرزمین های خلافت شرقی» از آن به عنوان یک مرجع عمده بهره جسته است. از دیگر ویژگی های تاریخ نگاری مولف «ظفرنامه»، تطبیق برخی رویدادها با اوضاع فلکی است. او بر این باور است که: «بنا بر دقایق و بدایع حکمت نامتناهی الهی حوادث و وقایع عالم کون و فساد را انواع ارتباطی با اوضاع فلکی باشد» و چون معتقد است که مشهورترین تواریخ، هجری و ترکی است، مبنای تاریخ نگاری کتابش را بر این دو قرار داده است. او کتابش را دارای سه مزیت بر کتب دیگر می داند: اول وفور فواید و کثرت نفع، دوم بیان جزئیات قضایا و سوم بهره گیری از قصص و اخبار درست.

«ظفرنامه» از نظر ادبی نیز حائز اهمیت است. نثر این کتاب تقلیدی است از کتاب «جهانگشا» اثر عظاملک جوینی، اما به گفته محقق و مصحح ظفرنامه به زیبایی و دلربایی جهانگشا نیست. تاریخ ادبیات نویسان، شرف الدین علی یزدی را زنده کننده نثر فنی در قرن نهم هجری معرفی کرده اند. در تجزیه و وصف بر خبر، اطناب، به کارگیری واژگان عربی، ترکی و مغولی و

شرف الدین علی یزدی صاحب کتاب «ظفرنامه» که اینک با تصحیح سید سعید میر محمدصادق و زنده یاد عبدالحسین نوایی منتشر شده است، از شاعران، منشیان، مورخان و علمای نیمه دوم سده هشتم و نیمه اول سده نهم هجری است. از سال تولد و شهری که او در آن متولد شده، اطلاع مکتوبی در دست نیست، اما می دانیم که زادگاه او احتمالاً شهر تفت در ناحیه یزد است. به گفته اکثر مورخان، شرف الدین علی در سال ۸۵۸ ه. ق. درگذشته و در مزار شرفیه دفن شده است. بانی این مزار پدر شرف الدین علی بود که مدرسه ای نیز به همین نام در آنجا ساخته بود.

وی آثار متعددی در موضوعاتی چون معما و ریاضیات بر جای نهاده و در شعر و ادب نیز دستی داشته است اما شهرت این دانشمند ایرانی بیشتر به سبب تالیف «ظفرنامه» است. او نگارش این کتاب را در سال ۸۲۸ ه. ق. به دستور ابراهیم میرزا نوه تیمور گورکانی در شیراز آغاز کرد و چهار سال به نگارش مقاله اول آن که به زندگی تیمور اختصاص دارد، مشغول بود.

هر چند که او در صدد بود طی سه مقاله، کتابی جامع درباره تیمور، پسرش شاهرخ و نوه اش ابراهیم میرزا تالیف کند اما مرگ ابراهیم میرزا در سال ۸۳۸ ه. ق. انگیزه وی را در تکمیل کتاب از میان برد.

درباره شیوه تاریخ نگاری علی یزدی باید گفت که او برای نگارش «ظفرنامه»، خلاصه بسیاری از فرمان ها، نامه ها، پیمان ها و حتی سخنان تیمور را در کتاب آورده است. او به گزارش ها و نقشه های نظامی نیز دسترسی داشته به نحوی که در باره آرایش نظامی و شیوه جنگاوری سپاه تیمور توضیحاتی را ارائه کرده است. علاوه بر این، از شنیده های خود نیز مطالبی را نقل کرده و البته به خواننده یاد آور شده است که خبر را از افراد ثقه یا مردم صادق القول شنیده است.

غیر از اینها او خود نیز شاهد بسیاری از رخداد های تاریخی بوده و آن رخدادها را با ذکر این فراز که این اوصاف از دیده ثبت افتاد، نه از مجرد سماع به رشته تحریر در آورده است. او گاه نیز هنگام شرح رویدادها، برای آگاهی خواننده به سوابق تاریخی ماجرا اشاره می کند. در «ظفرنامه» تنها آگاهی های سیاسی و نظامی مندرج نیست، بلکه می توان از خلال کتاب، آگاهی های جغرافیایی اقتصادی و اجتماعی سودمندی را به دست آورد. ابراهیم میرزا از شرف الدین علی خواسته بود تا تمامی جزئیات سفرهای تیمور مانند تعیین راه ها،

جغرافیای ایرانشهر

کتاب «نام نامه جغرافیای تاریخی ایرانشهر» از آثار شادروان سیدمحمد علی امام شوشتری است که نزدیک به چهل سال پس از تالیف برای نخستین بار به همت بنیاد خوزستان شناسی و به وسیله انتشارات سنجش به زیور طبع آراسته شده است.

محمدعلی امام (متولد ۱۲۸۱ خورشیدی) فرزند سید محمد شریف امام جمعه شوشتر و از نوادگان عالمان دینی از جمله سید نعمت الله جزایری و از سوی مادری، نبره علامه بزرگ حاج شیخ جعفر شوشتری . مجتهد بزرگ دوره ناصرالدین شاه . است. از او تاکنون مقالات و کتاب های بسیاری در حوزه تاریخ و فرهنگ منتشر شده که آخرین آنها را باید همین کتاب «نام نامه جغرافیای تاریخی ایران» به شمار آورد. امام شوشتری بر این باور است که «فن جغرافیای تاریخی یکی از ستون های بنیادی فن تاریخ به شیوه علمی به شمار می آید چرا که چون هر نمودی از نمودهای اجتماعی، اقتصادی، هنری و دانشی که از آنها در فن تاریخ سخن می رود و برای نیکو شناختن آن تلاش می کنند و می پژوهند، بی گمان در زمانی و در جایی رخ داده است. در این جهان مادی که ما می زییم، هیچ نمودی بیرون از ظرف زمان و مکان پدید نتواند آمد.»

سند های بازمانده در فن جغرافیای تاریخی را می توان در چند دسته جای داد. در سازمان های دولتی ایران دست کم در روزگار ساسانیان، اصل جدا کردن کارها از یکدیگر به ویژه مامور کردن یک دستگاه دولتی جداگانه برای انجام گروهی از کارهای همگون در این کشور شناخته شده است و در میان سازمان های دولتی و سازمان های بزرگ آگاهی های درست و گسترده ای از سراسر ایرانشهر فراهم می کرده و در دفترهای دولتی می نگاشته و نگه می داشته اند از این دو سازمان یکی دیوان خراج بوده که می بایستی مالیات کشاورزی سراسر کشور را بر پایه آگاهی هایی که به دست آورده بودند، دریافت کند و به گهنبند (خزانه داری) بدهد. در دفترهای این دیوان نام و ویژگی های هر شهر و شهرک و دیه نگاشته شده بود.

دیوان دیگری که آگاهی های جغرافیایی در آن فراهم می آمده است، دیوان برید بوده که نگهداری شبکه راه های ایرانشهر و نیز نگهداری همه ایستگاه های برید در سراسر راه ها و اسبان و استران و شتران تندرو و پیک ها و کبوتران نامه رسان و دیگر افزارهای نامه رسانی با آن دیوان بود. بی گمان در دفترهای دیوان برید ویژگی های سراسر شاهراه ها، شهرها و دیه های میانه راه ها و دوری هر کدام از دیگری نگاشته بوده و این دفترها را «رهنامگ» می گفته اند. این واژه در عربی به «المسالك» ترجمه شده ولی در رهنامگ های

دریابی به شکل رهنامج و گاهی رهناماش به کار رفته است. از کتاب هایی که در فن جغرافیا زیر نام «المسالك و الممالک» نوشته شده است و مایه آن کتاب ها مستقیم و غیر مستقیم از دفترهای دیوان خراج و دیوان برید برداشته شده، دو کتاب در دسترس است که به عقیده امام شوشتری از هر سو بنگرید، هر دو بسیار ارجدار است؛ یکی «المسالك و الممالک» ابن خردادبه که تاریخ نگارش آن را ۲۵۰ هجری قمری بر آورد کرده اند و یکی «نبد من کتاب الخراج و صنعته الكتاب» اثر قدامه بن جعفر. به هر روی، نویسنده با یاری چنین منابعی که هر یک زوایایی از جغرافیای تاریخی ایران را روشن می سازند، نام نامه ای از جغرافیای تاریخی ایران فراهم آورده است؛ نام نامه ای که متأسفانه تا حرف «ت» بیشتر نرفته و دست اجل پژوهنده را مجال جلوتر رفتن نداده است. این نام نامه از واژه «آبا» آغاز می شود و با واژه «تیمک» پایان می یابد. از همین رو در مقدمه کتاب می خوانیم: «مدعی نیستم که همه نام های جغرافیای ایرانشهر را در این کتاب گردآوری کرده ام و به ناچار ایرانیان باید دنبال این کار را بگیرند و آنچه را من آغاز کرده ام کامل سازند. باز همین نام ها که فراهم آمده نشان می دهد در پهنه ایرانشهر مردمی یگانه نشیمن می داشته اند و در یگانگی ملی به پایه ای رسیده بوده اند که دارای زبان یگانه رسمی نیز شده بوده اند.»

رویارویی کارپف و قائم مقامی توجه به کتاب های شطرنج را افزایش داده است

گرمی بازار شطرنج

قائم مقامی و خاطرات شطرنجی

استاد بزرگ شطرنج ایران در جریان رویارویی با کارپف توانست به نحوی رقابت را پیش ببرد که کارپف به دلیل به دست نیاموردن امتیاز لازم از ادامه رقابت تا دور آخر بپرهیزد. احسان قائم مقامی که با این رقابت در برابر یکی از برترین های جهان خوش درخشید، درباره کتاب و کتابخوانی می گوید: «کتاب، مهم ترین ابزار علمی در تمام رشته های ورزشی است و نقش تعیین کننده ای در گسترش اطلاعات و افزایش دید ورزشکاران، به ویژه شطرنج بازان دارد و می تواند تأثیری شگرف در آینده آنها داشته باشد. کتاب همیشه همراه انسان است و مانند دوستی او را همراهی می کند.»

وی ادامه می دهد: «مطالعه و تأثیرات فراوانی در جوامع، طرز فکر و دیدگاه ورزشکاران می گذارد و جهان بینی انسان را کامل می کند.» به اعتقاد استاد بزرگ شطرنج ایران، تمام مطالب ورزشی برگرفته از کتاب است چراکه دستیابی به موفقیت بدون مطالعه میسر نمی شود. وی در این باره می گوید: «تاکنون دو بار تجربیاتم را با دو عنوان «ورزش حرفه ای» و «خاطرات زندگی» روی کاغذ آورده ام و تصمیم دارم به زودی آنها را به چاپ برسانم، ولی هیچ گاه زمان مناسب برای انجام این کار را پیدا نکرده ام و امیدوارم در آینده نه چندان دور بتوانم نسبت به انتشار آنها اقدام کنم.»

قهرمان مسابقات سریع و برق آسای شطرنج کشورمان درباره بازی با آنتولی کارپف می گوید: «همه شطرنج بازان و قهرمانان جهان مطالب بسیاری از کارپف، قهرمان سابق جهان فرار گرفته اند، همچنان که کاسپارف، قهرمان بلامنزاع جهان در این باره گفته است اگر کارپف وجود نداشت، من به اینجا نمی رسیدم و دلیل موفقیت من کارپف بود. من نیز با وجود این که رقیب یکدیگریم، اما مطالب بسیاری از او و کتاب های منتشر شده او یاد گرفته ام و در واقع بازی با کارپف مرحله ای جدیدی از زندگی را برایم رقم زد.»

چند صفحه با آنتولی کارپف

کتاب «گشایش ها در عمل» (جلد ۱ و ۲) اثر آنتولی کارپف با ترجمه رضا رضایی و هادی مومنی از سوی نشر فرزین منتشر شده است.

درباره این کتاب باید گفت که مبحث گشایش ها در شطرنج، مبحثی است که بیشترین کار نظری در آن صورت گرفته است. درحقیقت گشایش ها به منزله شالوده عمارت شطرنج هستند که هر قدر این شالوده

محکم تر و با محاسبات دقیق تر بنا شود، عمارت نیز دوام بیشتری خواهد داشت.

در شطرنج زمان بازی محدود است و در این محدوده زمانی، پیدا کردن تمام رازها و پاسخ به تمامی مسائل، دشوار است. اغلب قهرمانان بزرگ به شیوه خاص خود بازی می کنند که با روحیات و سبک بازی آنها همسویی دارد. عده ای علت دست نیافتن نوابغی مانند رشفسکی به قله قهرمانی جهان را ضعف و کم اعتنائی آنها نسبت به گشایش ها در مقایسه با سایر قهرمانان این رشته ورزشی می دانند. این کتاب جلد های اول و دوم از مجموعه چهار جلدی «گشایش ها در عمل» نوشته آنتولی کارپف است که در آن ایده های اصلی هر گشایش و گونه های مهم آن ضمن تفسیر بازی های استادان بزرگ بررسی شده است. در این مجموعه تأکید اصلی بر شروع بازی است ولی به مراحل میانی و پایانی بازی هم توجه کافی شده است. مجموعه چهار جلدی آنتولی کارپف دربرگیرنده حدود ۴۰۰ بازی کامل از استادان بزرگ است که از این میان ۹۰ بازی به دیدارهای کارپف و کاسپارف اختصاص یافته است.

کتاب «گشایش ها در عمل» (جلد ۱ و ۲) را نشر فرزین منتشر کرده و قصد دارد اوایل سال آینده نیز آن را تجدید چاپ کند و تا پیش از زمان برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در اردیبهشت ماه به بازار نشر بفرستد.

نشر فرزین همچنین کتاب «مینیاتورهایی از قهرمانان شطرنج جهان» اثر آنتولی کارپف با ترجمه هادی مومنی و ویراستاری رضا رضایی را منتشر کرده و قصد دارد این کتاب را نیز سال آینده همزمان با کتاب «گشایش ها در عمل» (جلد ۱ و ۲) تجدید چاپ کند.

درباره کتاب «مینیاتورهایی از قهرمانان شطرنج جهان» باید گفت که شامل بازی های کوتاهی است که با پیروزی زیبایی یکی از طرفین یا تساوی سرشار از مبارزه طرفین پایان می یابد و همواره مشتاقان زیادی دارد. در چنین بازی هایی، سراسر نبرد در بخش کوتاهی از بازی متمرکز می شود و همین تمرکز غیر عادی به هر حرکت ارزش خاصی می بخشد، رویدادها سرعت می یابند و ترکیب ها خیره کننده می شوند. تصادفی نیست که مجموعه بازی های کوتاه یا به عبارت دیگر مینیاتورها چنین اهمیتی در ادبیات شطرنج دارند.

کارپف معتقد است مینیاتورهایی که شطرنج بازان نه چندان قوی می آفرینند، شاید بسیار آموزنده باشند، اما بعید است که کیفیت هنری داشته باشند زیرا اشتباهات بازیکنان در آنها یا خیلی فاحش یا خیلی ساده لوحانه است.

در این میان حتی در نبردهای کوتاه استادان بزرگ نیز می توان حرکت های غیر دقیقی را تشخیص داد و به ترکیب های غلط یا مانورهای بی فواید برخورد، اما این اشتباهات چندان بدیهی نیستند و رد کردن آنها ساده نیست. از این رو، مینیاتورهای استادان بزرگ، آثار گرانسنگ شطرنج به شمار می آیند.

در کتاب «مینیاتورهایی از قهرمانان شطرنج جهان» کارپف ۵۰ بازی را به عنوان نمونه آورده است و سعی کرده نکته ها و ظرافت های این بازی ها را متذکر شود. سلاطین بی تاج و تخت، ویلهلم اشتایننیتس، امانوئل لاسکر، خوسه رائول کاپابلانکا، الکساندر آلیخین، ماکس اوپوه، میخائیل باتوینیک، واسیلی اسمیسولوف، میخائیل تال، تیگران پطروسیان، بوریس اسپاسکی، رابرت جیمز فیشر و آنتولی کارپف، عنوان بخش های مختلف این کتاب را تشکیل می دهند.

معرفی کتاب

کامران مسگر

بخوان و لاغر شو!

چاقی و اضافه وزن، یکی از پیامدهای کم تحرکی و زندگی ماشینی است و هریک از مادر خانواده، محل تحصیل یا محل کارمان، افرادی را می بینیم که از عارضه چاقی و اضافه وزن رنج می برند و شاید هم خودمان یکی از همین افراد باشیم!

این عارضه باعث شده علاوه بر بیماری ها و مرگ و میرهای ناشی از چاقی، هزینه و وقت زیادی از مردم نیز در راه کاهش وزن تلف شود. در این میان همچنین ابتلای گسترده مردم به چنین عارضه ای، باعث شده مقالات و کتاب های زیادی با موضوع چگونگی درمان چاقی یا اضافه وزن به رشته تحریر در آید. جواد شفیع، مسوول بخش آمادگی جسمانی و سلامت آکادمی ملی المپیک و پارالمپیک کشورمان نیز کتابی با عنوان «درمان چاقی با ورزش و رژیم غذایی» تألیف کرده که از سوی نشر بامداد کتاب منتشر شده است. در این کتاب که در ۶۴ صفحه قطع جیبی تألیف شده است، شفیع با قلمی روان و قابل فهم برای همگان به تشریح موضوعاتی پرداخته که توجه به آنها و به کارگیری دستورالعمل های ارائه شده در آن، می تواند زمینه رسیدن به وزن دلخواه را فراهم آورد. تفاوت این کتاب با اغلب کتاب هایی که در این زمینه به رشته تحریر درآمده اند، در این است که مولف مجموعه ای از بایدها و نبایدها را به صورت دستوری در حوزه تغذیه و تحرک به مخاطبان خود عرضه نکرده، بلکه در تلاش است با نگاهی علمی به مباحث و مواردی که موجب چاقی می شود، راه حلی علمی، عملی و پایدار برای درمان چاقی ارائه دهد.

این کتاب در دو فصل «چاقی و درمان آن» و «میزان کالری مواد» به رشته تحریر درآمده است. از نگاه نویسنده، تجمع بیش از حد چربی در بدن، چاقی نامیده می شود و به طور کلی چاق به افرادی گفته می شود که به علت ازدیاد تجمع چربی در بدنشان، اضافه وزن آنها بیش از ۱۵ درصد باشد.

از نکات قابل تامل این کتاب، ارائه راهکارهای عملی برای سنجش میزان چربی با استفاده از چهار روش غوطه وری در آب، محاسبه کل مایعات بدن، چین پوستی و الکترونیک است.

در بخش درمان چاقی، بعد از این که نویسنده از وجود چهار روش با عناوین کوتاه کردن ژونوم و ایلتوم، جراحی، استفاده از بالن و طب سوزنی نام می برد، به صراحت بیان می کند که هیچ روشی برای درمان چاقی مناسب تر از رعایت رژیم غذایی (تعادل در مصرف میزان کالری مصرفی) و افزایش فعالیت بدنی (ورزش) نتیجه بخش نیست.

چاقی از دیدگاه پزشکی، وراثت و چاقی، عوامل اجتماعی و چاقی، تعیین وزن مطلوب، سوخت ها، فعالیت بدنی و انرژی مصرفی، رژیم غذایی مناسب، ورزش و کاهش وزن و چگونگی کنترل ضربان قلب، از جمله بخش های فصل اول کتاب هستند.

در فصل دوم نیز جدول هایی ساده و گویا وجود دارد که مقدار کالری موجود در هر ماده غذایی را مشخص می کند تا مخاطب کتاب بتواند با اطلاع از آنها، غذای مناسبی را برای مصرف کردن و پرهیز از چاقی انتخاب کند.

کتاب «درمان چاقی با ورزش و رژیم غذایی» به قلم جواد شفیع در شمارگان سه هزار نسخه و قیمت ۱۵۰۰ تومان با ویراستاری سیده زیبا اجتهاد از سوی نشر بامداد کتاب روانه بازار نشر شده است.

هزینه های تشخیص نادرست

هنوز در جامعه مانگاه به بیماری های روانی، نگاه بهنجار و قضاوت درباره آن استاندارد نیست. هنوز این کلیشه «مگه من دیوونه ام که برم دکتر؟» در میان بسیاری خانواده ها رایج است و

اختلالات روانی را به گونه ای غیر طبیعی جدا از اختلالات جسمانی می شمارند و بعضا انتساب های فرامادی نیز به آن می افزایند.

در چنین شرایطی آن دسته از افرادی که برای علم و دانش پزشکی احترام و ارزش قائلند (!) هنگام مراجعه به متخصصان برای درمان با مشکلات خاص خود مواجه می شوند. از تحت پوشش بیمه نبودن خدمات روان شناختی (از مشاوره و روان درمانی گرفته تا روانپزشکی) که بگذریم، آنچه بسیار حائز اهمیت است، صلاحیت متخصص و از آن با اهمیت تر تشخیص درست است. خدمات روان شناختی به دلیل زمان بر بودن ارائه آن در یک جلسه برای یک بیمار (حدود ۴۵ دقیقه) در بعضی موارد یا به درستی ارائه نمی شود یا برای متخصص مربوطه اختصاص این میزان زمان به صرفه نیست. اینجاست که با مشکل بزرگی به نام تشخیص نادرست مواجه می شویم. بسیاری از بیماران تایید می کنند که اکثرا ناگزیر به تعویض مکرر روانپزشک (یا روانشناس) خود شده اند.

اگرچه درصدی از این موضوع به زمان بر بودن معالجات روان شناختی و کم تحملی بیماران برمی گردد اما قطعاً بخشی از آن به مسئله تشخیص درست و به روز بیماری مربوط می شود. از تمام هزینه های قابل محاسبه یک تشخیص نادرست (مانند ویزیت، دارو، رفت و آمد به مطب و...) نیز بگذریم، هزینه های غیرقابل محاسبه را به هیچ وجه نمی توان کوچک شمارد. بیماری که به طور متوسط شش ماه مستمر تحت معالجه یک روان درمانگر قرار می گیرد چنانچه درمان نشود، هزینه های فردی، خانوادگی و اجتماعی بسیاری می آفریند و ممکن است در شغل او تاثیر بگذارد، نوع رابطه اش با خانواده دستخوش دگرگونی شود، نگرش های منفی اجتماعی او تشدید شود و از همه مهم تر این که از درمان ناامید شده و رها کند. این مورد اخیر را به راحتی در میان برخی دوستان و اطرافیان می توان دید و زیان آن را برآورد کرد؛ یک فرد وسواسی درمان نشده، یک افسرده چند ساله و...

کتاب «اختلال کم توجهی/بیش فعالی در بزرگسالان» اگر تنها به یک نکته دقت شود ارزش خواندن دارد. نویسنده و مترجم توانای آن معتقد هستند این اختلال در بسیاری جوامع از جمله ایران به اشتباه «اختلال دوقطبی» تعبیر می شود! به این فراز از مقدمه دکتر صرامی توجه کنید: «به نظر می رسد در جامعه علمی ما با خصوصیات افراد بزرگسال مبتلا به این اختلال، آشنایی کافی وجود ندارد و اغلب متخصصان و مشاوران، این اختلال را از مقوله عادت های بد و رفتارهای یادگرفته شده تشخیص می دهند و صرفاً به روان درمانی و مشاوره مبتلایان می پردازند یا تشخیص هایی از قبیل اختلال دوقطبی برای آنها مطرح می کنند که به هر حال هیچ یک از این روش ها در نهایت کمک چندانی به افراد مبتلا نمی کند.»

گذری به «اختلال کم توجهی بیش فعالی در بزرگسالان» اثر دنیس کانتول

کودکانی که درمان نشدند

آنها با جنس مخالف ناپایدار و همراه با از هم گسیختگی های مکرر باشد، بلکه ممکن است این آشفتگی و پریشانی، فراینده نیز باشد و روابط آنها تکانشی شروع و تمام شود. میزان بروز جدایی های رسمی و طلاق در این بیماران زیاد است. همچنین بی شک میزان همسر آزاری در بیمارانی که در کودکی تشخیص این اختلال همراه با اختلال سلوک برای آنها مطرح بوده است، نسبت به بیمارانی که بدون اختلال سلوک به این اختلال مبتلا بوده اند، بیشتر است.»

درمان ترکیبی

پروفسور وندر، یک فصل کامل و حجیم از کتاب خود را به درمان این اختلال اختصاص می دهد و معتقد است: «موثرترین درمان برای بزرگسالان مبتلا، ارائه آموزش های ضروری در مورد بیماری، درمان دارویی و انجام روان درمانی معطوف به مشکلات همراه با این اختلال است. درمان دارویی موفقیت آمیز باید با آموزش بیمارانش شروع شود. این آموزش ضروری است تا بیمار بتواند متوجه

بیماری خود بشود. من در حین درمان دارویی با جلب مشارکت بیماران به آنها کمک می کنم که خودشان بتوانند ببینند که چگونه اختلالات کاملاً زیستی، باعث ایجاد مشکلات روانی ثانویه می شوند.» نویسنده در ادامه انواع داروها را همراه با تاثیرات مثبت و پیامدهای منفی آنها را به شیوه ای دقیق و موثکافانه معرفی می کند و جالب تر این که هیچ طیفی از بیماران مبتلا را بدون بررسی نمی گذارد و در خاتمه نتیجه می گیرد: «برداشتن این است که درمان های روان شناختی فایده کمی دارند، مگر این که درمان دارویی موثر واقع شود از این رو محققان و درمانگران باید به روابط متقابل درمان های دارویی و روان شناختی توجه کنند. مجهولی که باید در مورد آن تصمیم گیری شود این است که کدام درمان روان شناختی برای کدام نوع بیمار مفیدتر است.

این پنج نفر

شاید جذاب ترین بخش کتاب اختلال کم توجهی/بیش فعالی در بزرگسالان تجربیات پنج بیماری است که چگونگی حالات آنان، قبل، حین و بعد از درمان تشریح می شود؛ تجربیات جالبی که ممکن است مطالعه هر کدام از آنها آگاهی ما را درباره ریشه رفتارهای برخی اطرافیان، دوستان و همکارانمان آشکار کند و باعث شود رفتار بهتر و بدون قضاوتی را در پیش بگیریم.

در فصل هشتم نیز نتیجه تمام مباحث کتاب تشریح می شود: «من در این کتاب، تلاش کرده ام نشان بدهم که بخش قابل توجهی از کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی/بیش فعالی (شاید یک سوم یا حتی بیشتر) با تداوم نشانه های این اختلال به بزرگسالی می رسند؛ بزرگسالانی که ناتوانی هایی از قبیل ناتوانی در تمرکز، عجز بودن، خشم انفجاری و تعطل در انجام کارها در آنها ادامه پیدا کرده است و در دستیابی به اهداف شغلی و در روابطشان با دیگران به میزان قابل توجهی اختلال ایجاد می کند.»

«اختلال کم توجهی/بیش فعالی در بزرگسالان» به تازگی از سوی انتشارات رشد و باموز رسمی ترجمه و نشر از سوی پروفسور وندر به قیمت هفت هزار تومان منتشر شده است. ترجمه دقیق و روان دکتر پوریا صرامی از مزیت های اصلی کتاب است.

و آزمایشگاهی نتایجی می پردازد که در حال تشریح آن است و هم به ابطال پذیر بودن (یکی از شروط علمی) آن به موضوع «کم تحملی در برابر فشارهای روانی» که یکی از علائم اختلال مورد بحث در کتاب است و می نویسد: «تحمل نکردن فشارهای روانی در بزرگسالان مبتلا به این اختلال، شایع است. اما من در بچه ها اطلاعات منظم و طبقه بندی شده ای در این باره سراغ ندارم. خیلی از این بزرگسالان اظهار می دارند که نسبت به فشارهای روانی زندگی روزمره، بیش از حد واکنش نشان می دهند و بعد از وارد شدن فشارها، نمی توانند آنها را فراموش کنند و بهبود یابند و قادر به حفظ ثبات خودشان نیستند...»

اغلب این احساس های اضطراب و نگرانی، یک چرخه معیوب ایجاد می کنند. فقدان خویشتن داری و بی نظمی آنان تحت فشار روانی افزایش می یابد و از توانایی هایشان می کاهد که این امر خود باعث ایجاد مشکلات بیشتری می شود و به گونه ای فراینده آنها را گرفتار و کم جرات می کند.»

ریشه های اختلال

در فصل سوم کتاب نیز میزان شیوع اختلال کم توجهی/بیش فعالی و تاریخچه مطالعات این حوزه از ۱۹۵۸ بررسی می شود: «بسیست سال قبل، هنگامی که من تک نگاری در مورد اختلال عملکرد خفیف مغز در اطفال را نوشتم، در دانش متعارف اعتقاد بر آن بود که بیش فعالی در نوجوانی کاهش پیدا می کند و در بزرگسالی ناپدید می شود و این تصور کم کم با جمع آوری نظام مند اطلاعات بی اعتبار شد.»

در فصل بعد سبب شناسی این اختلال مورد بحث قرار می گیرد، ابتدا با بررسی ژنتیکی و سپس مطالعات زیست شناختی. در بخش بررسی ژنتیکی آمده است: «از طریق سه نوع مطالعه، نقش عوامل ژنتیکی و تجربه های روانی اجتماعی در ایجاد کم توجهی بیش فعالی بررسی می شوند؛ اولاً مطالعه خانواده ها، ثانیاً مطالعه دوقلوها و در نهایت مطالعه موارد فرزند خواندگی» در انتهای فصل نتیجه گیری می شود: «اختلال کم توجهی/بیش فعالی به طریقه ژنتیکی منتقل می شود. اما باید توجه داشت که بیشترین پیشرفت وقتی ایجاد می شود که تحقیقات بالینی و تحقیقات ژنتیک مولکولی دست در دست هم و با یک ارتباط متقابل به پیش بروند.»

از دواج های ناپایدار

«در فصل دوم که در مورد علائم و نشانه ها بود، درباره خصوصیات اختلال کم توجهی/بیش فعالی - به آن شکلی که در کودکان و بزرگسالان دیده می شود - صحبت کردم. در این فصل تشریح خواهم کرد که چگونه من و همکارانم از آن مشاهدات استفاده کردیم تا ملاک های تشخیصی آن در بزرگسالان را قاعده مند کنیم.» این عبارت آغازین فصل پنجم کتاب است که در آن تمام علائم مرتبط با اختلال مربوطه به تشریح بررسی می شوند که دقت در آنها برای هر مخاطبی خالی از فایده نیست. برای مثال به بررسی عملکرد ازدواج افراد مبتلا توجه کنید: «یک شاخص اجتماعی مهم دیگر برای این اختلال، ناپایداری و اختلالات زناشویی است. در بیمارانی که در کودکی تشخیص اختلال سلوک همراه با کم توجهی/بیش فعالی برای آنها مطرح بوده است و امروز، به طور پایدار خصوصیات ضد اجتماعی بروز می دهند، نه تنها ممکن است روابط

پروفسور پل اچ وندر، نویسنده مبحث اختلال کم توجهی بیش فعالی در بزرگسالان در کتاب مرجع کاپلان و سادوک است... زمانی که کتاب کاپلان را می خواندم (در آن زمان، چاپ سال ۲۰۰۰ آن تازه انتشار یافته بود) مبحث کم توجهی/بیش فعالی در بزرگسالان نظرم را جلب کرد. همیشه تصور می شد این اختلال خاص کودکان بوده و در بزرگسالان نادر است؛ به همین دلیل به این موضوع علاقه مند شدم و تصمیم گرفتم پایان نامه دکترای خود را در این باره انتخاب کنم.»

دکتر پوریا صرامی فروشانی، مترجم کتاب «اختلال کم توجهی بیش فعالی در بزرگسالان» با بیان این نکته در مقدمه کتاب، ادامه می دهد: «قصه اولیه من از تهیه این کتاب (منظور نسخه اصلی آن است) استفاده شخصی خودم برای انجام تحقیقات بود. اما به تدریج که در موقعیت های مختلف با استادان و همکاران بزرگوار روانپزشک و روان شناس صحبت کردم، متوجه شدم ظاهراً غالب جامعه علمی، از نتایج تحقیقات اخیر در مورد این اختلال در بزرگسالان مطلع نیست و متأسفانه حتی زمانی که از مطالب کتاب - که حاصل حدود چهار سال تحقیق و تلاش مستمر محققان است - نکته ای ذکر می کنم، معمولاً پذیرفته نمی شود.»

دنيس پ. کانتول، استاد روانپزشکی اطفال در دانشگاه جوزف کمپبل نیز درباره ضرورت های تدوین این کتاب و خلا آن در جوامع علمی می گوید: «در حالی که برای تشخیص اختلال کم توجهی/بیش فعالی در دوران کودکی آزمون های تشخیصی و مصاحبه های بالینی مناسبی در دست است که ثابت شده از پایایی خوبی برخوردارند، تشخیص این اختلال در بزرگسالی به میزان قابل توجهی مشکل تر است.» در این کتاب دکتر وندر به گونه ای روشمندانانه علائم و نشانه های اصلی کم توجهی را توصیف و بیان کرده که نحوه تظاهر این علائم در بزرگسالی چگونه است. همچنین وی همه گیری شناسی کم توجهی/بیش فعالی و شیوع آن در بزرگسالان را به تفصیل بررسی کرده و نشان داده است که این مشکل تا چه حد می تواند در بزرگسالان شایع باشد.

علائم و نشانگان

نویسنده در فصل اول کتاب، ضمن بررسی مختصری از تاریخچه طبقه بندی علمی موضوع به تعاریف مختلف آن به ویژه در بزرگسالان و در فصل دوم به علائم و نشانه های این اختلال می پردازد و می گوید: «برای ایجاد درک بهتر از اختلال کم توجهی/بیش فعالی بهتر است ابتدا سیر آن را در کودکان به طور مختصر، مرور کنیم سپس به بررسی شکل بالغانه همان نشانه بپردازیم. بنابراین در این فصل در مورد خصوصیات این اختلال، هم به شکلی که در اطفال هست و هم به گونه ای که در بزرگسالان وجود دارد، توضیحاتی ارائه کرده ام: مشکلات توجه، ناهنجاری های حرکتی (بیش فعالی و اختلال هماهنگی، تکانشی (عجزول) بودن، بی نظمی، اختلال در پذیرش قوانین اجتماعی، اختلال در روابط با دیگران، اختلال در عواطف و هیجان ها، تحمل نکردن فشارهای روانی، پاسخ به داروها و نشانگان همراه.»

توضیحات و تعاریفی که نویسنده درباره هر کدام از این علائم ارائه می دهد، به حدی قابل درک و به لحاظ علمی قابل اتکاست که کتاب را در زمره یک کتاب مرجع روانپزشکی قرار می دهند. در جای جای کتاب، مولف هم به روش های بررسی علمی

گذری به «مختصر حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران» اثر حسین مهرپور

بازخوانی میثاق ملی

آموزش و تبیین اصول قانون اساسی که از آن به عنوان میثاق بین دولت و ملت یاد می شود و بیانگر نوع و ساختار حکومت، وظایف دولت و حقوق ملت است، از عوامل موثر در تثبیت قانون است. شرح، تفسیر و آموزش اصول قانون اساسی، هر چند جزو واحد درسی حقوق اساسی و مربوط به رشته حقوق است، ولی فراگیری اصول قانون اساسی (نه لزوماً به معنای تخصصی آن) آموزش آن را برای عموم مردم توجیه پذیر می سازد. آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آگاهی کلی از قواعد و ضوابط مربوط به اعمال حاکمیت، حقوق ملت، وظایف دولت و ساختار مدیریت کشور را در پی دارد.

کتاب «مختصر حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران» با بیانی ساده به شرح مختصر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران می پردازد و مطالب اصلی مربوط به فصول آن را تبیین می کند و در عین حال از ارائه نظریات تحلیلی، بحث، استدلال و احیاناً نقد مطالب و نظریات دریغ ننشده است. در تشریح و تفسیر اصول قانون اساسی از تجربیات عملی نویسنده (دکتر حسین مهرپور) و انس طولانی او با قانون اساسی با توجه به ۱۲ سال عضویت در شورای نگهبان بسیار استفاده شده است.

حقوق ملت و تاکید مجدد امام(ره)

بعد از فصل اول کتاب که به کلیاتی درباره قانون اساسی و مبانی دینی و مردمی آن می پردازد، در فصل دوم «حقوق ملت و حقوق مالی و اقتصادی» بررسی می شود. در این بخش آمده است: «اصل ۲۲ قانون اساسی مقرر می دارد که حیثیت جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند. در این اصل، معنویت جان، مال، حیثیت و... اشخاص به طور مطلق تضمین شده است یعنی به هیچ یک از شهروندان از هر قوم، قبیله، گروه و مذهب از مسلمان و غیر مسلمان نمی توان تعرض کرد. با این که حکم قانون اساسی روشن است ولی خالی از فایده نیست که فتوا و نظر بنیانگذار جمهوری اسلامی را نیز در این زمینه بیان کنیم، ایشان در پاسخ به سوالی که شورای عالی قضایی وقت در سال ۱۳۶۲ در خصوص چگونگی تعامل با کفار از

اهل کتاب و غیر اهل کتاب و شمول مقررات قانون مجازات اسلامی بر آنها، همانند مسلمانان یا لزوم اتخاذ تربیت دیگری از ایشان پرسید، فرمودند: «کفار مزبور در پناه اسلام هستند و احکام اسلام مانند مسلمانان برای دیگر درباره آنها جاری است و محقون الدم بوده و مالشان محترم است.»

ویژگی مهم کتاب همین توضیحات

و مثال های تاریخی است که در تشریح هر بند از قانون اساسی به تناسب، موضوعی را ضمیمه کتاب کرده است که بر جذابیت آن می افزاید.

آزادی عقیده و منع تفتیش عقاید، آزادی بیان و مطبوعات، آزادی احزاب و اجتماعات، حق تابعیت، حق و آزادی انتخاب شغل، آموزش و پرورش رایگان و همگانی، حق برخورداری از تامین اجتماعی و مسکن مناسب، حقوق قضایی، خانواده و اهمیت آن در قانون اساسی، وظایف و مسئولیت های آحاد ملت و... عناوین موضوعات مورد بحث در فصل دوم است که مستند به بسیاری

از متون تاریخی و مقایسه تطبیقی است.

اسلام و مشروعیت قوانین

فصل سوم به جایگاه رفیع رهبری و موضوعات مرتبط با آن (از شرایط رهبری تا اختیارات) می پردازد و در فصل بعد به تفصیل درباره قوه مقننه بحث می شود. این گفتار با بحثی درباره قانون و مشروعیت آن در نگرش های عرفی و اسلامی آغاز می شود: «در تفکر رایج اسلامی، مبنای مشروعیت قوانین، اراده الهی و خواست خداوند است. قوانین مشروعیت دارند و تحمیل آنها بر افراد جامعه مجاز است که وحی الهی بوده یا ریشه در وحی الهی داشته باشند و هیچ قدرت فردی یا جمعی بدون اتکا به احکام الهی نمی تواند از پیش خود مقرراتی را وضع کند و اجرای آن را بر افراد جامعه تحمیل نماید مگر در حدودی که شرع اجازه داده یا حداقل خطوط کلی آن را ترسیم کرده باشد.»

نگارنده آن گاه دیدگاه های متفاوت دوباره مشروعیت و جایگاه مجلس را در یک نظام دینی به ویژه در حوزه قانونگذاری به بحث می گذارد و در نهایت نتیجه می گیرد: «مجلس در قانونگذاری باید حدودی را رعایت کند که در قانون اساسی

بیان شده است... مجلس نمی تواند قوانینی مغایر با اصول مذهب رسمی کشور وضع کند. به نظر می رسد قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران این نظر را برگزیده است، یعنی ضمن تاکید و پافشاری بر این که قوانین و مقررات باید بر اساس موازین اسلامی باشد، رسیدگی و رأی و تصویب مجلس را برای قانون شدن، امری لازم دانسته است. یعنی مجلس صرفاً تدوین کننده و پیشنهاددهنده نیست بلکه وصف قانونی را انشا و ایجاد می کند و البته تأیید یا عدم مخالفت شورای نگهبان به آن اعتبار کامل می بخشد.»

فصل چهارم اگرچه به قوه مقننه اختصاص دارد اما به رابطه با قانونگذاری نهادهای دیگر نیز می پردازد مانند شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت که در تصویب قانون نقش دارند. درباره مجمع تشخیص مصلحت نظام و در گفتاری درباره فرمان امام(ره) آمده است: «در فرمان مورخ ۱۳۶۸/۷/۴ امام خمینی(ره) به ریاست محترم جمهوری وقت جهت بازنگری قانون اساسی از جمله موضوعاتی

یادداشت

میکائیل قاسمی

اول: شناخت قانون

قانون اساسی به مفهوم مقررات بنیانی و زیرساختی مربوط به حکومت و چگونگی شکل گیری آن و وظایف و حدود اقتدار و حقوق و آزادی های مردم است. در واقع موازین و اصول حاکم بر روابط سیاسی افراد، در ارتباط با دولت، نهادهای سیاسی کشور و طرز تنظیم آنها و چگونگی پخش قدرت در میان فرمانروایان و فرمانبران از جمله قواعد و مقررات قانون اساسی به شمار می رود.

قانون اساسی که ترجمه واژه لاتین کانستیتوسیون (constitotion) است به صورت مدون و به اصطلاح امروزی آن به سال ۱۷۸۷ میلادی و پس از آن سال ۱۷۹۱ و تصویب نخستین قانون اساسی پس از انقلاب کبیر فرانسه برمی گردد. امروزه اکثر کشورها دارای قانون اساسی مدون هستند که یا به ابتکار و خواست یکجانبه پادشاه، فرمانروا یا هیأت حاکم صادر می شود که جنبه دستورنامه دارد و به آن قانون اساسی اعطایی گفته می شود (چنان که هم اکنون قانون اساسی عربستان را می توان از این قبیل شمرد)، یا به ابتکار مردم و بر مبنای رأی مستقیم آنها به صورت فراندوم است.

در ایران پس از صدور فرمان مشروطیت از سوی مظفرالدین شاه قاجار در چهاردهم جمادی الثانی سال ۱۳۲۴ ه. ق و پذیرش محدود شدن قدرت سلطنت و نقش مردم در اداره مملکت، نخستین قانون اساسی در چهاردهم ذیقعد همان سال در ۵۱ اصل از سوی مظفرالدین شاه تصویب و اعلام شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و سرنگونی رژیم طاغوت و استقرار حکومت جمهوری اسلامی، اولین قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ۲۴ آبان ماه ۱۳۵۸ در ۱۲ فصل و ۱۷۵ اصل به تصویب مجلس بررسی نهایی قانون اساسی و در روزهای یازدهم و دوازدهم آذرماه همان سال طی فراندومی به تصویب اکثریت مردم ایران رسیده. امام خمینی(ره) در فرمان مورخ ۱۳۶۸/۷/۴ خطاب به رئیس جمهور وقت دستور تشکیل هیأتی را مکتوباً به ۲۵ نفر صادر نمودند. این هیأت پس از تشکیل، نام «شورای بازنگری قانون اساسی» را بر خود گذاشت. اصلاحات و تغییرات انجام گرفته توسط این شورا، سرانجام در بیستم تیرماه ۱۳۶۸ به تصویب نهایی رسید و در روز ۶ مردادماه ۱۳۶۸ به همه پرسى گذاشته و به تأیید ملت رسید که مشتمل بر ۱۴ فصل و ۱۷۷ اصل است. اگر بپذیریم که قانون اساسی در هر کشوری مادر قوانین و اصل و اساس ساختار اجتماعی آن جامعه است، ضرورت احترام به آن و رعایت دقیق و بند بند آن نیاز به توضیح چندانی ندارد. وقت در اصول ۱۷۷ گانه قانون اساسی ظرفیت ها و ظرافت های بسیاری را آشکار می کند که نه تنها در دنیای پر از تغییر کنونی بلکه برای آینده نیز راهگشای بسیاری از معضلات و مسائل کلان مملکتی خواهد بود. در این میان آنچه به نظر می رسد مغفول مانده است آگاهی همگانی آحاد ملت از این یادگار گرفتار انقلاب اسلامی است. هیچ روشی برای ارج نهادن به قانون اساسی و قراردادن آن در جایگاه رفیع اجتماعی در کشور ما به اندازه تشریح و تبیین اصول آن به زبانی قابل فهم برای مردم نیست. تنها در این صورت است که خواست احترام به قانون (چه از جانب مردم و چه از جانب حاکمیت) به هنجاری عمومی و همه گیر تبدیل خواهد شد. کتاب مختصر حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، در همین راستا تدوین شده است. دقت در توضیحات دقیق و موثکافانه نویسنده به ویژه آنجا که از مستندات تاریخی مباحث مرتبط با تدوین قانون اساسی می گوید. پشتمانه غنی این میثاق ملی را برای هر خواننده ای آشکار می کند. آگاهی از ارزش این قانون شرط اولیه مطالبه اجرای تمام مفاد آن است.

که می بایست در دستور کار شورای بازنگری قرار گیرد و در قانون اساسی گنجانده شود، این موضوع عنوان شده بود: «مجمع تشخیص مصلحت برای حل معضلات نظام و مشورت رهبری به صورتی که قدرتی در عرض قوای دیگر نباشد.» شورای بازنگری قانون اساسی نیز پس از بحث های فراوان اصل ۱۱۲ اصلاحی قانون اساسی را بدین شرح تصویب کرد: «مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف موازین شرع و یا قانون اساسی بداند و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام، نظر شورای نگهبان را تأمین نکند و مشاوره در اموری که رهبری به آنان ارجاع می دهد و سایر وظایفی که در این قانون ذکر شده است، به دستور رهبری تشکیل می شود. اعضای ثابت و متغیر این مجمع را مقام رهبری تعیین می نماید. مقررات مربوط به مجمع از سوی خود اعضا تهیه و تصویب و به تأیید مقام رهبری خواهد رسید.»

تنفیذ حکم رئیس جمهوری و سوره حج

فصل پنجم کتاب «مختصر حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران» به قوه مجریه اختصاص دارد، از رئیس جمهور و وزرای کابینه گرفته تا قوانین مرتبط به نیروهای مسلح کشور. نویسنده در ابتدا چهار نظام مختلف در حوزه تعیین و انتصاب قوه مجریه را برمی شمارد و درباره نظام حاکم بر جمهوری اسلامی ایران می نویسد: «در برخی از نظام ها وزرا از سوی رئیس جمهور که خود منتخب مستقیم مردم است تعیین و به مجلس جهت گرفتن رای اعتماد معرفی می شوند که با کسب رای اعتماد مجلس، دولت می تواند شروع به کار کند و امور اجرایی را اداره نماید. به این نوع نظام ها، نظام نیمه پارلمانی، نیمه ریاستی گفته می شود. نظام جمهوری اسلامی ایران را می توان از این حیث در دسته اخیر قرار داد، چراکه رئیس جمهور با رای مستقیم مردم انتخاب می شود (اصل ۱۱۴) و وزرا را تعیین و برای گرفتن رای اعتماد به مجلس معرفی می نماید. (اصل ۱۳۳) و طبق اصل ۸۷ «رئیس جمهوری باید برای هیئت وزیران پس از تشکیل و پیش از هر اقدام دیگر از مجلس رای اعتماد بگیرد.»

ادامه در صفحه ۱۷

در ادبیات کودک چگونه از مرگ سخن بگوییم

قصه سفر در گوش بچه ها

همان گونه که جهان هستی با سپری شدن زمستان و فرارسیدن بهار زنده می شود - در حالی که تا پیش از آن مرده و بی رنگ است - برای انسان ها هم مرگی وجود ندارد و مرگ، مقدمه ای برای یک زندگی دوباره است.

به گمان وی سخن گفتن از مرگ برای خردسالان، کار بسیار بیهوده ای است. برای کودکانی که زندگی را به درستی درک نکرده اند، چگونه می توان از مرگ و نیستی سخن گفت. اسدالله شعبانی شاعر و نویسنده کودک و نوجوان نیز که در کتاب «مهر مادر» برای دبستانی ها از مرگ سخن گفته بر این باور است که شاعران و نویسندگان باید به گونه ای بنویسند که کودکان به این باور برسند که مرگ هم بخشی از زندگی و در راستای آن است.

او طبیعت را بهترین آموزگار کودکان می داند و معتقد است: «طبیعتی که با فرارسیدن بهار از خواب بیدار می شود، درختی که جوانه می زند و شور زندگی دوباره را فریاد می کند، بهترین آموزگار کودک است؛ کودکی که هر روز، بیش از پیش از طبیعت فاصله می گیرد و یکی از وظایف اصلی شاعران و نویسندگان، آشتی دادن کودکان با طبیعت

کنج/ز جا بر کند نارسیده ترنج...»
اکرمی، ادبیات رابه دو شاخه تخیلی و غیرتخیلی تقسیم می کند و می گوید: «در ادبیات غیر تخیلی باید با کودکان به روشنی و سادگی سخن گفت و آنها را با تغییر فصل ها، گردش زمین و نو شدن طبیعت که به گونه ای رستاخیز را در خاطر زنده می کند آشنا کرد اما در ادبیات تخیلی می توان به بازنویسی حقایق علمی در قالب آثاری خیالی و سرشار از زیبایی پرداخت، همان گونه که زنده یاد صبحی در داستان عمو نوروز چنین کرده است.»

طبیعت، بهترین آموزگار
گاهی طبیعت، بزرگ ترین آموزگار انسان است؛ طبیعتی که هر سال در آستانه بهار، لباسی نو به تن می کند و سستی و پژمردگی را کنار می گذارد، ما را هم به پویایی و شادابی فرامی خواند و کسانی می توانند از این بهترین آموزگار، درس بگیرند که در حفظ و نگهداری آن بکوشند.

منصور خلیج، نمایشنامه نویس کودک و نوجوان بر این باور است که زمانی می توان با بچه ها از بهار و زندگی دوباره سخن گفت که مانند آنها پاک و زلال و چون طبیعت، روشن و شفاف باشیم. او کتاب ها و فیلم های مستند را یکی از بهترین روش ها برای پرداختن به درونمایه رستاخیز می داند و می گوید: «این گونه آثار، همچون خود طبیعت و نظام هستی، منطقی و قانونمند هستند و با زبانی روشن و شفاف از حقایق جهان سخن می گویند از این رو بهتر با کودکان و نوجوانان ارتباط می گیرند و در خاطرشان باقی می ماند.»
خلیج معتقد است: «نویسندگان و هنرمندانی می توانند برای کودکان از مرگ و در عین حال زندگی دوباره سخن بگویند که به درک درستی از زندگی رسیده باشند و گرنه چگونه می توانند از مرگی سخن بگویند که پایان زندگی نیست و شروعی دیگرگون را بشارت می دهد؟»

کارگردان نمایش «شازده کوچولو» با اشاره به ضرورت شناخت مخاطب می گوید: «تا زمانی که مخاطبان خود را نشناسیم و با ذهن و زبان آنها آشنا نباشیم، نمی توانیم آثاری ماندگار و تاثیرگذار خلق کنیم و با آنان از عشق و نفرت، زندگی و مرگ و خوبی و بدی سخن بگوییم، البته شناخت مخاطب هم شناخت مطلق و همه جانبه ای نیست و به بسیاری عوامل مانند محیط جغرافیایی، شرایط اجتماعی و... وابسته است.» خلیج دوست دارد در وهله نخست، کودکان را با زندگی، چگونگی تولد و فلسفه حیات آشنا کند آن گاه با آنها از مرگ سخن بگوید و این در حالی است که خانواده ها، مربیان و... نمی دانند چگونه پاسخ کودکی را بدهند که از آنها می پرسد: «من چطور به دنیا آمده ام؟» پس بهتر نیست به جای بیان پاسخ های گمراه کننده و اشتباه، ذهن کودکان را به بیراهه نبریم و اول خود با فلسفه زندگی آشنا شویم و سپس آن را به کودکان بیاموزیم.

این نمایشنامه نویس و کارگردان تئاتر کودک و نوجوان بر این باور است که برای دست یافتن به این حقیقت کافی است کودکان را با طبیعت و عناصر طبیعی آشتی دهیم و به آنها بیاموزیم

بچه که بودیم، هر نوروز برایمان شوق تازه ای داشت. بوی رنگ دیوارهای تازه نقاشی شده و عطر تمیزی اتاق های خانه تکانی شده، روزهای آخر اسفند را به نخستین روزهای فروردین گره می زد. به شب تحویل و هیجان رنگ کردن تخم مرغ ها، پیدا کردن سیر و سماق و سنجد از گوشه و کنار آشپزخانه و دست فرو بردن در تنگ ماهی قرمزها، به اولین دید و بازدیدها و نخستین عیدی ها، به اسکناس های نویی که پدر بزرگ ها و مادر بزرگ ها عیدی می دادند، به لباس های نو و کفش های تازه.

بهاری دیگر فرارسید؛ بهاری که آغازی دوباره را نوید می دهد و به هزار زبان با ما از بی مرگی سخن می گوید اما چطور می توان با کودکان از تولد دوباره و زندگی جاوید سخن گفت؟! جمال الدین اکرمی، نویسنده کودک و نوجوان، بر این باور است که مرگ در قصه های کودکان، عمدتاً نوعی دگر دسی و تغییر شکل ساده و کیفی به شمار می رود؛ همچنان که در حکایت های کهن، رویداد مرگ، پند آموز و عبرت انگیز و نتیجه منطقی فرآیندی است که نویسنده بدون اندوه دنبال می کند.

نویسنده کتاب «عمو نوروز» طرح مرگ در افسانه های کهن را همراه با بازی های زبانی و طنز آمیز می داند و می گوید: «در افسانه ها و قصه های قدیمی بیابانی غیر تراژیک از مرگ سخن گفته شده همچون قصه خاله سوسکه، بز زنگوله پا و... در داستان های اسطوره ای، قهرمانی و عرفانی نیز مرگ، فرآیندی گاه تراژیک، گاه شجاعانه و در بعضی موارد آگاهانه و شناخت آفرین است. مرگ شجاعانه با دانش هم همراه است و در آن قهرمان به شخصیتی الگوپذیر تاثیر گذار و نامیرا تبدیل می شود و مرگ او، مرگی نجات بخش و هشدار دهنده است البته مرگ عرفانی هم با نوعی اندیشه تکوین تکاملی انسان همراه است.»

اکرمی یکی دیگر از شیوه های بیان مرگ را پناه بردن به دنیای فرا واقعی می داند و داستان «باید به فکر فرشته بود» محمدرضا یوسفی را یکی از بهترین نمونه ها در این زمینه برمی شمارد که خواننده را با چالش واقعیت و خیال، هستی و نیستی، باور و تردید و... آشنا می کند و ذهن او را به واکاوی تناقضات ظاهری وامی دارد.

او پرداختن به مرگ یا به عبارت بهتر زندگی دوباره برای کودکان را ضرورتی انکار ناپذیر می داند و معتقد است: «گاهی طرح زیبای مرگ به خلق اثری ماندگار می انجامد و ابعاد واقعی این رویداد بزرگ را به خواننده نشان می دهد. در «قصه های مجید» مرگ بی بی، اگر چه تلخ اما کاملاً طبیعی و حاصل تکوین آدمی است. در حقیقت مرگ او اقتدر آرام صورت می گیرد که رنگ تراژیکش به حداقل می رسد یا در داستان های قدیمی ما تلاش می شود تا ذهن خواننده از ابتدا با مرگ آشنا شود. برای مثال فردوسی، در ابتدای داستان رستم و اسفندیار، ذهن مخاطب خود را با مرگ و حقیقت آن آشنا می کند، آنجا که می گوید: اگر تنبدادی برآید ز

است.»
به گفته شعبانی روحیه جست و جوگر کودکان موجب می شود که آنان به راحتی خود را از اندوه و ناراحتی جدا کنند و این لازمه زندگی است. گویی کودکان بهتر از دیگران جریان زندگی را درک کرده اند و می دانند که مرگ، پایان بخش زندگی نیست. شاعر مجموعه «پرچم سبز درخت» بر این باور است که با نوجوانان آسان تر می توان درباره مرگ سخن گفت چرا که آنان از درک بالاتری برخوردارند و حقایق را راحت تر می پذیرند. به عقیده شعبانی مرگ، حقیقتی است که احساس مسئولیت را در نوجوانان زنده می کند. در هر حال اسدالله شعبانی بر این باور است که با نوجوانان آشکار تر می توان از مرگ و زندگی سخن گفت اما بهتر است در زمان طرح مرگ به زندگی هم گریز زد و مرگ را در بستر زندگی مطرح کرد.

اطلاعیه
قابل توجه ناشران ، کتاب فروشان ، صحافان ، چاپخانه ها ، لیتوگرافی ها ، مراکز پخش ، ناشران الکترونیک ، کاغذ فروشان ، گرافیست ها و تصویرگران سراسر کشور

خانه کتاب در حال آماده سازی ویرایش جدید ((مرجع نشر ایران))
حاوی اطلاعات تمام صنوف مرتبط با نشر شامل ناشران ، کتاب فروشان ، صحافان ، چاپخانه ها ، لیتوگرافی ها ، مراکز پخش ، ناشران الکترونیک ، کاغذ فروشان ، گرافیست ها ، تصویرگران ، کتاب فروشان الکترونیک و نمایندگان ناشران خارجی سراسر کشور می باشد. برای تکمیل اطلاعات و کمک موثر به زنجیره نشر کشور ، از تمام مراکز فوق درخواست می شود اطلاعات خود را از طریق نشانی های زیر ، تا پایان بهمن ماه به خانه کتاب ارسال فرمایند . مراکزی که مایل نیستند اطلاعات آنها در کتاب ((مرجع نشر)) درج شود ، درخواست خود را به صورت کتبی به خانه کتاب ارسال نمایند .

نشانی : تهران ، خیابان انقلاب ، نرسیده به چهارراه ولیعصر ، بین خیابان فلسطین و برادران مظفر ، شماره ۱۱۷۸ ، طبقه اول
واحد کتابداری و اطلاع رسانی ؛ صندوق پستی ۳۱۳ - ۱۳۱۴۵
تلفن : ۶۶۴۱۴۹۵۰ ، داخلی های ۲۰۴ ، ۲۰۵ ، ۲۰۷ ؛ دورنگار ۶۶۴۱۵۳۶۰
پست الکترونیکی Information@Ketab.org.ir

نگاهی به هفدهمین کنگره شعر دفاع مقدس

آوای پرطنین شعر سنگر

هفدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس در حالی روز ۲۲ اسفندماه سال گذشته در بندرعباس به کار خود خاتمه داد که با به کار بستن تجربیات گذشته اجرایی و گسترش دامنه گردآوری آثار، فضای جدید و خلاقانه‌ای را نه از جنس نحوه ارسال آثار، بلکه از منظر نگاه جدید به عرصه شعر دفاع مقدس به همراه داشت. شاید نخستین نگاه جدیدی که پیش از هر موضوع دیگری مشهود است وارد شدن شعر دفاع مقدس به مرحله جدیدی از منظر رزمی به منظر عاطفی و نوستالژیک باشد.

توجه به صداهای متفاوت شاعران به ویژه صداهای جوان که هم در مرحله استانی و هم مرحله نهایی و ترکیب داوران مورد توجه قرار گرفت و در دوره نهایی داوری و به کارگیری داوران و شاعران کودک و نوجوان در این عرصه، اتفاق فرخنده‌ای بود که امسال با جدیت ویژه‌ای مورد توجه قرار گرفت. نگاه تازه به جوایز برگزیدگان و پایه گذاری جایزه‌ای با عنوان «فرصت انتشار کتاب» به مدت یک سال برای نفرات برگزیده اول تا سوم هر یک از بخش های جایزه قدس (مقاومت و پایداری جهان) جایزه ویژه زنده یاد سید حسن حسینی (شعر عاشورایی) و جایزه ویژه زنده یاد قیصر امین پور (شعر دفاع مقدس) از دیگر ویژگی های کنگره امسال بود. به موجب جایزه «فرصت انتشار کتاب» هر یک از برگزیدگان جشنواره به مدت یک سال فرصت

دفاع مقدس اتفاقات جدید دیگری را نیز در برداشت که توجه به محتوا و تولید چند کتاب به جای یک کتاب را می توان از دیگر ویژگی ها برشمرد. در این راستا یادنامه های «شمشیر باستانی شرق» ویژه سید حسن حسینی به همت سید احمد نامی، «شکفتن در آتش» ویژه زنده یاد قیصر امین پور از سوی جواد محقق و «خواب گل سرخ» ویژه زنده یاد سلمانی هراتی از سوی سید ضیاءالدین شفیعی تهیه و منتشر و کتاب «امواج ارغوانی» مشتمل بر آثار منتخب هفدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس در ۵۵۰ صفحه همزمان با اختتامیه در بین مخاطبان و مدعوین توزیع شد.

همچنین در سه روز برگزاری مراسم اختتامیه کنگره امسال به پاسداشت یاد دست اندرکاران و متولیان دوره های اولیه این کنگره به ترتیب از زنده یادان تیمور ترنج و احمد زارعی و همچنین سردار بهروز اثباتی به پاس برگزاری شش دوره نخست کنگره در روزهای اول تا سوم تجلیل به عمل آمد.

به هر حال با پشت سر گذاشتن هفدهمین دوره کنگره سراسری شعر دفاع مقدس هنوز راه های طی نشده زیادی در مسیر برافراشته نگاه داشتن پرچم دفاع ملی و آیینی مان وجود دارد که توجه به آنها می تواند شعر دفاع مقدس را هر سال پویاتر از سال قبل کند.

دفاع مقدس که به همت حمیدرضا شکار سوری و محمد کاظم کاظمی انجام گرفت نیز می تواند فرصتی برای خطای کمتر در چشم انداز آینده شعر دفاع مقدس و توجه جدی تر به نقد مقوله شعر محسوب شود. در عین حال هفدهمین کنگره سراسری شعر

دارند با دریافت حق انتشار کتاب اثری متناسب با معیارها و ضوابط بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس در ارتباط با شعر دفاع مقدس به چاپ برسانند. اختصاص یک جلسه از چهار جلسه اصلی کنگره به نقد و بررسی آثار سه دوره گذشته کنگره شعر

بازخوانی میثاق ملی

ادامه از صفحه ۱۵

اما از آنجا که نظام جمهوری اسلامی برگرفته از نظریه ولایت فقیه و لازمه آن اسلامی بودن تمام امور است، در قانون اساسی آمده است که حکم رئیس جمهوری باید از سوی مقام رهبری تنفیذ گردد. در اولین انتخابات ریاست جمهوری که با نظارت شورای نگهبان برگزار شد، پس از عزل بنی صدر در تابستان ۱۳۶۰ مرحوم محمدعلی رجایی که نخست وزیر بود به عنوان رئیس جمهور با رای مردم انتخاب شد و نخستین اعتبارنامه رئیس جمهور توسط شورای نگهبان تهیه و به امضای اعضای شورا رسید و به وسیله وزیر کشور در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری تقدیم امام خمینی (ره) شد. در هنگام تدوین و تهیه متن اعتبارنامه، پیشنهاد شد که در بالای اعتبارنامه، آیه ای متناسب با موضوع از قرآن کریم، انتخاب و نوشته شود که با توجه به اوضاع و احوال پیش آمده و توقع و انتظاری که از رئیس جمهوری نظام اسلامی وجود داشت، آیه ۴۱ سوره حج انتخاب شد: «الذین ان مکنهم فی الارض اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه و امروا بالمعروف و نهوا عن المنکر و لله عاقبه الامور»

قوه قضائیه و عدالت اسلامی

جامعیت و دقت مباحث کتاب در فصل ششم (قوه قضائیه) به اوج می رسد چه آنجا که با روشی تطبیقی تشکیلات این قوه بررسی می شود و چه در پرداختن به مبنا و مشروعیت جایگاه قاضی، احکام و مراحل صدور و اجرای حکم: «قرآن کریم که معتبرترین و اصلی ترین منبع و متن اسلامی است، در موارد مختلف از حکم به عدل و رسیدگی بی طرفانه و دور از غرض ورزی و ملاحظیات خویشاوندی و حب و بغض های مختلف سخن می گوید... در سخنان منقوله از پیامبر اکرم (ص) و امامان نیز مشی و روش آنها توجه به همین امر را می رساند، از پیامبر اسلام (ص) منقول است که فرمودند: این امت همواره در خیر و خوبی به سر می برد، مادام که راست بگوید و به عدالت حکم کند و ترحم نماید.»

با توجه به اهمیت و نقش بنیادینی که دستگاه قضا و امر قضاوت در جامعه دارد، قانون اساسی با حساسیت و دقت خاصی، متعرض این امر شده موقعیت و اهداف و وظایف قوه قضائیه را بیان کرده است. در مقدمه قانون اساسی با عنوان قضا در قانون اساسی، مسئله قضا در رابطه با پاسداری از حقوق مردم، امری حیاتی شمرده شده است.

وظایف و شیوه انتخاب رئیس قوه قضائیه، قاضی مجتهد و قاضی ماذون، حضور هیئت منصفه در جرائم سیاسی و مطبوعاتی، دادگاه های عمومی حقوقی و جزایی، برخی از عناوین مهم مورد بحث در این بخش از کتاب است. این فصل حاوی مستندات تاریخی بسیاری به ویژه در مورد سابقه و نحوه اداره تشکیلات قضایی کشور و تغییرات آن قبل و بعد از اصلاح قانون اساسی است.

فصل پایانی کتاب نیز به شوراها و برخی نهادهای خاص اختصاص دارد و در آن اشاره ای به شوراهای اسلامی شهر و روستا، شورای عالی امنیت ملی، سازمان صدا و سیما و شورای عالی انقلاب فرهنگی می شود. کتاب با متن کامل قانون اساسی ج.ا.ا. به پایان می رسد.

«مختصر حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران» را دکتر حسین مهرپور (استاد دانشگاه شهید بهشتی) تالیف و موسسه انتشارات دادگستر به تازگی در ۵۱۶ صفحه به قیمت ۷۷۰۰ تومان منتشر کرده است.

اطلاعیه

قابل توجه ناشران، کتاب فروشان، صحافان،

چاپخانه ها، لیتوگرافی ها و مراکز نشر سراسر کشور

ویرایش جدید کتاب راهنمای ناشران و

کتابفروشان ایران، چاپخانه ها، لیتوگرافی ها و

مراکز نشر سراسر کشور در قالب جدید و به

عنوان کتاب «مرجع نشر» در مرحله تهیه است

موسسه خانه کتاب با همکاری کانون ویژه پویا

از ناشران، کتابفروشان، صحافان، چاپخانه ها،

لیتوگرافی ها و مراکز پخش فعال که تمایل به درج

آگهی در کتاب فوق را دارند دعوت می نماید تا با

تلفن ۲۲۲۵۵۲۴۶ (مرکز جذب آگهی) و فکس:

۲۲۹۰۲۷۷۷ تماس حاصل نمایند

سجاد صاحبان زند

با مهسا ملک مرزبان و ترجمه دو اثر تازه از پل استر

همه ما قصه گویم

پیش از آن خلق کرده است. به طور مثال در کتاب «سفر به اتاق تحریر» بسیاری از شخصیت های رمان از آثار قبلی نویسنده وارد کار شده اند و این نکته سبب می شود تا مخاطب آثار پیشین نویسنده به نوعی با کار احساس قرابت کنند. خواننده وقتی نقاط مشترک می یابد، راحت تر کار را دنبال می کند البته نه به صورتی که مخاطبی که آثار قبلی اش را نخوانده با آن احساس دوری کند. از طرفی او نگاهی انتقادی به جامعه آمریکایی دارد و مسائل و دغدغه های مردم این کشور را بیان می کند.

استر از طرفی همیشه سازنده جریان است که مردم را با ادبیات درگیر می کند. مثلاً در همین کتاب «زندگی واقعی مردم آمریکا»...

او در این کتاب که مجموعه ای از داستان هایی است که به وسیله مردم عادی نوشته شده، این فضا را خیلی خوب نشان می دهد. استر با استفاده از قصه های مردم عادی و نویسندگان غیر حرفه ای به نوعی آنها را وارد ادبیات می کند و جریان ساز می شود و این می تواند به توجه بیشتر مردم به کتاب خیلی کمک کند. من معتقدم که همه ما قصه گوهای بالفطره هستیم و ذات بشر در هر سنی به قصه

شنیدن علاقه مند است. همه ما ممکن است در روز چند قصه را برای دیگران تعریف کنیم که گاه ممکن است چند جمله و گاه چند دقیقه طول بکشد. استر اینها را جمع آوری کرده است و در مقدمه ای که بر کتاب آورده، نوشته است که حیفش آمده این قصه های زیبا به صورت کتاب منتشر نشود. او با این فعالیت به همه مخاطبانش می گوید که می تواند قصه گوئی بالفطره باشند و باید این ماجرا را جدی بگیرند.

استر در مقدمه ای که بر این کتاب نوشته، آورده که برخی از داستان ها را نتوانسته در این مجموعه بیاورد، چراکه مخالف عرف اکثر جوامع هستند. یعنی او نگاهی اخلاق گرا به ماجرا دارد. درست است؟

استر نوعی نگاه جهانی به ادبیات دارد. به نظر او این قصه ها معرف زندگی معارف آمریکاست. در عین حال با شما هم موافقم که می گویند نگاهی اخلاق گرا در کار استر وجود دارد.

استر فضای سرد و خاصی را در کتاب «سفر به اتاق تحریر» انتخاب کرده؛ فضایی که وی آن را برآمده از یک روای واقعی می داند. به گمان شما

شکل گرفته است هر چند این هم در داستان به خوبی رنگ و جلا نمی گیرد و به نقطه ای بارز و قابل اتکا در آن تبدیل نمی شود. استر تعداد زیادی شخصیت به علاوه حوادثی را که گاه در خلال گفت و گوهای طولانی میان این شخصیت ها بازگو می شود در داستان «سفر به اتاق تحریر» گرد هم آورده که شاید به نتیجه ای موهم برسد هر چند در این هدف هم چندان موفق نمی شود چون این دقیقاً نتیجه ای است که خواننده می تواند از ابتدا آن را حدس بزند. اینجاست که نویسنده شخصاً وارد داستان می شود تا اعلام کند هنوز از ابتدای داستان هیچ زمانی نگذشته و آقای بلنک همچنان در همان موقعیت ابتدای داستان به سر می برد. یعنی با حرکت دایره وار زمان روبه رو هستیم هر چند نویسنده چندان تمایلی به استفاده ظریف و هنرمندانه از این دایره وار بودن زمان ندارد. بنابراین فراهم می تواند روزی همچون امروز باشد.

استر البته در این اثر بیش از آنکه از شم پلیسی سایر آثارش بهره برده باشد صرفاً از سردی و انجماد فضای ابهام گونه و شک برانگیزی که داستان در آن شکل گرفته برخوردار است یعنی داستان در عین حال که از فضای منجمد این دوره ادبی برخوردار است از هیجانات خاص دیگر داستان های استر همچنان تهی است که گاه خواننده را برای ارتباط برقرار کردن در داستان با مشکل مواجه می کند. شاید تاکید

پل استر یکی از نویسندگانی است که همواره مورد توجه مخاطبان جهانی و به ویژه ایرانی ها قرار داشته است و ترجمه و انتشار اغلب آثار این نویسنده به فارسی شاهدهی بر این مدعاست. به تازگی دو کتاب از استر با ترجمه مهسا ملک مرزبان منتشر شده و گفت و گویی که در پی می آید، درباره این دو کتاب است. افزون بر این کتابی نیز به زودی از پل استر منتشر می شود که کارشناسان آن را نقادی جدی بر سیاست های دولت آمریکا در دوران جورج دبلیو بوش دانسته اند.

در حالی که بسیاری از نویسندگان معاصر در ایران چندان شناخته شده نیست، نویسنده ای مانند پل استر این اقبال را داشته که بخش عمده ای از آثارش به فارسی ترجمه شود و در عین حال مورد استقبال قرار گیرد. شما دلیل این نکته را چه می دانید؟

به گمان من بخش مهمی از توجه جهانی به پل استر به نوع نگاه او به ادبیات برمی گردد. نوع نگاه او به خوانندگان آثارش و به ویژه ایرانی ها خاص است و این نکته را می توان در چند گفت و گوی اختصاصی او با نشریات ایرانی دید. من این نوع نگاه را خیلی می پسندم. استر نویسنده ای نیست که کارش را بدون توجه به مخاطب بنویسد و نسبت به او بی تفاوت باشد. برای این نویسنده مهم است که آثارش از سوی چه کسانی، به چه زبان هایی ترجمه شده و چه خواننده هایی داشته باشند در کنار این نوع توجه، قطعاً می توان به سبک کاری و شیوه نوشتار او اشاره کرد که متأثر از نوع نگاهش (توجه به مخاطب) است. به نظرم دنیای امروز توانسته با این سبک و نوع نوشتن خیلی خوب ارتباط برقرار کند. ترجمه کتاب های استر به زبان های مختلف نشان از این توجه جهانی دارد و تلاش نشری مثل افق نیز که حق انتشار آثار این نویسنده را خریده و به انتشار آثار او همت کرده، در توجه خوانندگان ایرانی به این نویسنده بی تاثیر نیست.

آیا می توان به این دو نکته، نکته دیگری افزود؟ مثلاً موضوعاتی که او انتخاب می کند...

بله. موضوعاتی که او انتخاب می کند جهانشمول و فراگیر هستند. او از طرف دیگر مدام در حال ارتباط برقرار کردن میان آثار خود و آثاری است که

این فضا چقدر می تواند نشانگر فضای ذهنی پل استر به عنوان یک نویسنده پس از جنگ سرد باشد؟

ترسیم چنین فضایی قطعاً مرتبط با فضای ذهنی اوست. این نویسنده در حال زندگی در چنین فضایی است و به طور حتم از آن تاثیر می پذیرد، همان طور که همه ما از فضایی که در آن زندگی می کنیم تاثیر می پذیریم و بر آن تاثیر می گذاریم. آن چیزی که شما در آثار استر به آن اشاره می کنید و مورد توجه ما ایرانی ها نیز هست، فضایی است که ما در حال تجربه کردنش هستیم و از آن می هراسیم. جهان امروز فضایی سرد و ماشینی را بر روابط بشری حاکم کرده است و استر منتقد این فضا است که شاید یکی دیگر از دلایل توجه ما به او، به نمایش در آوردن این فضا باشد. با وجود همه اطلاعاتی که سرعت ارسال و دریافت آن به کسری از ثانیه رسیده است نمی توان بر اساس اطلاعات موجود هیچ تعبیر ماندگاری بنا کرد چرا که علاوه بر ندانستن صحت و سقم آنها، هر لحظه نیز این اطلاعات با دگرگونی مواجه می شوند و حتی ممکن است برخی از این اطلاعات ناقص اطلاعات قبلی باشد. این موضوع فضای سردگمی و توهم ایجاد می کند و استر در این کتاب (سفر به اتاق تحریر) بر این موضوع، مستقیماً و غیر مستقیم صحنه می گذارد.

با توجه به آخرین رمان پل استر که در نقد سیاست های بوش نوشته شده، شما چقدر او را نویسنده ای سیاسی می دانید؟

به گمان من استر نویسنده روزگار خویش است و طبیعی است که موضع گیری های سیاسی روشنی داشته باشد و حتی آن را به شکلی در آثار خودش منعکس کند. به گمان من این در واقع وظیفه اصلی نویسنده است.

کتاب «سفر به اتاق تحریر» با دو ترجمه و به طور همزمان منتشر شد. چرا این اتفاق افتاد؟

به گمان من از سوی ناشران حرفه ای و با سابقه نباید شاهد چنین رفتارهای باشیم، چراکه این کار اتلاف وقت و انرژی ناشر و مترجم است. به ویژه وقتی شعار رعایت قانون حق مؤلف را می دهیم، وقتی ناشری اعلام می کند که حق انتشار آثار نویسنده ای را از او خریده، ترجمه مجدد و انتشار آن آثار از سوی دیگران حقیقتاً کاری غیر حرفه ای است، اما متأسفانه اتفاقی است که بارها شاهد آنیم.

نویسنده بر فضای انتزاعی داستان همچنان بر ملالی که تعمداً بر فضای داستان سایه انداخته می افزاید؛ فضایی که سراسر آن در یک اتاق می گذرد و نویسنده همچنان بر این خصیصه اثرش پایبند است که حتی اجازه نداده تخیل شخصیت اصلی داستان (آقای بلنک) لحظه ای از فضای واقعی پیرامونش - که یک اتاق معمولی با میز تحریر و دوربینی است که هر دقیقه یک عکس از او می گیرد - کنده شده و به فضاهای تازه تر پرت شود. اینکه نویسنده ای در یک اتاق آدم هایی را ببیند و این افراد هر کدام گوشه ای از زندگی اش را به یادش بیاورند البته حرف تازه ای نیست هر چند به نظر می رسد این افراد هر کدام زمانی از سوی خود نویسنده خلق شده و گهگاه مورد تعدی او هم قرار گرفته اند. گاه به نظر می رسد همسانی شخصیت ها با آقای بلنک در مورد مسائلی که به زمان گذشته مربوط است به نوعی او را هم جزئی از معماری دراماتیک این اثر به حساب می آورد؛ زمانی که شاید سی سال از آن گذشته است هر چند ظاهراً آقای بلنک به بیماری فراموشی دچار است و باید دائماً همه چیز را به یادش بیاورند تا آنجا که اسم تمام اشیای پیرامونش، حتی دیوار را روی آنها با برچسبی چسبانده اند که دچار مشکل نشود. او به خوبی فضای فراموشی را به تصویر می کشد؛ فضایی که در زندگی آمریکایی چندان قریب نیست.

شکل گرفته است هر چند این هم در داستان به خوبی رنگ و جلا نمی گیرد و به نقطه ای بارز و قابل اتکا در آن تبدیل نمی شود. استر تعداد زیادی شخصیت به علاوه حوادثی را که گاه در خلال گفت و گوهای طولانی میان این شخصیت ها بازگو می شود در داستان «سفر به اتاق تحریر» گرد هم آورده که شاید به نتیجه ای موهم برسد هر چند در این هدف هم چندان موفق نمی شود چون این دقیقاً نتیجه ای است که خواننده می تواند از ابتدا آن را حدس بزند. اینجاست که نویسنده شخصاً وارد داستان می شود تا اعلام کند هنوز از ابتدای داستان هیچ زمانی نگذشته و آقای بلنک همچنان در همان موقعیت ابتدای داستان به سر می برد. یعنی با حرکت دایره وار زمان روبه رو هستیم هر چند نویسنده چندان تمایلی به استفاده ظریف و هنرمندانه از این دایره وار بودن زمان ندارد. بنابراین فراهم می تواند روزی همچون امروز باشد. استر البته در این اثر بیش از آنکه از شم پلیسی سایر آثارش بهره برده باشد صرفاً از سردی و انجماد فضای ابهام گونه و شک برانگیزی که داستان در آن شکل گرفته برخوردار است یعنی داستان در عین حال که از فضای منجمد این دوره ادبی برخوردار است از هیجانات خاص دیگر داستان های استر همچنان تهی است که گاه خواننده را برای ارتباط برقرار کردن در داستان با مشکل مواجه می کند. شاید تاکید

فراموشی آمریکایی

کاوه قاسمی: «سفر به اتاق تحریر» درباره پیرمردی در یک اتاق است؛ پیرمردی که لباس خواب و دمپایی چرمی پوشیده و در حالی که بر لبه تختش نشسته است، دستانش را روی زانویش گذاشته و به کف اتاق خیره شده است. در اتاق، وسایلی هست که هریک با برچسبی یک کلمه ای مشخص شده اند. روی میز نوشته شده؛ میز و روی لامپ؛ لامپ او کیست؟ این جا چه می کند؟ پیرمرد پاسخ هیچ یک از سوالات را نمی داند. پیرمرد هیچ به یاد نمی آورد. او درگیر مسائلی بس بزرگتر و مهم تر است.

پل استر را باید نویسنده ای دانست که در خلأ موجود پس از جنگ سرد پا به عرصه گذاشته است. او نویسنده ای است که خود را گرفتار یک ژانر نمی کند و با فرارفتن از مرز ژانرها، فضایی متفاوت و در عین حال داستانی خلق می کند. به همین دلیل می توان از فضای پلیسی «سفر به اتاق تحریر» نوشت و از فضای منتقدانه آن یاد کرد که آمریکا و زندگی آمریکایی را با نکته سنجی قابل توجهی به نقد می کشد؛ داستانی درباره یک جنگ منطقه ای که مربوط به قبایلی ظاهر آسرخپوست می شود. به نظر می رسد استر باز هم خواسته به نوعی تمدن آمریکایی را به انتقاد بگیرد؛ تمدنی که بر پایه جنگ و نابودی قبایل بومی آنجا

گذری بر «غزلیات شمس تبریزی» با گزینش و مقدمه دکتر شفيعی کدکنی

انتقاد شاگرد به استاد

محمد رضا شفيعی کدکنی که در طول سال های اخیر همه همت خود را بر تصحیح و بازخوانی متون کهن و کلاسیک فارسی صرف کرده است، این بار با انتشار مجموعه دو جلدی غزلیات شمس تبریزی دین خود را به ادبیات فارسی ادا کرد. وی که سال ها قبل نیز منتخبی از این غزلیات را منتشر کرده بود در این کتاب دو نکته را به طور اخص مورد توجه قرار داده است؛ نخست آنکه تعداد اشعار، افزون بر کتابی است که پیش تر منتشر شده بود و دیگر آنکه مقدمه ای که مولف بر این تصحیح آورده، اعتباری افزون به آن بخشیده است. گزینش حدود هزار و هفتاد و پنج غزل و دویست و پنجاه و شش رباعی، حذف ابیاتی از غزل که با معیار انتخاب وی سازگار نبوده اند و شرح کوتاه و گاه بلند غزل ها بخشی از همان نکته ای که در پی افزوده شدن اشعار به این مجلد در پی داشته است.

مقدمه دکتر شفيعی از چند بخش تشکیل شده است که اگر چه همه بخش ها خواندنی و آموزنده اند، اما آن بخشی از مقدمه که به لحاظ فنی و محتوایی به شعر مولانا و اندیشه اش و بوطیقای زندگی مولانا و شعر وی می پردازد، انصافاً حاوی نکته هایی است که تاکنون درباره آن کمتر کسی سخن گفته و به چنین نتایج درخشانی رسیده است. اما ذهن جمال شناسانه شفيعی کدکنی و غور و فحوص در متون و به خصوص کار طاقت سوزش در نظام فرهنگی خراسان کهن، که همگی این شاعران از جمله مولانا تا آنجا برخاسته اند، نشان می دهد خواننده که با متنی روان و ساده اما حاوی نکات بسیار برای تعمق و اندیشه در کار و کردار مولانا روبه رو است که کمتر کسی از چنین منظری به اندیشه مولانا نزدیک شده است. این بخش از مقدمه نیازمند شرحی مبسوط تر است و نگارنده امیدوار است که روزی کمر همت بر میان بندند و خود را از اقیانوس و خیزاب های بلند مولانا به ساحل پرتاب کنند و اثری را که بسیاری در انتظار قلم ایشان در این زمینه اند، انتشار دهند. البته شفيعی در بخش هایی از مقدمه به اشارت این وعده ها را داده است.

مقدمه کتاب با شرح احوال و آثار مولوی آغاز می شود که اگر چه همه آنها در کتاب های دیگر آمده اما در اینجا نظم و ترتیب قاعده مندی پیدا کرده است. این مقدمه با آنکه وی سعی کرده کوتاه باشد و مانند منشآت و قطعه های ادبی دیگران نباشد و خواننده را در جریان چند آگاهی لازم در خصوص زندگی و ویژگی های اسلوب غزل سرایی مولوی قرار دهد اما تا ۱۴۱ صفحه ادامه پیدا می کند. در بخشی دیگر از این

مقدمه آمده است: «وی مردی است از طراز بلند ترین قله های معنویت بشری و ستون های استوار معارف انسانی که دست کم در عرصه تمدن وسیع اسلامی و در قلمرو معارف این فرهنگ کسی به عظمت او نیامده است و در یک چشم انداز وسیع تر می توان او را در شمار چند متفکر بزرگ تاریخ بشر به حساب آورد.» مولف به دنبال این مطلب، داستان یکی از یاران مولوی را نقل می کند که در حضور مولوی آه می کشد و «حیف» می گوید که شمس را زیارت نکرده است. مولوی مدتی خاموش می ماند و سپس می گوید: «اگر به خدمت مولانا شمس الدین تبریزی نرسیدی، به روان مقدس پدرم به کسی رسیدی که از هر تار موی او هزار شمس الدین آونگان است و در ادراک سر سر او حیران.»

شفيعی سپس داستانی عجیب از کتاب «شاهنامه حقیقت» نقل می کند که اگر چه کاملاً افسانه ای و بی ارتباط با عصر مولوی است، اما وی را به پرسش های جالب توجه برمی انگیزد؛ «این قضیه می تواند نمایشگر بسیار نکته ها در باب شمس تبریزی و مولوی و ارتباط روحی آنان با یکدیگر باشد. آیا منظور نشان دادن این حقیقت نیست که شمس، چیزی نیست مگر بازتابی از روح مولوی یا آینه ای که مولوی تجلیات عاطفی و روحی خود را در آن مشاهده می کند؟ خود اوست اگر چه به ظاهر در آینه نقش بسته و اگر جمال او را از برابر آینه برداریم، آینه می ماند و بس و آن همه نقش و نگار معنوی از میان می رود: «شمس تبریز خود بهانه ست/ماییم به حسن لطف ماییم.»

مولف همچنین بر این عقیده است که شمس زنجیره معیارهای سابق مولوی را درید و به او آموخت که در آن سوی عرف و عادت ها می توان در جهانی دیگر زیست و از جمله اینکه بعد از شمس برای مولوی «مردمان ساده و زلالی همچون صلاح الدین زرکوب ارزشی بسی والاتر داشتند حتی اگر می محض بودند و از خواندن و نوشتن بی بهره. از نظر مولانا پیر کسی است که متصف به صفات حق باشد.»

از نظر دکتر شفيعی کدکنی؛ «با اینکه دیوان کبیر تصحیح استاد فروزانفر به دست بزرگ ترین مولوی شناس قرون و اعصار فراهم آمده است، ولی هنوز هم خالی از اشکال ها و نقص هایی نیست. می توان گفت در این دیوان هنوز حجم قابل ملاحظه ای از شعر دیگران وجود دارد که کار را بر هر پژوهنده ای دشوار

می کند.» شاگرد نامدار استاد البته در برخی از غزل ها اشتباهات استادش را هم محترمانه گوشزد کرده و درک و دریافت خود از غزل را با اشاره به زمینه و زمانه ای که مولانا می زیست و همچنین منابع موجود مستند آورده و آن را در معرض داوری خواننده قرار داده است. اما ایراد روشی که شاگرد نامدار بر استاد فرهیخته اش می گیرد این است که «استاد فروزانفر به جای انکار اقدام نسخه ها، بیشترین بهره را از نسخه ای برده است که قریب به یک قرن بعد از وفات مولانا کتابت شده بود و از آنجا که نسخه ای جامع و خوش خط بوده است، همان را اساس کار خود قرار داده است؛ در صورتی که قواعد جهانی تصحیح متن، در این گونه موارد، چنین ایجاب می کند که از نسخه های کهن تری که حجم کمتری دارند، به عنوان پایه و اساس کار استفاده شود. به همین دلیل در کنار شعرهای دخیلی که از دیگران در چاپ استاد فروزانفر وارد شده است، در آنچه عین گفتار مولانا بوده نیز ضبط ها در مواردی اصیل و درست نمی نماید.»

بدون تردید سخنان دکتر شفيعی در بخش «قلمرو عاطفه و اندیشه ها» نشان از دید گسترده و قابل تعمق وی دارد. اصولاً دنبال کردن یک اندیشه و توضیح آن در غزل های عارفانه و عاشقانه ناشی و سرشار از شور عاطفی است که طغیان آن گوینده را نیز با خود می برد و در عین حال کاری است بسیار دشوار که خواهی نخواهی محقق را به رغم میل و نیت خود به تفسیر و تاویل هایی می کشاند که پیش فرض های ذهنی محقق به آن جهت می بخشند. وی در پایان این مقدمه نوشته است: «شیوه تفسیر ما، شیوه فیلولوژیک و تاریخی است؛ همان شیوه ای که استادان فروزانفر و نیکلسون در شرح مثنوی اختیار کرده اند. یعنی تمام کوشش ما بر این بوده است که خواننده را در حال و هوای فرهنگی شعر مولانا و فضای معرفتی عصر او قرار دهیم.» شفيعی در ادامه آورده است: «به زبان ساده بگوییم؛ کوشش ما بر آن بوده است که نشان دهیم مولانا و معاصران او از این کلمه یا اصطلاح چه می فهمیده اند نه اینکه ما در قرن بیست و یکم از آن چه می توانیم بفهمیم، این که ما از این غزل ها چه می توانیم بفهمیم، مرزی ندارد. هر کسی می تواند هر چه دلش خواست در این غزل ها بیابد.» به باور وی به تعداد لحظه های بی شمار خوانندگان این غزل ها می توانیم معنی هایی

برای هر مصرع فرض کنیم و این یعنی بی نهایت. همان طور که شفيعی در این مقدمه ادعا کرده به شیوه و روش خاص خود در تفسیر شعرها به شیوه فیلولوژیک و تاریخی در همه موارد وفادار مانده و در اشاره به معارفی که ساختار ذهن مولوی را تشکیل داده، ید بیضا نموده اند، اما بخشی از سخنان بالا در اثبات صحت روش تفسیرشان - که البته روش مفسران دیگر نیز هست با بضاعت ذهنی به مراتب کمتر - بسیار اغراق آمیز است.

وی در بیان اندیشه، تبدل امثال و تجدد امثال که ظاهراً هر دو را به جای هم به کار می برد و تغییر لحظه به لحظه هستی می نویسد: «مولانا این تغییرات آن به آن و لحظه به لحظه هستی را در یکی از غزلیات خود به قدری ملموس و محسوس بیان کرده است که مایه شگفتی است. قبل از اینکه اصل غزل را بخوانید به شأن نزول این غزل، یا علت سرایش آن توجه کنید.» وی در ادامه آورده است: «بر اساس روایت مناقب العارفین افلاکی که در این مورد سندی برای نپذیرفتن آن نداریم و اصل موضوع تقریباً قابل قبول است، یکی از شاهزاده خانم های معاصر مولانا، نقاشی را نزد مولانا فرستاده بود تا تصویری از مولانا برای آن شاهزاده خانم تهیه کند. آن نقاش، یکی از نقاشان زبردست عصر بود در کار تصویر اعجاز می کرد.» شفيعی درباره این روایت آورده است: «نقاش در برابر مولانا ایستاد و تصویری از او تهیه کرد. بعد از مدتی احساس کرد آنچه اول دیده بود آن نبود، در طبقه دیگر رسمی دیگر زد. چون صورت را تمام کرد باز شکل دیگر نمود. در بیست طبق گوناگون صورت ها نشست و چندان که نظر را مکرر می کرد، دیگرگون می دید.»

شفيعی کدکنی در این دو جلد سعی کرده فهم غزلیات و رباعیات شمس را برای خواننده امروزی آسان کند. شیوه وی در این کار همانند آثار گذشته ای که تصحیح کرده و شرح داده است، حل تمامی معضلات و مشکلات متن برای خواننده است، به نحوی که خواننده در کنار خواندن هر غزل با دریایی از اطلاعات لغوی نحوی عرفانی، حدیث و رجال، جغرافیایی و تاریخی روبه رو می شود که تا پیش از این و در کتاب های مشابه مواجه نشده بود. شفيعی البته پیش از این هم گزیده ای از دیوان کبیر شمس را در سال ۱۳۵۲ با همین اسلوب و شیوه انتشار داده بود که در تمامی این سال ها با اقبال علاقه مندان شمس و مولوی روبه رو و بیش از چهل بار تجدید چاپ شده است.

گذری بر «زنی بدون کیف دستی» اثر شهریار زمانی

عبور از سرگستگی

مونا شایقان: «زنی بدون کیف دستی» را شهریار زمانی نوشته و انتشارات افراز آن را در شمارگان ۱۱۰۰ نسخه و قیمت دو هزار تومان در سال ۱۳۸۷ به بازار کتاب عرضه کرده است.

یافتن آرمانشهر زمینی از زمان باستان تا روزگار کنونی همواره موضوعی قابل بحث بوده است و البته اغلب نافرجام مانده است. نافرجامی آرمانشهر از طرفی به خاطر نامحدود بودن مرزهای ذهنی انسان است و از طرفی به دلیل محدودیت زمان حیات و اساساً حیات مادی اوست. به همین دلیل آرمانشهر در نظریه های مادی، فرجامی جز شکست را تجربه نکرده است اما زمانی که پای مذهب به میان می آید، جریان کاملاً دگرگون می شود. مذهب و بنیادهای اعتقادی که بر جهانی غیر مادی تاکید ویژه دارند، مرزهای حیات را می گشایند و از این منظر، افق گسترده تری را پیش چشم انسان در جست و جوی کمال قرار می دهند که با دید محدود مادی امکان پذیر نیست و به

بن بست می انجامد. شخصیت های «زنی بدون کیف دستی» همه به نوعی در جست و جوی آرمانشهر خویش روزگار می گذرانند. «مریم» دخترک جست و جوگری است که به کلیشه های دوره خود تن نمی دهد و با جدیت تمام در پی رسیدن به حقیقتی است که فکر می کند باید در محیط پیرامونش پیدا کند. او نمی خواهد بازنده میدان نبرد تفکر باشد و از میان بازیگری و تماشاچی بودن با اطمینان خاطر، بازیگری را انتخاب و در صحنه روزگار نقش خود را ایفا می کند. با این توصیف او هرگز نمی تواند نسبت به زندگی و به تبع آن گزینش اندیشه، منفعل باشد. او در هر چیزی که به نظرش نشانی از گمشده خود باشد، غور می کند و به آن چنگ می زند؛ خواه موسیقی و ساز، خواه ادبیات، فرهنگ و اجتماع و خواه عرفان و سلوک. اما سایر شخصیت ها کم و بیش مسیری ثابت را می پیمایند. پدر مریم، روشنفکر سرخورده ای است که از مسیر فلسفه راه پیموده و جز تلخی نصیبی نداشته، مشت در هوا کوبیده و بی آرمان است. اما عموی او کم و بیش راه های مختلفی را تجربه کرده و هنوز سرگردان مانده است. تنها شخصیتی که به نوعی ثبات ذهنی دارد، «حمید» پزشک رزمنده ای است که داوطلبانه به جبهه می رود و از مرزهای عقیدتی و جغرافیایی کشورش دفاع

می کند. او به نجات جان انسان سوگند خورده اما اسلحه به دست می گیرد و با این وجود، تکلیف خود را با راهش مشخص کرده و هدف خود را نابودی ظلم می داند. در ابتدا مریم و حمید دو دنیای کاملاً متفاوت دارند با فصل های اندک مشترکی که همان حقیقت یابی است اما دست سرنوشت این دو خط را در نقطه ای به هم پیوند می زند و مسیر هر دو را مشخص می کند. در ابتدا هر دو متزلزل می شوند؛ مریم شیفته عقیده حمید شده اما از دست شستن از دنیای خود هراسان است. با جدا شدن این دو شخصیت در برهه ای از داستان، این دو خط و این دو جهان به طور موازی پیش می روند تا زمانی که هر دو تصمیم خود را گرفته اند و این تصمیم نتیجه یکسانی دارد؛ انتخاب عقیده. مریم دنیای رویایی و بهشت خود را در جایی جست و جو می کند که پدرش به آن نظر نکرده است چرا که عقیده ای که در این داستان به حمید نسبت داده می شود، نیازمند نوعی جسارت از خود در گذشتن است که زیستن در مرگ و با مرگ آن را می طلبد. انتخاب بین جاودانگی روح یا جسمی که بیهوده هر لحظه ممکن است با خوئی جاری بر بینی نابود شود، فاصله زندگی و مرگ را از بین می برد و مرزی پدید می آورد که زیستن در آن همان حقیقتی است که مریم بی آن است.

کتاب در قاب سینما

مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی در دوره جدید فعالیت خود (از ابتدای سال ۱۳۸۵) با توجه به سیاستگذاری کلان معاونت امور سینمایی و سمعی و بصری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره تحقق سینمای ملی در دو زمینه «دینی بودن، شرقی بودن و ایرانی بودن» و «سینمای حقیقت، هویت و امید» متولی حمایت و مشارکت در تولید فیلم های سینمایی اول و دوم، فیلم های مستند بلند، نیمه بلند و کوتاه، فیلم های کوتاه داستانی و تجربی - حرفه ای و فیلم های انیمیشن بلند و کوتاه شده است.

«همراه با سینمای نوین ایران در سی امین بهار پیروزی انقلاب اسلامی» عنوان کتابی است که در حاشیه بیست و هفتمین جشنواره بین المللی فیلم فجر از سوی مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی انتشار یافته است. این اثر در پی معرفی بخش های مختلف مرکز، زمینه های مختلف فعالیت آن و همچنین ترسیم افق های آینده مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی است. این مرکز در بخش آموزش و پرورش به توسعه و تکامل آموزش های حرفه ای سینما در قالب برپایی کارگاه های تخصصی سینما، همکاری آموزشی و پژوهشی با دانشگاه ها و مجامع علمی - فرهنگی کشور مانند دانشگاه تهران و دفتر امور فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، می پردازد. علاوه بر این ها، مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی با چاپ و انتشار کتاب های تخصصی حوزه سینمای منتقد، تجربی و انیمیشن، تلاش دارد با استفاده از رسانه کتاب در جهت بالا بردن سطح اندیشه علاقه مندان گام بردارد.

واحد امور بین الملل این مرکز نیز تمام تلاش خود را متوجه معرفی فرهنگ غنی ایرانی - اسلامی در مجامع فرهنگی دنیا کرده است. این واحد می کوشد تا در مرحله اول به تعامل با کشورهای اسلامی را برقرار سازد و در گام بعدی با کشورهای آمریکای لاتین، آفریقا و خاورمیانه، ارتباطات فرهنگی را نهادینه کند. اداره امور بین الملل مرکز وظیفه ارسال فیلم های سینمایی و آثار کوتاه مستند، داستانی تجربی و انیمیشن را نیز به ده ها جشنواره معتبر بین المللی برعهده دارد.

«همراه با سینمای نوین ایران» با یادآوری فیلم هایی که در جشنواره بیست و هفتم تحت حمایت مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی ساخته شده اند به معرفی سابقه کاری و دستاوردهای این مرکز می پردازد. «پستیچی سه بار در نمی زند»، «حیران»، «دوزخ، برزخ، بهشت»، «شبهانه روز» و «صندلی خالی» به ترتیب با کارگردانی حسن فتحی، شالیزه عارف پور، بیژن میرباقری، کیوان علیمحمدی و امیر بنکدار و در نهایت سامان استرکی، آثاری بودند که در جشنواره فیلم فجر سال جاری با تهیه کنندگی این مرکز به جشنواره راه یافتند هر چند در بخش های «جام جهان نما» مسابقه فیلم های اول و دوم، مستند های بلند، نیمه بلند و کوتاه و فیلم های کوتاه داستانی، شاهد تعداد قابل توجهی فیلم های مرکز بوده ایم. مرکز سینمای تجربی با برگزاری جلسات نکوداشت از مستندسازان بنام و فعالان عرصه سینمایی کشور تقدیر به عمل آورده است. نکوداشت های دکتر احمد ضابطی چهرمی، فرهاد ورهرام، مرتضی پورصمدی، فرشاد فرشته حکمت، محمد مقدم، زنده یاد بابک بیات، عاطفه خادم الرضا و بزرگداشت زنده یاد استاد علی حاتمی تعدادی از جمله نشست هایی است که در آن ها بزرگان عرصه سینما و به ویژه سینمایی مستند و تجربی، مورد تقدیر قرار گرفته اند.

ماندانا عبقری از «امپراطوریس اصطلبل» و «بازی زندگی» می گوید

بازی در فاصله صحنه و زندگی

«امپراطوریس اصطلبل» و «بازی زندگی» عنوان دو نمایشنامه از ماندانا عبقری است که چندی پیش در قالب یک کتاب از سوی نشر افراز به چاپ رسید. «امپراطوریس اصطلبل» تلاش دارد با زبانی طنز زندگی انسان تنها را به تصویر بکشد. در این نمایشنامه آدم هایی را می بینیم که به جای توجه به هویت و شخصیت یکدیگر، بیشتر در فکر کسب مطامع دنیوی از قبل ارتباطات انسانی شان هستند. در نمایشنامه دوم که «بازی زندگی» نام دارد، یک زوج جوان مشکلات و سختی های زندگی اهالی تئاتر را روایت می کنند. اجرای «بازی زندگی» در بخش هایی چون بازیگری جوایز متعددی از چند جشنواره را به خود اختصاص داده است. ماندانا عبقری علاوه بر نمایشنامه نویسی در عرصه بازیگری تئاتر هم فعال است. او در سال ۸۵ با بازی در نمایش «دولت عشق» به کارگردانی علیرضا دهقانی، بر صحنه تالار وحدت حضور یافت و در تعدادی از تئاتر های تلویزیونی مانند «زن، زیتون، زندگی» و «برتقال بنفش» به ایفای نقش پرداخت.

چرا این دو نمایشنامه را در یک کتاب، به همراه هم چاپ کردید؟

با توجه به توصیه ناشر در مورد چاپ کتاب که از الگوی صفحه آرایی خاصی پیروی می کند، مجبور بودم دو نمایشنامه را کنار یکدیگر قرار دهم. با این که نمایشنامه های دیگری را نیز به رشته تحریر در آورده ام، اما به دلایلی این دو متن را برای چاپ در کنار هم و در یک مجموعه مناسب دیدم. پیش از هر چیز گمان می کنم فضای طنز هر دو نمایشنامه نوعی شباهت را میان این دو اثر ایجاد می کند. پس از این شباهت کلی در فضای نمایشنامه ها، وجود دو شخصیت زن و مرد در هر دو اثر، به عنوان تنها شخصیت های موجود، از دیگر عوامل تشابه «امپراطوریس اصطلبل» و «بازی زندگی» است. آخرین نکته ای که می توان از آن به عنوان وجه اشتراک نمایشنامه های مورد بحث نام برد بن مایه یکسان در آنهاست.

بن مایه مشترکی که به آن اشاره می کنید، چیست؟ «امپراطوریس اصطلبل» و «بازی زندگی» هر دو سازوکار فکری یکسانی را دنبال می کنند و سعی در ارائه یک معنا دارند که به زعم من در مقام نویسنده، بن مایه عشق و امید است. البته این معنا در هر کدام از نمایشنامه ها از مسیری متفاوت القا می شود. از این گذشته، عشق و امید در این دو نمایشنامه متوجه امور یکسانی نیست. شاید بتوان گفت که در «امپراطوریس اصطلبل» عشق و امید در بستری انسانی نگریسته می شوند اما در نمایشنامه دوم این عشق و امید متوجه خود تئاتر است.

شما از چه تکنیک هایی برای ارائه طنز در کار اول استفاده کردید؟

تلاش کردم تا کار را به طنز موقعیت از نوع انتقادی، اجتماعی نزدیک کنم. البته از تکنیک های طنز کلامی نیز استفاده کرده ام. در نمایشنامه اول با استفاده از طراحی صحنه که محیط یک کافه را نشان می دهد و به منظور نشان دادن وضعیت آشفته زندگی شخصیت نمایش از تکنیک «اسلپ استیک» بهره گرفته ام. علاوه بر اینها برای ایجاد فضایی طنز به جای شخصیت، آدم ها را به «تیپ» تبدیل کردم. چرا داستان «امپراطوریس و اصطلبل» در یک کشور

اسپانیایی زبان اتفاق می افتد؟

اولین دلیل این است که برای من نوشتن نمایشنامه با یک جرقه یا بارقه در ذهنم آغاز و پس از آن کل نمایشنامه متولد می شود. از دیگر سو تصور می کنم نخستین احساس نویسنده در انتخاب زمان و مکان نمایشنامه مهم ترین دلیل باشد. مقصودم این است که زمان و مکان نمایشنامه برای من همان بارقه است؛ بارقه ای که قصد و تصمیم عقلانی ای در قبال آن وجود ندارد. اما پس از آن، شکل گیری شخصیت ها در یک تابلوی ذهنی و در تناسب با زمان و مکان صورت می گیرد. سن و سال آدم های نمایش، طرز لباس پوشیدن شان، آداب و رفتارشان و نوع برقراری ارتباط آنها، همگی در تناسب با همان بارقه شکل می گیرد. در واقع یک تابلوی ذهنی از تصویری تار به یک تصویر واضح تبدیل می شود و این گونه است که نمایشنامه، آرام آرام شکل می گیرد.

می توانید برای این روند مصداقی در نمایشنامه ذکر کنید؟

در نمایشنامه امپراطوریس اصطلبل، نقطه ابتدایی نمایشنامه یعنی زمان و مکان ایرانی نیست. در ادامه، شکل رابطه بین «خوزه» و «ریتا»، شخصیت های نمایش، ازدواج های ریتا و در واقع ابعاد شخصیت پرسوناژها نیز با فرهنگ ما تطابق ندارد. شادی ذاتی لایه های زیرین شخصیت ها، رنگ و لعاب زندگی آنها، سماجت و پافشاری در به مقصود رساندن اهدافشان، پرحرفی ها، بلند حرف زدن و خنده های قهقهه آمیزشان، غرولندها و حتی تصویری از لباسی پر از رنگ های درخشان بر تن بازیگران نیز با همان تصویر و نقطه اولیه سازگار است و در کل ذهن را به سمت کشورهای اسپانیایی زبان می کشاند.

آیا وضعیت زبانی «بازی زندگی» که از الگوی زبانی شاعرانه و موزون پیروی می کند، سبب خدشه دار شدن شخصیت پردازی نمی شود؟

در نمایشنامه «بازی زندگی» برش هایی از زمان های متفاوت زندگی آدم هایی کلیشه ای در کنار هم چیده شده است؛ آدم هایی که شخصیت آنها به طور ناخودآگاه در ذهن خواننده مدون شده و آشناست، گویی در زمان خواندن نمایشنامه نیازی به تعریف شخصیت آنها نیست. در این نمایشنامه با ساده ترین نوع شخصیت پردازی روبه رو هستیم و

در این میان هیچ نکته پیچیده ای در طول کار برای کشف رمز شخصیت ها گنجانده نمی شود و مسئله قابل تامل برای خواننده، تنها همذات پنداری با آدم های نمایش در برش های زندگی آنهاست. زبان شعرگونه و موزون نمایش در بخش کودکی «مانی» و «بمانی» یادآور شعرها و بازی های کودکانه است که همه ما نوستالژی این زبان کودکانه را همیشه در ذهن خود مرور می کنیم. در دوران جوانی آدم های نمایش زبانی موزون دارند که ما را به یاد زمزمه های شاعرانه می اندازد.

همان طور که از متن نمایش برمی آید، مانی بازیگر تئاتر است. با توجه به شغل او، استفاده از جملات تمرین های بیان تئاتر که آنها هم شعرگونه است در واقع کمک موثری به باور موقعیت شخصیت ها می کند. مانی و بمانی دو جوان علاقه مند به تئاتر و دارای ادبیات خاص خود هستند. این ادبیات، زبان شعرگونه آنهاست. مانی و بمانی در طول زندگی مشقت بار خود هرگز از عشق دست نکشیده اند و این در زبان و روحیه شاعرانه آنها مشخص می شود و در نهایت هارمونی بین برش های مختلف زندگی این دو به نظر من با هارمونی کلمات و جملات مطابقت پیدا می کند.

مانی و بمانی چرا در این وضعیت ناگوار قرار گرفته اند؟

این واقعیت محض زندگی بسیاری از مشتاقان تئاتر است که با شور و اشتیاق تحصیلات آکادمیک، تجربی، کارآموزی و... را پشت سر می گذارند تا به رویای تئاتر دست پیدا کنند اما این رویا دست نیافتنی می شود. «بازی زندگی»، زبان اعتراض عاشقان ناکام تئاتر است؛ بازی تلخ زندگی خیلی ها که عوامل زیادی بین آنها و صحنه فاصله انداخته است.

این دو نمایشنامه را در چه سبک هایی طبقه بندی می کنید؟

به لحاظ فرمی کمدی اما در واقع رئالیستی هستند. موقعیت و زبان این دو نمایشنامه فضایی کمیک را ایجاد می کند. از دیگر سو درونمایه کار واقع گراست چرا که حقایق محض زندگی انسان ها را بیان می کند؛ البته با چاشنی رمانتیک که این رمانتیسیم از لایه های حسی در روابط میان شخصیت ها سرچشمه گرفته است.

«مثل شاخه ترنج»، «روزهای مندرس» و «خاک نغمه‌ها» سه مجموعه شعر از سروده‌های عباس باقری است که اخیراً از سوی انتشارات سوره مهر منتشر شده است. همزمان «نه پنجره نه ای کاش» گزیده‌ای از موفق‌ترین سروده‌های این شاعر سیستانی نیز از سوی انتشارات تکا به بازار آمد. عباس باقری متولد ۱۳۳۴ زابل علاوه بر این که لیسانس ادبیات را از دانشگاه تهران گرفت، از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مدرک درجه ۱ و درجه ۲ هنری دارد. وی مدتی مسئولیت اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی زابل را به عهده داشت و هم‌اکنون مدیر امور فرهنگی دانشگاه علوم پزشکی شهرستان زابل است. عباس باقری همکاری با مطبوعات را از سال ۵۱ آغاز و آثارش را در اغلب مطبوعات آن زمان منتشر می‌کرد و در حال حاضر نیز با مجله کیهان فرهنگی و مجله شعر (به‌عنوان سردبیر) همکاری دارد. این شاعر سیستانی حدود ۱۷ دفتر شعر در کارنامه دارد که نخستین دفتر شعرش «تبعید در آفتاب» در سال ۶۱ منتشر شد. مثنوی «ایوب در باد»، «باران تلخ»، «افکار در عاشورا»، «خانه سرودها» و... عناوین برخی دیگر از کتاب‌های او را تشکیل می‌دهند.

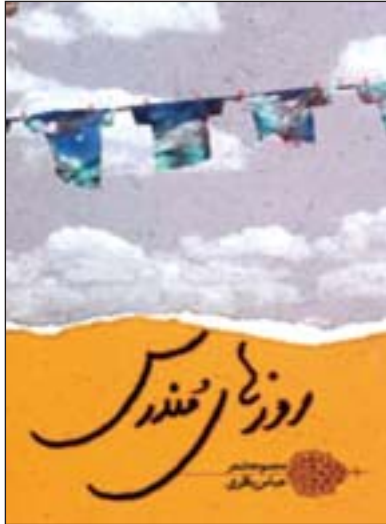
عباس باقری از سروده‌های خود می‌گوید

سیستان را به شعر کشیده‌ام

ادبیات فارسی طی یک قرن اخیر بی سابقه بود است. اما در یک مورد جای تامل و تاسف دارد و آن این است که اگرچه در شعر امروز هنجارشکنی‌ها و عادت‌ستیزی‌هایی صورت گرفته اما یک اتفاق دیگر هم در این حوزه رخ داده است و آن این که غزل امروز کم‌کم از مضمون و محتوا تهی شده است. در واقع از اندیشه خالی شده است و تنها شکل و صورت غزل است که خواننده را اقناع می‌کند اما اندیشه و تفکر در آن جایی ندارد. این هم برمی‌گردد به جهان بینی شاعران ما و به این موضوع که شاعران ماکتر با ادبیات امروز جهان آشنا هستند و نتوانسته‌اند اندیشه و احساس خود را که برآمده از فطرت و روح شاعرانه است با تولید علم و اندیشه در جهان همراه و هماهنگ کنند. اگر شاعران نسل امروز - که این همه زیبا شعر و غزل می‌سرایند و بر لحظات زودگذر نقشی ماندگار می‌زنند - با موضوع و محتوای شعر بیشتر خود را درگیر کنند، جهان بینی خود را تقویت کنند و افق دید خود را گسترش دهند، قابلیت ترجمانی چنین شعرهایی می‌تواند شعر و ادبیات امروز ما را جهانی کند. شاید یکی از علل مهجور ماندن و در غربت خود زیستن شعر معاصر فارسی این باشد که به جهت موضوعیت نتوانسته هنوز خاستگاه خودش را پیدا کند و ما باید این را در شعر جوان امروز تبلیغ و ترویج کنیم. اگر جز این باشد، شاعر امروز ما فقط به زیباشناسی و مسائل زیبایی‌شناسانه شعر توجه می‌کند نه به عناصر اصلی در شعر که همانا اندیشه و مضامین تازه است.

ارزیابی شما از شعر دفاع مقدس طی سه دهه اخیر چیست؟ در واقع شعر دفاع مقدس چه تحولی را طی کرد تا به این مرحله رسید؟

من همه گزیده اشعار شاعران انقلاب و دفاع مقدس را که در صد دفتر گردآمده و از سوی انتشارات تکا وابسته به موسسه نمایشگاه‌های ایران منتشر شده است، مطالعه کرده‌ام. البته این اشعار بخشی از ادبیات امروز ما را تشکیل می‌دهد، نه همه آن را. وقتی این اشعار را مرور می‌کنیم، با آثار درخشانی مواجه می‌شویم اما هنگامی که سراغ آثار شاعرانی رفتیم تا نیاز روحی مرا تأمین کند، متأسفانه دست خالی برگردیم. وقتی آثار این دسته از شاعران را ورق زدیم و در مقام مقایسه با شاعران امروز که برخاسته از تفکرات دهه اخیرند، برآمدیم، احساس کردم شاعرانی که سن و سالی از آنها گذشته و حکم پیشکسوتان را داشته و نگاهی روشنفکرانه به شعر و ادبیات دارند در برخی از مقاطع حتی نتوانسته‌اند شعر خودشان را همپا و همراه شعر شاعران نسل اول و دوم انقلاب بالا بکشند. احساس می‌کنم شاعرانی که هیچ ادعایی ندارند و تجربه و شناخت خوبی از شعر و هنر پیدا کرده‌اند، شعرشان متعالی تر و ناب تر از دیگران است؛ هم در ساختار هم در استحکام و هم در ارتباط گیری با مخاطب. اگر این برآیند زیبایی که از صورت و محتوا در شعر این دسته از شاعران وجود دارد با جهان بینی و تفکر روز توام باشد، شعر امروز ما می‌تواند بهتر از شعر شاعرانی که در دهه‌های قبل از انقلاب ظهور کرده‌اند باشد و در یک کلام باید گفت که مهم‌ترین ضعف امروز ما کمبود اندیشه در شعر است.

است. مادر جهان امروز زندگی می‌کنیم و باید سهمی بایسته و روشن از جهان امروز و مخاطبان خود در شعر داشته باشیم.

من جواب سوالم را در مورد تحول فرم و محتوا در شعر شما نگرفتم. می‌خواهم بدانم نقطه عطف تحول در شعر شما کدام یک از این هفده دفتر است که منتشر کرده‌اید؟

تصور من بر این است که نقطه عطف تحول در شعر من که در طول سی سال سرودن شعر ایجاد شد، همان دفتر «خانه سرودها» است.

در واقع ساختاری که برای شعر خودم تعریف کردم، به بهترین وجه در این دفتر متجلی است و آخرین کتاب شعر من «روزی کبوتری...» که الان از سوی انتشارات فصل پنجم در دست چاپ است، به تصور من نگاه تازه تری به جهان دارد چراکه دربرگیرنده برخی مفاهیم اجتماعی در قالبی ویژه و با نگاهی متفاوت است.

سروده‌های سه مجموعه شعر «مثل شاخه ترنج» و «روزهای مندرس» و «خاک نغمه‌ها» که هر سه اخیراً از سوی انتشارات سوره مهر منتشر شده، به چه دلیل در سه دفتر تنظیم و تدوین شده‌اند؟

در آن مقطع زمانی انتشارات سوره مهر سه مجموعه شعر از من چاپ کرد که «خاک نغمه‌ها» سروده‌های بسیار کوتاه مرا دربرمی‌گیرد.

من اشعار این سه مجموعه را به صورتی از هم تفکیک کردم، یعنی شعرهای کوتاه را در دفتر «خاک نغمه‌ها» آوردم و شعرهایی که سپید است را در «روزهای مندرس» جای دادم و شعرهایی که از نوعی وزن نیمایی برخوردار است و دارای نوعی وزن عروضی است را در دفتر «مثل شاخه ترنج» گردآوری کرد. در این تفکیک و تدوین یک نگاه محتوایی هم تأثیرگذار بود.

شاعران نسل امروز در غزل سرایی نوآوری‌هایی دارند که در شعر شاعران چند قرن اخیر دیده نمی‌شود مثلاً هم به لحاظ محتوا، هم به لحاظ شکل و فرم دگرگونی‌هایی در غزل امروز دیده می‌شود که خواننده را غافلگیر می‌کند.

دقیقاً همین گونه است. من هم معتقدم تحولی که در دهه اخیر در شعر فارسی شکل گرفته، در تاریخ

اتفاقاً من به این نظریه معتقدم و همیشه گفته‌ام ما باید جهان را در اقلیم خودمان تعریف کنیم. چنان که شعر آمریکای لاتین، اگر جایگاهی جهانی پیدا کرد به سبب معرفی اقلیم و منطقه و جغرافیای زیست خودشان در این اشعار بوده است. شاعر اقلیم خودش، جغرافیای زیست خودش و فضای بومی خودش را جهانی کرده است نه این که در یک شهر کوچک آمریکای لاتین بنشیند و از فضای پست مدرنیسم و فرهنگ جهانی شدن سخن بگوید. چنین نگاه و نگرشی را خودم قبول ندارم. این که دیگر شاعران وطنی چنین روشی را در شعر پیش می‌گیرند، برای من قابل احترام است، اگرچه موافق آن نباشم. لابد این گروه از شاعران برای خودشان جایگاهی را قائل شده‌اند. من عقیده دارم که ما باید منطقه و اقلیمی که در آن زندگی می‌کنیم را با استفاده از فرهنگ و آداب و رسوم خودمان در شعر متجلی کنیم تا از این طریق جایگاه شعرمان را جهانی کنیم. اگر مصادیق جهانی شدن در شعر ما وجود داشته باشد، یعنی قابلیت ترجمانی، تصویر، مضمون و محتوا از آن خود ما باشد، شعر ما به راحتی جایگاه خودش را در شعر جهان پیدا می‌کند.

شعر شما از چه زمانی به لحاظ فرم و محتوا متحول شده است؟ اگر اجازه بدهید سوال خودم را به این صورت مطرح می‌کنم که از مجموعه «تبعید در آفتاب» تا رسیدن به «روزهای مندرس» چه مراسلی را طی کردید؟

تصور من این است که هر روز ما و هر شعر ما باید توأم با تحول باشد. اگر درون خودمان را پیرایش نکنیم و درجه‌های تازه تری رو به ذهن و ضمیر خود باز نکنیم، نمی‌توانیم ادبیات و نیاز نسل امروز را بشناسیم و جهان امروز و نیازهایش را تشخیص بدهیم و بر اساس آن شعر و اندیشه خود را شکل بدهیم. یقیناً ما هر روز در حال تحول هستیم. این که تحول در درازمدت خودش را نشان می‌دهد یک ضرورت و نوعی نیاز است و بر اساس رصد کردن واقعیت‌های جهان امروز شکل می‌گیرد. چه بسا واژگان ما هم بر اساس همین رصد کردن‌ها در حال تحول و تغییر است. می‌توان گفت که تحول فکر و اندیشه و به تبع آن تحول شعر و ادبیات، اجتناب‌ناپذیر

آقای باقری! نخستین دفتر شعر شما در چه سالی و با چه عنوانی منتشر شد؟

اولین مجموعه شعر من «تبعید در آفتاب» بود که در سال ۱۳۶۱ منتشر شد. در آن مقطع زمانی «تبعید در آفتاب» جزو اولین کتاب‌هایی بود که در حوزه شعر و ادبیات انقلاب منتشر می‌شد. شهرت این کتاب از مرزهای کشور فراتر رفت به گونه‌ای که تا مدت‌ها هم مطبوعات و هم رسانه‌های خارج از کشور به آن پرداختند. «تبعید در آفتاب» سرشت، ضمیر، اقلیم و جغرافیای خشک زادگاهم، سیستان را به نمایش می‌گذاشت. در واقع شعرهای این دفتر برآیندی بود از نگاهی که من به آن منطقه و محیط داشتم. نگاه و سرشت روستاییان و سرنوشت آنها در این اشعار رقم خورده بود یعنی تجلی و تبلور آداب و فرهنگ بومی ما بود.

در آن سال‌ها پس از انتشار «تبعید در آفتاب»، مجموعه‌ای با عنوان «مثنوی ایوب در باد» را هم منتشر کردم که یک مثنوی درباره منطقه سیستان از قبل از اسلام تا دوران معاصر بود. در واقع این کتاب شامل اطلاعات تقریباً جامعی از منطقه سیستان بود و خشکسالی‌ها، قحطی‌ها و ظلم و ستم‌های حکام به گونه‌ای در این مثنوی انعکاس پیدا کرد.

در واقع تاریخ اجتماعی-سیاسی این منطقه و جغرافیای سیستان را که در نمایی از تصویر شکل گرفته بود، روایت کرده‌ام. بعد از آن «باران تلخ» را منتشر کردم که در قالب سپید بود، پس از آن هم «افکار در عاشورا» را به بازار عرضه کردم که اولین دفتر شعر من در حوزه دفاع مقدس محسوب می‌شد. به دنبال آن کتاب «خانه سرودها» را منتشر کردم که می‌توان گفت تحولی در شعر من به حساب می‌آید و به گونه‌ای مرا با تفکر و اندیشه شعر امروز آشنا کرد.

«باران تلخ» نخستین مجموعه شعر شما در قالب سپید بود. آیا در آن زمان سرودن شعر را در قالب کلاسیک آغاز کرده بودید؟

نه. من ابتدا سرودن شعر را در مضامین آزاد شروع کردم. مثلاً اشعاری که در دفتر «تبعید در آفتاب» آمده، غالباً ساختاری آزاد و نیمایی داشتند. فقط «ایوب در باد» بود که در قالب مثنوی سروده شده بود و شکل کلاسیک داشت.

آیا در قالب غزل هم کار کرده‌اید و تجربه سرودن غزل را هم دارید؟

در قالب غزل، سروده‌هایی داشتم که همه آنها را جمع‌آوری کردم و اگر خدا بخواهد و ناشری پیدا کنم، سال آینده آن را به دست چاپ خواهم سپرد. **شما مجموعه «خانه سرودها» را تحولی در کار خود می‌دانید. این تحول بیشتر در صورت بود یا معنا و به تعبیر امروز این تحول در فرم بیشتر متجلی است یا در محتوا؟**

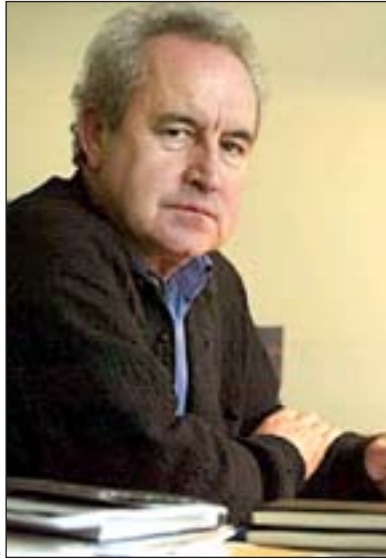
این تحول بیشتر در جهان بینی بود. در واقع خروج از حوزه اقلیم و رصد کردن نوین جهان امروز به شمار می‌رفت.

وقتی بحث خروج از اقلیم را در شعر مطرح می‌کنید، این نظریه را چگونه تبیین می‌کنید که می‌گوید برای جهانی شدن در هنر و ادبیات، ابتدا باید بومی بود؟

جان بنویل از نگاهش به ادبیات امروز جهان می گوید

بوکر سطحی شده است

کارمند دفتری در شرکتی هواپیمایی به دست آورد. مزایای جانبی آن شغل به او امکان داد که جهان را ببیند. می گوید: آدم هایی خرده پا بودند، آدم هایی خرده پا، شریف و آبرومند که زندگی شان بسیار محدود بود. ترک فوق العاده زود هنگام خانه از جانب من برایشان سخت بود و اکنون که به پشت سر نگاه می کنم، می فهمم که چقدر سنگدل بوده ام. بنویل خودش را خودآموخته تمام عیار می داند. به این معنی که می خواهد تمامی آموخته هایی را که داشته به خوبی نشان دهد. به همین دلیل است که حرف هایش انباشته از ارجاع های ادبی است. در طول چهل دقیقه ای که با هم بودیم، بنویل از بکت، پینتر، داستایفسکی، روی فاستر، هنری جیمز، گور ویدال، توماس هاروی، بیتس و جویس حرف می زد. او می داند که ممکن است از نظر شخصیتی و نوشتاری پرطمطراق و مغلق به نظر برسد به همین دلیل مثل وودی آلن با یک شانه بالا انداختن از کنار آن می گذرد. قهرمان داستان دریا پس از بحثی طولانی درباره ماهیت هستی می گوید: ممکن است دیوانه شوم. بنویل تأکید می کند که نوشتن در نهایت کاری تقریباً ملموس است. نویسنده ها دقیقاً مثل آدم های دیگر هستند، جز اینکه ذهنشان اندکی مشغول تر است.

باشد. جوایز بسیار دیگری برای ادبیات داستانی کم مایه و سطحی وجود دارد. باید یک جایزه معتبر برای ... (مکت می کند): ... کتاب های واقعی وجود داشته باشد. بنویل دانشگاه نرفته است. به محض آنکه به اندازه کافی بزرگ شد، شهر محل زادگاهش را در ایرلند ترک کرد و شغلی به عنوان

گذرانده. دریا به دلیل فضای شاعرانه اش از سوی منتقدان تحسین شده است. این واقعیت دارد که وزن جزئیات و توصیفات گاهی اوقات برای این داستان بیش از اندازه زیاد است. حداقل از نظر ظاهری گاهی وقت ها در طول چندین صفحه هیچ اتفاق مهمی نمی افتد اما مهارت بنویل در این است که شکستن رویه سطحی مسائل، تغییرات درونی عظیم در آدم به وجود می آورد. بنویل می گوید: رمان دریا از نوع متعارف کتاب های بوکر نیست و آرزوی می کند موفقیت آن پیام به تأخیر افتاده را به ناشران برساند: داستان ادبی می تواند سودآور باشد. در این عصر انباشته از تصویر این بسیار مهم است. می گویم قطعاً همه داستان های برنده جایزه من بوکر ادبی هستند؛ سگرمه های بنویل درهم می رود. بله، برنده بوکر کتابی ادبی خواهد بود اما احساس می کنم طی ۱۵ سال گذشته حرکت مستمری به سوی عوام گرای و وجود داشته است. معتقدم و البته کاملاً از این عقیده جانبداری می کنم که امسال رجعتی به روزهای بهتر دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ بود. ترکیب هیات داوران بسیار مناسب بود. از کمدین های جدی یا چهره های سرشناس رسانه ها استفاده نکرده بود و به نظرم این همان چیزی است که جایزه من بوکر باید

جان بنویل یکی از نویسندگانی است که هر چند در جایزه های ادبی موفق به دریافت نشان برتر و رمان هایش با استقبال روبه رو شده، اما آثار معدودی از او به فارسی ترجمه شده است. یکی از معدود آثار بنویل رمان دریا است که چندی پیش به قلم اسدالله امرایی به فارسی ترجمه شد. وی که بابت انتشار این کتاب برنده جایزه بوکر نیز شده، جزو آن نویسندگانی محسوب می شود که خیلی کم و به ندرت تن به مصاحبه می دهند. وی در این مورد می گوید: ما نویسندگان آدم هایی خجالتی هستیم. شما می خواهید ما را با زور به میان روشنایی هل بدهید تا روشنایی کورمان کند و ما این نکته را می دانیم و از آن دوری می کنیم. وی می افزاید: خوشبختانه من خیلی احساساتی نیستم و خودم را درگیر این مسائل نمی کنم. بنویل را نویسنده ای سختگیر می نامند؛ عنوانی که او پس از چهارده رمان با حالتی از تسلیم و خستگی قبول می کند. کتاب هایش به بحث های سنگین فلسفی می پردازد و زبانش هرازگاهی اسرارآمیز است. همگی این حالت ها در دریا وجود دارد. رمان درباره مردی است که پس از مرگ همسرش به جایی می رود که روزگاری در کودکی تعطیلات تلخ و تکان دهنده ای را در آنجا

در هفته گذشته از نظر انتشار کتاب های چاپ اول، انتشارات سوره مهر با بیست و چهار عنوان کتاب پرکارترین ناشر؛ محمدطاهر آل شبیر خاقانی با یازده عنوان پرکارترین مولف؛ و منوچهر یگدلی خیمه با چهار عنوان پرکارترین مترجم بوده اند.

شاخص های آماری کتاب های بزرگسال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
ارزاترین کتاب	۱۵۰۰۰ ریال	دعای لایه، ناشر: ادای کوزل، چاپ: ۶، ۴۰ صفحه، ۱۰۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۴۴۲۰۰۰ ریال	نویسنده: چاپ ۱، ۴۴۲ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه Christine Koerner, USMLE step 2 CK: Lecture notes Pediatrics, ناشر:
بیشترین نوبت چاپ	۱۱۱ مرتبه	رساله توضیح المسائل، محمدتقی پوهنت، ناشر: دفتر حضرت آیدالله العظمی محمدتقی بهجت، ۵۰۳ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۲۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۴۰۰۰۰۰ نسخه	فارسی عمومی (کتاب رشته غیر از رشته زبان و ادبیات فارسی)، گروه مولفان، ناشر: دانشگاه پیام نور، چاپ: ۴، ۲۳۸ صفحه، ۱۹۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۵۰ نسخه	امکان سنجی، برای تجزیه و تحلیل کسره اشکاف زبان فارسی، با روش الطیاق انکو، محصول برجین خان، ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، چاپ: ۱، ۱۵۶ صفحه
بیشترین صفحه	۳۶۹۲ صفحه	زبان آموز، چاپ: ۱۴، ۵۰۰۰ نسخه ۸, 8 Hornby, Oxford advanced learner's dictionary of current English, ناشر:
کمترین صفحه	۱۶ صفحه	فلسفک و یاد، زینب رستمی باستانی، ناشر: لیونرفراند، چاپ: ۱، ۳۰۰۰ نسخه، ۵۰۰۰ ریال

شاخص های آماری کتاب های کمک درسی

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
ارزاترین کتاب	۶۰۰۰ ریال	انتخاب اولیا، با فارسی پخوانیم و بنویسیم اول دبستان، زینب پیرفارس، ناشر: دفسرا، چاپ: ۲، ۶۴ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۱۴۰۰۰۰ ریال	زیست شناسی عمومی گیاهی و جانوری، حسن ابراهیمزاده، ناشر: مرکز نشر دانشگاهی، چاپ: ۴، ۹۳۶ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۲۴۷ مرتبه	زبان و ادبیات فارسی پیش دبستانی، سوم و دوم دبستان، محمد جوکار، ناشر: بین المللی کاج، ۴۰۰ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۹۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۳۰۰۰۰ نسخه	کتابچه سوالات طبقه بندی شده نوبت: کتاب کار علوم تجربی کلاس پنجم دبستان، نصرالله جلالی، ناشر: مهد دانش، چاپ: ۸۷، ۱۹۶ صفحه، ۱۶۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۵۰۰ نسخه	هندسه (الفهسی)، ویژه کارکنان به کارشناس معمار، امیررضا رومی زاده، ناشر: عصر کتابی، چاپ: ۱، ۴۴۴ صفحه، ۵۸۰۰۰ ریال

تعداد ناشران در این هفته	تعداد کتاب های بدون نوبت	تعداد پدیدآورندگان		تعداد کتاب های مستند
		مؤلف *	مترجم	
۵۲۷	۱۸۴	۴۰۸	۲۰۵	۴۴

* مؤلف: نامی پدیدآورندگان (راهنما نویسنده، نامی، گردآورنده، مصحح و...) به جز مترجم

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش کتابداری و اطلاع رسانی خانه کتاب* و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می شود. از شنبه ۱۷/۱۲/۸۷ تا چهارشنبه ۲۱/۱۲/۸۷، ۱۸۸۱ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتاب ها در موضوع کودک و نوجوان و سپس ادبیات بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات دین، علوم عملی، آموزشی و کمک درسی و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتاب های منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تعداد *	ترجمه	چاپ اول	چاپ تجدید	تهران	شهرستان	شمارگان متوسط	نوع صفحه
۱	کلیات	۴۰	۲۸	۲	۱۶	۲۴	۲۲	۸	۲۴۰	۲۱۱
۲	فلسفه و روانشناسی	۷۱	۲۷	۲۴	۲۲	۲۹	۲۹	۱۲	۲۲۶	۲۲۹
۳	دین	۲۵۹	۲۲۱	۲۸	۱۱۶	۱۴۳	۱۱۳	۱۴۶	۲۴۷	۲۹۰
۴	علوم اجتماعی	۱۸۹	۱۵۸	۲۴	۱۲۱	۶۸	۱۷۸	۱۱	۲۰۵	۲۷۴
۵	زبان	۵۹	۵۶	۳	۱۸	۴۱	۲۴	۶	۴۰۸	۲۱۸
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۶۴	۴۹	۱۵	۲۵	۳۹	۲۷	۷	۲۲۰	۲۹۸
۷	علوم عملی	۴۴۱	۱۸۴	۵۹	۱۴۵	۱۱۶	۱۸۸	۵۳	۴۵۴	۲۹۵
۸	هنر	۵۵	۴۱	۱۴	۳۴	۲۱	۴۴	۱۱	۲۱۴۸	۱۷۴
۹	ادبیات	۴۶۱	۲۲۱	۳۵	۱۴۷	۱۱۹	۲۴۲	۵۴	۳۳۸	۲۵۲
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۹۱	۷۷	۱۴	۲۹	۴۲	۸۲	۸	۲۳۸	۳۰۰
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۴۰۹	۴۰۸	۱	۴۶	۱۶۳	۱۹۹	۱۰	۵۷۰۰	۲۰۸
۱۲	کودک و نوجوان	۳۳۷	۱۹۷	۱۴۰	۶۸	۲۶۹	۳۲۰	۱۷	۴۳۸	۵۵
	جمع بندی	۱۸۸۱	۱۵۰۲	۳۷۹	۷۱۷	۱۰۸۴	۱۸۶۸	۳۱۴	۳۰۳۴	۲۵۱

* تألیف: به نامی اثری اطلاع می شود که ترجمه باشد. اثری چون تصحیح، تئو، گردآوری، تحقیق، شعر و نقاشی آن
** منظور از موضوع آموزشی و کمک درسی، کتاب های است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان مربوط است و مخاطبان آنها دانش آموزان از پیش دبستانی تا دوازدهم هستند.

شاخص های آماری کتاب های کودک و نوجوان

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
گرانترین کتاب	۹۶۰۰۰ ریال	ماجراهای ناگوار، جلد های ۴ تا ۶، نویسنده: استیو کینگ، ناشر: فدایی، چاپ: ۱، ۳۵۰ صفحه، ۳۳۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۴۱ مرتبه	ریاضیات کودکان کتابخانه ای ریاضی برای کودکان سنین قبل از دبستان، لیلی لکنجی، ناشر: کودک آموز، ۴۰ صفحه، ۷۵۰۰ نسخه، ۱۱۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۵۰۰۰ نسخه	فکر کن، رنگ کن، طعم نیازی، ناشر: برف، چاپ: ۱۲، ۱۸ صفحه، ۴۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۰۰۰ نسخه	طنی کوچولو و طوطی، تألیف: صادقین حقیقی، ناشر: طرازان ایماز، چاپ: ۱، ۱۲ صفحه، ۱۱۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۵۸۶ صفحه	دختر مهربان، کالین فالکنر، جواد سیدآزاده، ناشر: ققنوس، چاپ: ۵، ۱۶۵۰ صفحه، ۹۰۰۰۰ ریال

انتقاد یک نویسنده آمریکایی در ششمین سالگرد جنگ عراق

اشتباه بزرگ ینگه دنیا

در ششمین سالگرد تجاوز آمریکا به عراق بسیاری از شخصیت‌های فرهنگی و نویسندگان به نقد عملکرد این دولت پرداختند که از جمله آنها می‌توان به توماس ریک نویسنده کتابی با عنوان «قمار» اشاره کرد. این نویسنده معتقد است که حمله آمریکا به عراق، بزرگ‌ترین اشتباه تاریخ سیاست خارجی این محسوب می‌شود. وی که مقاله‌نویس «وال استریت ژورنال» و «واشنگتن پست» نیز هست در مصاحبه‌ای با «انسان پابلیک ریویو» ضمن تشریح آخرین کتاب خود که به این موضوع اختصاص دارد، بار دیگر درباره تحولات اخیر عراق به ویژه بعد از اعلام طرح جدید باراک اوباما برای خروج سربازان جنگی آمریکا از عراق تا پایان سال ۲۰۱۰ و باقی ماندن ۵۰ هزار سرباز پشتیبان در این کشور، اظهار نظر کرد. توماس ریک که کتاب او طی چند وقت اخیر در مرکز توجه رسانه‌ها قرار داشته، معتقد است با وجود اعلام طرح اوباما، احتمالاً همه نیروهای جنگی آمریکا تا پایان سال ۲۰۱۰ از عراق خارج نخواهند شد. ریک در ادامه می‌گوید: «ما هنوز در نیمه جنگ هستیم. اوباما تصمیم گرفته نیروهای آمریکا را تا سال ۲۰۱۱ از عراق خارج کند، ولی به نظر من بیش از آن که اوباما بتواند سیاست آمریکا در عراق را تغییر دهد، عراق اوباما را مجبور به تغییر سیاستش خواهد کرد.» به عقیده ریک، مشکل اینجاست که تا وقتی نیروهای آمریکایی با هر عنوانی در عراق نگه داشته شوند، مجبور خواهند بود بجنگند و کشته خواهند شد. این روزنامه‌نگار با اشاره به کاهش موج خشونت‌ها در عراق گفت: «موج خشونت‌ها تا کنونی است و شاید هم وضع امنیتی به طور قابل توجهی بهبود پیدا کند ولی به لحاظ سیاسی و استراتژیک این گونه نخواهد بود.» نویسنده کتاب «قمار» معتقد است جنگ عراق بزرگ‌ترین اشتباه تاریخ سیاست خارجی آمریکا بوده ولی مردم این کشور هنوز هم عمق این فاجعه را نفهمیده‌اند.

افراوان او از جنایات رژیم صهیونیستی را به همراه داشت. موراکامی در مقاله‌ای، رفتار ناعادلانه و غیرانسانی رژیم صهیونیستی در قبال فلسطینیان را محکوم کرد. موراکامی انتقاد خود را از همان مراسم پایانی نمایشگاه کتاب بیت المقدس که با حضور مقامات رژیم صهیونیستی برگزار شد، عنوان کرد. وی باین حال پس از بازگشت به کشورش با انتشار مقاله‌ای کاملاً انتقادی در نشریه ادبی «شونجوبی بونگئی» این انتقادها را به شکلی کاملاً عیان مطرح ساخت و نوشت: «صهیونیسم سیاستی را اتخاذ کرده که به کلی موجب محاصره فلسطینیان در نوار غزه و کرانه باختری شده است؛ سیاستی که حقوق پناهندگان را برای بازگشت به سرزمین‌شان نادیده می‌گیرد و تنها در راستای حفظ منافع یهودیان است و این عادلانه نیست.» وی در ادامه آورده است: «آنها هنوز نتوانسته‌اند درک کنند که سیاست‌شان در قبال مردم فلسطین اشتباه است. فعالیت اقتصادی در فلسطین بسیار محدود شده و مردم فلسطین هر وقت بخواهند جایی بروند، مجبورند از پست‌های بازرسی متعددی عبور کنند.» موراکامی همچنین در ادامه این مقاله نوشته است: «مردم فلسطین آزادی لازم را برای سکونت در جایی که راحتند، ندارند. آنها در کشورشان استقلال ندارند.»

او با بیان این که رژیم صهیونیستی دچار ضربه روحی شده، عنوان کرده است: «در سفرم به اسرائیل شاهد بودم که در یک پست بازرسی، سرباز اسرائیلی یک خانواده فلسطینی را از خودرو پیاده کرد و بدون علت، پدر خانواده را مقابل چشمان فرزندانش کتک زد.» وزارت خارجه رژیم صهیونیستی در واکنش به انتقادهای شدید موراکامی، سیاستی دوگانه در پیش گرفت. آنها با ادعای این که به ابراز عقیده این نویسنده ژاپنی درباره شرایط کنونی احترام می‌گذارند، اظهار کردند: «متأسفیم که موراکامی برداشت‌های غلطی از درگیری در اسرائیل دارد و حقیقت را نمی‌داند!» حجم اندک مطالعه فرانسوی‌ها یکی دیگر از اخبار مهمی بود که در ابتدای سال جاری از سوی رسانه‌های این کشور عنوان شد. نتایج جدیدترین نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد دو سوم شهروندان فرانسوی‌ها با مطالعه می‌کنند یا اصلاً کتاب نمی‌خوانند. این نظرسنجی در حالی از کتاب‌خواندن فرانسوی‌ها حکایت دارد که فرانسه به پایتخت فرهنگ و ادبیات اروپا شهرت دارد. بر اساس این نظرسنجی، از هر سه شهروند فرانسوی، دو نفر (یعنی ۶۴ درصد) سالانه کم‌تر از ۱۰ دلار برای خرید کتاب هزینه می‌کنند و ۳۰ درصد اصلاً کتاب

جایزه برای کتاب منتقدانه علیه آمریکا

لاورنس فریدمن تاریخ‌نگار بریتانیایی توانست جایزه «لیونل گلبر» را با کتابی درباره سیاست خاورمیانه از آن خود کند.

این جایزه ادبی که از سوی لیونل گلبر دیپلمات کانادایی بنیان نهاده شده در نوزدهمین سال فعالیتش بخشی را به کتبی که در حوزه بین‌الملل نوشته شده اختصاص داده است. کتاب «گزینه دشمنان: تقابل آمریکا با خاورمیانه» برنده یک جایزه ۱۵ هزار دلاری در کانادا شده است. این کتاب از سوی انتشارات دابل دی کانادا منتشر شده است. نواروبین دبیر جایزه گلبر درباره این کتاب اظهار داشت: «اگر کسی بخواهد تنها یک عنوان کتاب انتخاب کند که به وسیله آن قصد شناخت خاورمیانه را داشته باشد و آشوب‌های سسی سال اخیر این خطه را بررسی کند، باید بی‌درنگ این کتاب را انتخاب کند. این جایزه به صورت سالانه از سوی بنیاد لیونل گلبر و با همکاری بخش مطالعات بین‌الملل دانشگاه تورنتو و همچنین با همکاری مجله آمریکایی «سیاست خارجی» برگزار می‌شود.»

بزرگداشت روز جهانی شعر

نخستین مراسم جهانی روز شعر روز اول فروردین برابر با ۲۱ مارس برگزار شد. هدف از این اقدام حمایت از تنوع زبانی از طریق بیان شعری و همچنین حفظ زبان‌های در خطر عنوان شد، چراکه مطالعات یونسکو در مورد وضعیت شعر طی دو دهه گذشته نشان می‌دهد که با وجود تکرر و تنوع فعالیت‌های شعری و افزایش تعداد شاعران و توجه ملت‌ها و جوامع به حفظ سنت‌ها و بیان شفاهی هنوز شعر به عنوان یک وسیله اصیل بیان فرهنگی و هنری در رسانه‌ها و نظام‌های آموزشی جایگاه واقعی خود را نیافته است. حال آنکه جهان امروز با نیازهای زیبایی‌شناسی برآورده نشده فراوانی روبه‌رو است که اگر نقش اجتماعات، مناسبات و ارتباطات مردمی به عنوان ابزاری برای ارتقای سطح آگاهی عمومی به رسمیت شناخته شود، شعر می‌تواند این نیازها را برآورده سازد.

برگزیده انجمن منتقدان کتاب آمریکا

انجمن منتقدان کتاب آمریکا، پنجشنبه شب، رمان تحسین شده «۲۶۶۶» اثر روبرتو بولانو را شایسته دریافت جایزه بهترین اثر داستان سال دانستند. روبرتو بولانو، نویسنده شیلیایی که در سال ۲۰۰۴ درگذشت، با این رمان ۹۱۲ صفحه‌ای که اندکی پیش از درگذشتش تکمیل شده و اخیراً ترجمه و به زبان انگلیسی منتشر شده است، برنده جایزه انجمن منتقدان کتاب آمریکا شد. «جنگ همیشگی» اثر دکستر فیلکنز که درباره جنگ در افغانستان و عراق است به عنوان بهترین کتاب غیرداستانی، این جایزه را از آن خود کرد. آریل سابار نیز برای کتاب «بهشت پدرم» در بخش بیوگرافی خودنوشت، و وی.اس. نایپول با کتاب «جهان همین است که هست» در بخش بیوگرافی شایسته دریافت جایزه شناخته شدند. جایزه شعر نیز برای نخستین بار بین دو کتاب تقسیم شد؛ آگوست کلاین سالر با شعر «در شهر سرعت خواب وجود ندارد» و خوان فیلیپ هررا با شعر «نصف جهان روشنایی است» این جایزه را به صورت مشترک دریافت کردند. انجمن منتقدان کتاب آمریکا (NBCC) متشکل از بیش از ۹۰۰ منتقد از سراسر این کشور، برگزیدگان خود را در مراسمی در نیویورک معرفی کرد.

نمی‌خوانند. این آمار که تقریباً با سال گذشته تفاوت نمی‌کند، حاکی است که تنها ۹ درصد فرانسوی‌ها در ماه یک کتاب می‌خوانند. این مطالعه همچنین نشان می‌دهد، زنان فرانسوی کتابخوان‌تر از مردان هستند به طوری که ۴۲ درصد زنان در فرانسه سالانه بیش از ۲۲ دلار صرف خرید کتاب می‌کنند؛ در حالی که تنها ۱۶ درصد مردان راضی به پرداخت این میزان هزینه در سال می‌شوند. بر اساس این نظرسنجی، ۳۱ درصد فرانسوی‌ها کتاب‌های پیشنهادی دوستان و اطرافیان‌شان را می‌خوانند و تنها ۱۷ درصد کتاب‌هایی را که ناشران یا فروشندگان کتاب توصیه می‌کنند، می‌خرند. از سوی دیگر، فقط یک درصد از فرانسوی‌ها یک کتاب را تنها به خاطر این که جایزه ادبی کسب کرده است، خریداری و مطالعه می‌کنند.

برده برداری از چهره واقعی شکسپیر با موهایی پُرپشت از دیگر خبرهایی بود در روزهای پایانی سال گذشته توجه بسیاری را به خود جلب کرد. بر اساس گزارش‌ها تابلویی از چهره ویلیام شکسپیر کشف شده که ۶ سال پیش از مرگ این شاعر و نمایشنامه‌نویس معروف انگلیسی طراحی شده است. در این خبرهای آمده بود که بنیاد زادگاه شکسپیر تابلویی را که ادعا می‌شود تنها پرتره واقعی و اصلی از ویلیام شکسپیر نمایش‌داده است. تاکنون تنها دو تصویر از چهره این هنرمند به عنوان تصاویر واقعی تأیید شده‌اند که هر دوی این تصاویر در قرن ۱۷ و حدود سال ۱۶۲۳ طراحی شده‌اند. این تابلو چهره‌نگاری تازه کشف شده، در سال ۱۶۱۰ یعنی شش سال پیش از مرگ شکسپیر و در سن ۴۶ سالگی او طراحی شده است. این تابلو تحت آزمایش‌هایی قرار گرفته و اصل بودن آن تأیید شده است. نکته جالبی که در این تصویر خودنمایی می‌کند این است که موی سر شکسپیر در این تصویر بسیار پُرپشت‌تر از دیگر تصاویر است. این تابلو مدت ۳۰۰ سال در زمره دارایی‌های خانوادگی کوب بوده و به صورت نسل به نسل بین آنها می‌گشته و هیچ‌کس از اعضای این خانواده گمان نمی‌کرده که این تابلو متعلق به چهره شکسپیر باشد. همه آنها فکر می‌کردند که این تابلو چهره سر والتر رالی است. با این حال بسیاری از کارشناسان هنری معتقدند که این تنها تابلویی از شکسپیر است که در زمان او نقاشی شده است. استنلی ولز یکی از برجسته‌ترین شکسپیرشناسان جهان بعد از دیدن این تابلو اعلام کرد که این پرتره به احتمال زیاد تصویر اصلی ویلیام شکسپیر است.

کتابشناسی اهل بیت (ع)

ناصرالدین انصاری حقی؛ دین پژوه

«کتابشناسی اهل بیت (ع)» عنوان کتابی است که طی ماه‌های نه چندان دور از سوی بوستان کتاب قم روانه بازار می‌شود. این کتاب تمامی آثار و تالیفاتی که به‌طور مستقل به‌شرح ائمه معصوم (ع) در طول تاریخ پرداخته‌اند را دربرمی‌گیرد که در مجموع شامل ۱۰ هزار عنوان کتاب خواهد شد. در واقع علاوه بر معرفی و توصیف هر کتاب مشخصات کتابشناختی آن نیز در کتاب مذکور عنوان شده است.

کتاب دیگری که تالیف آن را به پایان برده‌ام و هم‌اکنون مراحل آماده‌سازی خود را برای انتشار می‌گذرانم، عنوان «انجم قم» را بر پیشانی خواهد داشت که به شرح حال حدود صد نفر از علما و فقیهان قمی از سال ۱۳۰۰ تا ۱۴۰۰ طی صد سال می‌پردازد و در عین توصیف و شرح حال عکس‌ها، اسناد و تصاویر زیادی را نیز در خود جای داده است. کتاب مذکور که حجمی حدود ۷۰۰ صفحه را دربرخواهد گرفت به احتمال قوی از سوی انتشارات دلیل ما به بازار عرضه می‌شود.

در عین حال بوستان کتاب قم در تدارک است تا کتاب دیگری را که عنوان «مقالات کتابشناسی» را بر روی جلد دارد و حدود ۵۰ مقاله از مرا طی ۲۰ سال گذشته تاکنون با رویکرد حدیث و فقه دربرمی‌گیرد به بازار عرضه کند.

دو کتاب دیگری که این روزها در انتظار چاپ به سر می‌برند که مقالات تاریخی و مقالات حدیثی را دربرخواهند گرفت.

زیبایی شناسی هنر اسلامی در نگارگری

دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی، پژوهشگر هنر

پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی حوزه هنری این روزها در تدارک است تا دو کتاب از مرا به بازار عرضه کند. کتاب نخست، ترجمه‌ای از الکساندر پاپادوپولو است که حجمی حدود ۷۰۰ صفحه را دربرخواهد گرفت و به مسائل زیبایی‌شناسی در هنر

اسلامی اعم از هنر صناعی، هنر بومی و به همراه تصاویر جهت درک بهتر می‌پردازد و مطالعه آن برای علاقه‌مندان به هنر اسلامی و مطالعات باستانی شناسی مفید واقع خواهد شد. «زیبایی‌شناسی نگارگری هنر اسلامی» عنوان کتاب دیگری است که به‌انواع زیبایی‌شناسی‌های موجود در نگارگری هنر اسلامی که حدود ۲۵ مولفه و محور را دربرخواهد گرفت به همراه شرح مفصلی از هر مولفه مورد بررسی می‌پردازد. در این کتاب ضمن تعریف مفهوم زیبایی‌شناسی این مولفه‌ها از منظر متخصصان صاحب‌نام جهان بررسی شده است. البته عمدتاً پنج محور از این مولفه‌ها بیشتر مورد توجه بزرگان و متخصصان زیبایی‌شناسی قرار گرفته که برای تکمیل مباحث از سایر مولفه‌ها نیز در کتاب حاضر سخن گفته‌ام.

در عین حال انتشارات سوره مهر نیز در تدارک است تا در ماه‌های آینده سه کتاب از مرا روانه بازار کند. جلد دوم کتاب «هنرمندان رهسپار نور» عنوان نخستین کتاب است که جلد اول آن پیش از این تحت عنوان «آیه نور و هنر» روانه بازار شده بود. جلد دوم این کتاب

ویژگی‌ها و صفاتی را که هنرمندان در قرآن جست‌وجو می‌کنند مورد بررسی قرار می‌دهد. کتاب دوم با عنوان «شیوه‌های نقد و نقد قرآنی» نقد ناب، نقد توصیفی، نقد تاریخی و را در موضوع هنر اسلامی مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد. «نشانه‌شناسی قرآنی» نیز عنوان کتاب سوم در این باب است که سابقه‌شناسی قرآنی را از منظر زبان‌شناسی و در مباحث پزشکی، ادبی و بررسی می‌کند.

این روزها تالیف و ترجمه دو کتاب دیگر را نیز به پایان برده‌ام که قرار است طی ماه‌های نه چندان دور از سوی انتشارات سمت به بازار عرضه شود. «درس‌های کاندیسکی در باهوس» عنوان کتاب نخست است که آن را به عنوان مدرسه‌ای در آلمان که پیش از جنگ جهانی دوم، شکلی جدید از هنر را ارائه کرده بود مورد بررسی قرار می‌دهد. کتاب دیگر که عنوان «فرهنگ واژگان فرانسوی رایج در زبان ایران» را بر پیشانی دارد عمدتاً به واژگانی می‌پردازد که معمولاً از سوی اساتید و دانشجویان برداشت و تلفظ غلطی از آنها صورت می‌گیرد و نوعی آموزش مفاهیم و اصطلاحات رایج فرانسوی در منظر زیبایی‌شناسی هنر برای استادان

دانشگاه و دانشجویان محسوب می‌شود. علت اصلی از این اقدام انتخاب معادل‌های مناسب فارسی برای واژگان هنری فرانسه در فرهنگستان زبان فارسی است. «مقالات هنری» عنوان نخستین مجموعه از مقالاتم مشتمل بر ۱۸ مقاله در باب هنر است. هم‌اکنون جلد دوم این مجموعه نیز با عنوان «هنر در ارتباط با دین» که مجموعه‌ای از مقالات دینی‌ام را دربرخواهد گرفت آماده چاپ است و فکر می‌کنم با تقسیم‌بندی موضوعی مقالاتم حدود هفت جلد را دربربگیرد. ضمن آن که سایر جلد‌ها در آینده آماده انتشار خواهند شد. در عین حال کتاب «کشکول هنر» با گردآوری نکات مختلف بزرگان شرق

و غرب در باب هنر و همچنین ترجمه فرانسه «حماسه گیلگمش» را در دست ترجمه دارم که علاوه بر پرداختن به بعد حماسی، منسوب شدن این حماسه به ایرانی‌ها را در آن به اثبات رسانده‌ام.

تاریخ اهل تسنن

مجتبی سلطانی؛ پژوهشگر تاریخ

«تسنن در مازندان تا سده هفتم هجری» عنوان کتابی پژوهشی است که نگارش آن را به پایان برده‌ام اما هنوز ناشری برای انتخاب نکرده‌ام. کتاب مذکور مشتمل بر شش فصل است که در عین معرفی محدوده جغرافیایی طبرستان و نگاه کردن به این منطقه به عنوان ایالتی مستقل از مازندران، به بررسی سیاست، عباسیان و واکیان منسوب در طبرستان جهت ترویج مذهب تسنن و میزان موفقیت آنها می‌پردازد. بررسی سیاست‌های سلسله سنی مذهب داخل ایران در طبرستان از لحاظ مذهبی مانند سلسله‌های طاهریان، صفاریان، آل زیاد، غزنویان و همچنین سیاست‌های سلسله‌های شیعه و مذهب و نوع مناسبات آنها با اهل تسنن مانند علویان طبرستان، آل بویه و اسپهبدان، نقش علمای اهل سنت بومی و مهاجر در طبرستان در ترویج مذهب تسنن و در عین حال تحلیل و بررسی جغرافیای مذهبی ولایت طبرستان تا سده هفتم هجری مباحث اصلی این کتاب را دربرمی‌گیرند.

نقش قدرت‌های محلی و زمین‌داران بومی و نوع مناسبات آنها با اهل شیعه و سنی و همچنین نقش آنها در تضعیف یا به قدرت رسیدن مذاهب شیعه و سنی نکته دیگر موجود در این کتاب است که در تالیف آن از ۲۳۰ منبع مختلف بهره برده‌ام و مطالعه آن برای مورخان مفید خواهد بود. افزون بر آن، کتاب مذکور وجهی ناگفته و مذهبی از تاریخ طبرستان را روشن می‌کند که پژوهشگران مطالعات مذهبی و تاریخی را در این زمینه یاری خواهد رساند.

دانشنامه خیام

دکتر رحیم رضازاده، پژوهشگر

«دانشنامه خیام» عنوان کتابی است که حجمی بالغ بر ۹۰ صفحه را دربرخواهد گرفت و از آنجا که تاکنون سه کتاب درباره خیام نگاشته‌ام به نوعی این کتاب آنچه را که تاکنون در قالب کتاب در ارتباط با آثار و اندیشه‌های خیام نوشته‌ام را به همراه چند مقاله دربرمی‌گیرد. با توجه به این که خیام در درجه اول یک ریاضیدان محسوب می‌شود برخی از اشعارش که به او منسوب شده است سندی ندارند و به نوعی تقلباتی که راجع به اشعارش انجام گرفته است را در کتاب مذکور ارائه کردم و در عین حال حدود ۱۰۰ رباعی که به او نسبت داده شده است را مورد نقد و بررسی قرار دادم که فکر می‌کنم به احتمال قوی تا نمایشگاه کتاب سال آینده از سوی نشر گستره به بازار عرضه شود. «هوای تازه» عنوان کتاب دیگر است که تاکنون دو شماره از آن منتشر شده است و نشر گلاب در تدارک است تا شماره سوم

آن را در آینده‌ای نزدیک روانه بازار کند. این کتاب بیش از هفت مقاله‌ام را دربرمی‌گیرد که در یکی از مقالات به بررسی هزوارش پهلوی پرداخته‌ام و در سایر مقالات نیز به نقد و بررسی چندین اثر در موضوعات تاریخی و ادبی پرداخته شده است.

«پرسه در کوچه قجرها» عنوان کتابی دیگر در دست نگارش است که فکر می‌کنم تا چند ماه آینده تالیف آن را به پایان ببرم. بررسی تاریخ قاجاریه از آقامحمدخان تا مظفرالدین‌شاه و فسادهای مختلف درباری در این دوران موضوعات و مباحث اصلی این کتاب را دربرمی‌گیرد. در عین حال کتاب دیگری را به پایان برده‌ام

رashed انصاری

مجتبی سلطانی

که عنوان «شاهنامه شاه‌نامه» را بر پیشانی خواهد داشت و انتشارات گستره در تدارک است تا آن را طی ماه‌های نه چندان دور به بازار عرضه کند. این کتاب مشتمل بر شش مقاله است که مشکلات و معضلات شاهنامه و برخی غلط‌خوانی‌هایی که در این باب انجام گرفته است را مورد بررسی قرار می‌دهد.

نمایش خانوادگی

علیرضا نادری؛ نمایشنامه نویس

نشر قطره در تدارک است تا نمایشنامه‌ای از مرا که نگارش آن مدتی طولانی است پایان یافته و عنوان «سعادت لرزان مردمان تیره‌روز» را بر روی جلد خواهد داشت روانه بازار کند. این نمایشنامه که به عنوان اثر برگزیده جشنواره تئاتر فجر نیز مورد تقدیر قرار گرفته است پیش از این در تئاتر شهر به اجرا درآمده است. کتاب مضمونی اجتماعی دارد و به زندگی یک خانواده می‌پردازد. کتاب دیگرم نمایشنامه‌ای با عنوان «این قصه را ایرانیان نبشته‌اند» است که تا ماه‌های نه چندان دور از سوی مرکز هنرهای نمایشی به بازار عرضه خواهد شد.

فیل و فنجان

رashed انصاری؛ شاعر و طنزپرداز

انتشارات جیدل به تازگی کتابی از مرا منتشر کرده است که فکر می‌کنم تا چند روز آینده به بازار عرضه شود. این کتاب که عنوان «طنزینه مساوی طنزآینه» را بر روی جلد خواهد داشت مجموعه‌ای از اشعار طنز مرا در مضامین متنوع اجتماعی فرهنگی و سیاسی دربرمی‌گیرد که در قالب کلاسیک و عمدتاً غزل سروده شده‌اند. کتاب دیگرم نیز که عنوان «فیل و فنجان» را بر پیشانی خواهد داشت بیش از ۵۰ قطعه از اشعار مرا در قالب‌هایی مانند رباعی و دوبیتی دربرمی‌گیرد. این در حالی است که بیشتر حجم کتاب مشتمل بر نثرهای مختلفی است که به مسائل فرهنگی و هنری استان هرمزگان و رخدادهای آن می‌پردازد.

ترجمه آخرین کتاب‌های محمود درویش

عبدالرضا رضایی نیا؛ شاعر و مترجم شعر عرب

«شب روشنایی» عنوان کتابی است که مدتی طولانی است به ناشر سپرده شده اما هنوز به بازار عرضه نشده است. این کتاب مجموعه قصه‌هایی از مرا ویژه رده سنی نوجوانان دربرمی‌گیرد که قرار است از سوی نشر قو منتشر شود.

در عین حال چندی پیش کتاب «من یوسف پدر» مشتمل بر مجموعه‌ای از منظومه‌ها و کتاب‌های محمود درویش پیش از درگذشتش به چاپ رسید. بر همین اساس ترجمه کتاب دیگری را به پایان برده‌ام که هنوز عنوانی برای آن انتخاب نکرده‌ام. این کتاب مجموعه کتاب‌های آخر محمود درویش را دربرمی‌گیرد.

کتاب دیگری که تا ماه‌های آینده به چاپ خواهد رسید عنوان «کفش‌های میجنون گم‌گشت» را بر پیشانی دارد و مجموعه‌ای از اشعار جدید مرا در قالب‌های شعر نو و بلند و مضامین عمدتاً فلسفی عرفانی دربرمی‌گیرد که فرم تازه‌ای دارند.